

Doživjeti stotu

Nakon proslave ovogodišnje 99. Dužijance, subotičke žetvene svečanosti ulaze u 100. godinu postojanja. Već sutra se održava jedna od značajnijih manifestacija – natjecanje risara u Starom Žedniku. Slijedi niz manifestacija u Subotici i okolnim subotičkim župama, sve do svečane euharistije u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, a proslava će se završiti bunaričkim proštenjem koncem kolovoza.

Dužijanica je mijenjala svoje sadržaje i forme tijekom svih ovih godina, ali je uvijek bila i ostala značajna za bačke Hrvate koji su egzistencijalno, duhovno, materijalno i načinom života bili vezani za zemlju. Taj je način života poslijeratnom politikom nasilno izmijenjen, imovina je oduzeta, većina salaša je srušena, način života je promijenjen. Htjeli – nehtjeli, mnogi su se morali preseliti u grad i egzistenciju osigurati u socijalističkim zadrugama ili poduzećima. Do danas ta nepravda nije ispravljena, imovina nije vraćena, koristi je netko drugi, a većine tadašnjih poduzeća više nema.

Ali ostala je Dužijanica, kao podsjećanje, svjedočanstvo i značajan prostor autoprezentacije hrvatske kulture subotičkog kraja, kako kažu naši sugovornici u ovome broju. Dužijanica, koja svjedoči o očuvanoj pradjedovskoj vjeri, bogatstvu baštine i vrijednostima na kojima se temeljio život vrijednih paora koji su izgradili ovaj grad. Danas, međutim, osim u vrijeme Dužijance, paori nemaju puno razloga za radost. Dok se neumorno ponavljaju rečenice o tome kako imamo jedno od najkvalitenijih poljoprivrednih zemljišta u Europi ili regiji, sve je više siromašnih seljaka, kazao je pokrajinski tajnik za energetiku i mineralne sirovine Radoslav Striković na skupu posvećenom obnovljivim izvorima energije. I nekada bogata Vojvodina više nije tako bogata i samoodrživa. Možda bi se trebalo podsjetiti vrijednosti i načina života koji su Vojvodinu učinili bogatom, a svetkovina Dužijance je pravo vrijeme i mjesto za to.

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

Poziv

Hrvatska riječ je jedini tjednik u Republici Srbiji na hrvatskom jeziku koji informira čitatelje o događanjima u hrvatskoj zajednici. Ovim putem pozivamo elektore, kao i sve one koji su imali ovlasti za prikupljanje potpisa za elektore, da se pretplate na naš tjednik uz popust od 20 posto. Dokaz o uplati pretplate možete proslijediti faxom ili mailom ili osobno u redakciji Hrvatske riječi, Trg cara Jovana Nenada 15/II.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Vlada Vojvodine usvojila set rješenja u području poljoprivrede
DESET MJERA ZA BOLJI STATUS.....6

Obljetnica stranke
PROSLAVA 20 GODINA DSHV-a..7

TEMA

Tri godine rada Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima »Hosana«

KOMUNIKACIJA SNADNARAVNIM JEDINI JE PRAVI LIJEK.....10-11

U Vojvodini se još uvijek nedovoljno koristi energija iz obnovljivih izvora
NETKO TO KOČI.....14-15

INTERVJU

Vladan Beara, psiholog i REBT psihoterapeut

BOL I PATNJA SU SASTAVNI DIO LJUDSKOG ŽIVOTA.....12-13

DOPISNICI

Ciljevi Hrvatskog kulturnog društva »Šid«

OBNOVA KULTURNOG ŽIVOTA HRVATA.....22

Alojzije Firanj, novi urednik somborskog »Miroljuba«

JEDNOSTAVNOST PRIJE SVEGA.....23

REPORTAŽA

Završeni »44. đakovački vezovi«

NAJVEĆE ŠOKAČKO KOLO NA SVIJETU.....28-29

KULTURA

Festival europskog filma na Paliću od 17. do 23. srpnja

OSAMDESET FILMOVA U DEVET SELEKCIJA.....33

SPORT

Srđan Miković, nogometni vratar
IMAM KVALITETU ZA SRPSKU LIGU.....47

PRORAČUNI GRADOVA I OPĆINA U VOJVODINI PROŠLE GODINE MANJI ZA 15 POSTO NEGO 2008.

Najviše novca slijeva se u Novi Sad

Proračuni vojvođanskih gradova i općina u 2009. ostvarili su 40,7 milijardi dinara, što je za 7,3 milijardi manje, odnosno oko 15 posto, nego u 2008. godini, kaže se u informaciji Pokrajinskog tajništva za financije, usvojenoj na sjednici Vlade Vojvodine 30. lipnja. Visina ostvarenih prihoda i primanja proračuna po općinama i gradovima u Vojvodini bila je u rasponu 1:84, odnosno od 136 milijuna dinara, koliko su iznosili proračunski prihodi i primanja Općine Opovo, do 11,4 milijarde dinara, koliko je bio prihod u proračunu Grada Novog Sada. Izvorni prihodi proračuna općina i gradova bilježe najveći nominalni pad od 3,7 milijardi dinara, odnosno pad od 20 posto.

Proračun Grada Novog Sada, gdje živi 16 posto stanovnika

od ukupnog broja u pokrajini, ostvario je 11,3 milijarde teku-

ćih prihoda ili 29 posto ukupnih tekućih prihoda svih općina i gradova s teritorija AP Vojvodine. U odnosu na 2008. godinu, smanjeni su tekući prihodi za 23 posto. Ukupni rashodi proračuna općina i gradova, koji su u 2009. iznosili 43,5 milijardi dinara, činili su 94 posto ukupnih sredstava kojima su proračuni raspolagali. Naime, pokraj ostvarenih proračunskih prihoda i primanja u ukupnom iznosu od 40,7 milijardi dinara, proračuni općina i gradova raspolagali su i sredstvima koja su prenesena iz 2008. godine u visini od 5,6 milijardi dinara, kao i sredstvima od refundacije rashoda, tako da su ukupna sredstva iznosila 46,3 milijardi dinara.

VLADA VOJVODINE USVOJILA SET RJEŠENJA U PODRUČJU POLJOPRIVREDE

Deset mjera za bolji status

Vlada Vojvodine usvojila je set rješenja u području poljoprivrede. Riječ je o rješenju o utvrđivanju Programa ruralnog razvoja AP Vojvodine u 2010. godini, potom rješenju o dugoročnim mjerama za provođenje odgajivačkog programa za razdoblje od 2010.-2014. i rješenju o Programu zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta na teritoriju AP Vojvodine u 2010. godini.

Za Program ruralnog razvoja planirana je svota od 155 milijuna dinara, što će biti raspodijeljeno na deset mjera, a novina je sufinanciranje otvaranja Muzeja poljoprivrede u Zrenjaninu s vrijednim eksponatima.

Prema riječima resornog tajnika *Danijela Petrovića* mjere za odgajivački program imaju za cilj razvoj, intenziviranje proizvodnje u stočarstvu, povećanje udjela ove grane u strukturi ukupne poljoprivredne proizvodnje i izvoz stočarskih proizvoda, čime će se povećati i interes proizvođača za gajenjem stoke i broj zaposlenih u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, prerađivačkoj industriji i trgovini. Za realizaciju Programa zaštite, uređenja i korištenja poljoprivrednog zemljišta na teritoriju Vojvodine u 2010. godini predviđena su sredstva u visini od 1,347 milijardi dinara.

U VLADU VOJVODINE STIGAO NACRT DUNAVSKE STRATEGIJE

Dunav je resurs koji se mora bolje koristiti

Nacrt Dunavske strategije stigao je u Vladu AP Vojvodine i prema riječima potpredsjednika Vlade AP Vojvodine i pokrajinskog tajnika za međuregionalnu suradnju *Borisa Barjaktarovića* sljedeći će tjedan radna skupina Vlade Srbije za suradnju s EU u Podunavlju, čiji je on član, u ime pokrajine, održati sastanak kako bi Srbija zauzela stav prema prijedlogu ovog važnog dokumenta. Kako je objasnio Barjaktarović, izaslanstvo Srbije, čiji će i on biti član,

otputovat će 22. srpnja u Bruxelles na pregovore s Europskom komisijom, na kojima će se usuglasiti zajednički stav o zastupljenosti Srbije u Dunavskoj strategiji. »Jasno je da je Dunav neiskorišteni resurs i da EU želi Dunavskom strategijom ubrzati ravnomjerni regionalni razvoj, ojačati prekograničnu suradnju i poboljšati infrastrukturu u dunavskom slijevu. AP Vojvodina može imati korist od projekata vezanih uz jačanje institucionalne suradnje u regiji, brendiranja Dunava kao atraktivne turističke destinacije,

formiranja agencije za promidžbu i razvoj vodnog prometa, uklanjanja bombi i potopljenih objekata iz rijeke ostalih od Drugog svjetskog rata i NATO bombardiranja, pravljenja strategije razvoja luka i pristaništa. Zato Dunav mora biti motor razvoja domaćeg gospodarstva, a riječni promet treba postati ključna i neizostavna komponenta transportnog sustava Srbije«, rekao je Barjaktarović. Nacrt strategije ispisan je na 80 stranica i podijeljen u četiri cjeline: poboljšanje održivog transporta i energetske veze, zaštita životnog

okoliša, očuvanje resursa vode i upravljanje rizikom, jačanje socijalno-ekonomskog i humanog razvoja i poboljšanje upravljanja sustavom. Europska komisija ima obvezu do kraja 2010. godine izraditi Dunavsku strategiju, kako bi je Europski parlament usvojio početkom 2011. godine za vrijeme predsjedanja Mađarske. U Dunavsku regiju, osim 10 europskih zemalja kroz koje protječe Dunav, uključujući i Srbiju, spadaju i Češka, Slovenija, Crna Gora i Bosna i Hercegovina.

PRIMOPREDAJA U HNV-U

Novo vodstvo započelo rad

Prošloga petka, 2. srpnja, u sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici obavljena je primopredaja dužnosti kojoj su nazočili bivši predsjednik HNV-a *Branko Horvat* i bivša predsjednica Izvršnog odbora HNV-a *Slavica Peić*, novi predsjednik HNV-a *Slaven Bačić* i novi predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* te *Pajo Đurašević* u svojstvu predsjednika inventarske komisije. Nakon

primopredaje ključeva i uvida u dokumentaciju sačinjen je zapisnik o primopredaji čime je praktički i otpočeo rad novog Izvršnog odbora i novog saziva HNV-a nakon konstitutivne sjednice toga tijela, poručuju iz HNV-a.

Radno vrijeme ureda Hrvatskog nacionalnog vijeća je svakog radnog dana od 7 do 15 sati, obavještavaju iz toga ureda. Broj telefona i faksa je 024/554623, a e-mail: ured@hmv.org.rs i hmv@suonline.net

OBLJETNICA STRANKE

Proslava 20 godina DSHV-a

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini proslavit će u iduću nedjelju, 18. srpnja, 20 godina od osnutka stranke. Svečanost tim povodom bit će održana u Dvorani sportova u Subotici, početak je u 16 sati. »Najsrdajnije zahvaljujemo svima koji su nas protekla dva desetljeća podržavali i pomagali u borbi za prava hrvatskoga naroda u Republici Srbiji. Naročito zahvaljujemo i onima koji su pomogli u prikupljanju potpisa za formiranje biračkog popisa naše nacionalne manjine i koji su podržali naše elektore za izbor Hrvatskog nacionalnog vijeća. Duboko žalimo što među nama neće biti brojni osnivači koji su nezaštićeni od vlasti, prognani iz svojih domova samo zbog toga što su Hrvati«, poručuju u povodu obljetnice iz DSHV-a.

Stranka poziva sve svoje članove i simpatizere da svojom nazočnošću uveličaju ovo slavlje, kojem bi, kako se očekuje, trebali nazočiti i predsjednici Republike Srbije i Republike Hrvatske, *Boris Tadić* i *Ivo Josipović*.

U BEZDANU ODRŽANI IZBORI ZA SAVJET MJESNE ZAJEDNICE

Pobjeda liste Za europski Bezdan

Na prošle nedjelje održanim izborima za Savjet Mjesne zajednice Bezdan, lista Za moj europski Bezdan dobila je apsolutnu većinu glasova građana. Na toj je listi, uz 9 drugih kandidata, bila i predsjednica bezdanske organizacije DSHV-a *Vesna Zelenika*, budući da je prethodno o tome postignut dogovor s lokalnim odborom Demokratske stranke. Vesna Zelenika je, inače, na svom biračkom mjestu sama dobila polovicu glasova od ukupnog broja izišlih glasača. Od izabranih 15 članova Savjeta Mjesne zajednice, Vesna Zelenika je dobila najveći broj glasova, iako je većinsko stanovništvo u Bezdanu mađarske nacionalnosti.

MO DSHV-a Bezdan zbog postignutog rezultata očekuje i visoku poziciju Vesne Zelenike u novom sazivu Savjeta Mjesne zajednice Bezdan.

Z. G.

GRAĐANSKA VOJVODINA PROTIV UKIDANJA JAVNOG SERVISA VOJVODINE

Namjera vlasti je urušiti RTV

Nevladine organizacije okupljene u Građansku Vojvodinu oštro se protive prijedlogu da se Javni servis Vojvodine praktički ukine i da se svede na jednu od desetak regionalnih radio-televizija koje će funkcionirati u sustavu RTS-a.

»Iako ova preporuka treba tek proći javnu raspravu, iako je ona navodno 'plod' rada stranih medijskih eksperata, izražavam čuđenje kako se tako podudara s težnjama centralističkih beogradskih elita da, uz potporu svojih partnera iz Vojvodine koji se bave isključivo zadovoljenjem individualnih apetita, na svaki način onemoguće ili obesmisle i ovako nizak stupanj vjvodanske autonomije«, kaže se u priopćenju Građanske Vojvodine.

U priopćenju se također upozorava da se u preporukama koje su proizašle iz medijske studije, koja je rađena za potrebe Ministarstva kulture Srbije i koja će poslužiti kao temelj za izradu medijske strategije, nalaze još mnoge problemske točke, čiji rezultat može biti dodatna centralizacija medijske scene Srbije i dovođenje lokalnih i regionalnih medija u još teži položaj. Osnivanje regionalnih javnih servisa poklapa se i s politikom »lažne regionalizacije«, kojoj smo trenutačno svjedoci.

»Građanska Vojvodina svakako nije zadovoljna trenutačnim stanjem na RTV-u i smatramo da ova medijska kuća mora uložiti ogroman napor da prebrodi mnoge tekuće probleme i da se transformira u moderan javni servis koji će raditi u interesu svih građana Vojvodine, bez utjecaja političkih stranaka. Ali, isto tako, sigurni smo da RTS sa sadašnjim vodstvom i načinom rada neće imati niti interesa, niti znanja, niti želje da obavlja funkciju javnog servisa koji će uvažiti specifičnost pokrajine. Svođenjem RTV-a, koji neće imati svoj kanal emitiranja, na 'prozor' RTS-a ozbiljno će se ugroziti pravo građana Vojvodine na informiranje, pogotovo prava nacionalnih manjina.

Upozoravamo i na to da je stanje na RTV-u u velikoj mjeri upravo posljedica centralizacije zemlje i da ovaj javni servis radi bez odgovarajućeg prostora, kao i da se vrši neredovit i netransparentan transfer sredstava prikupljenih od pretplate s računa RTS-a na račun Radio-difuzne ustanove Vojvodine. Podsjećamo da je zgrada RTV-a srušena tijekom NATO intervencije i da sada ovaj medij radi u krajnje neprimjerenim uvjetima, a da pritom država Srbija niti jednog trenutka nije pokazala interes da ovaj problem riješi. Sve u svemu, može se prepoznati kontinuitet namjera središnjih vlasti da uruše ovu medijsku kuću. Pozivamo Vladu Vojvodine da se očituje prema ovom prijedlogu, jer smatramo da ovo pitanje nije medijsko već, pre svijega, političko.«

Građansku Vojvodinu čine: Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Centar za regionalizam (Novi Sad), Centar za razvoj civilnog društva (Zrenjanin), Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji (Beograd-Novi Sad), Građanski fond »Panonija« (Novi Sad), Otvoreni licej (Sombor), Zelena mreža Vojvodine i Građanska akcija (Pančevo).

BORIS TADIĆ NA OSNIVAČKOJ SKUPŠTINI DIJASPORE I SRBA U REGIJI

Srbija ima pravo na nacionalnu politiku

Predsjednik Srbije je pozvao na međuvjersku toleranciju jer je ona, kako je rekao, pretpostavka vođenja konzistentne nacionalne politike, kojoj predstavnici svih vjerskih zajednica mogu dati svoj doprinos

Srbija ima legitimno pravo voditi nacionalnu politiku i ni po koju cijenu neće odustati od zaštite nacionalnog identiteta Srba koji žive izvan njenih granica, izjavio je predsjednik Srbije **Boris Tadić**.

»Svi koji su mislili da će europska Srbija odustati od zaštite svojih nacionalnih interesa nisu bili u pravu, moderna Srbija danas štiti svoje nacionalne interese«, poručio je Tadić na osnivačkoj Skupštini

dijaspore i Srba u regiji održanoj 3. srpnja u Beogradu.

Tadić je, kako prenosi Tanjug, istaknuo da Srbija danas jamči svakom svom građaninu zaštitu nacionalnog i kulturnog identiteta, i ima pravo zahtijevati da Srbima, gdje god da oni žive, budu davana ista jamstva. »Srbija nikada neće dovesti u pitanje integritet susjednih država, ali moramo uzeti u obzir činjenicu da Srbi žive i u tim državama i Srbija ima obvezu štiti njihov nacionalni i kulturni identitet«, rekao je Tadić.

Srbija će, kako je rekao, nastaviti inzistirati na regionalnoj politici mira i suradnje, i samo s takvom politikom može biti istinski jamac zaštite interesa Srba u okruženju. Tadić je objasnio kako Srbiji pravo na zaštitu nacionalnih interesa i identiteta Srba daje upravo činje-

nica da je ona na svome teritoriju omogućila svima da njeguju vlastiti identitet, i to po daleko naprednijim standardima od onih koji se primjenjuju u mnogim državama EU. Ističući značaj formiranja Skupštine dijaspore i Srba u rasijanju, Tadić je rekao kako su u posljednjih nekoliko desetljeća najsolventniji dio srpske ekonomije bili njeni građani koji rade u inozemstvu.

»Vi ste građani koji suštinski pridonosite ekonomskom oporavku Srbije i to je iskaz ekonomskog patriotizma«, kazao je Tadić.

Predsjednik Srbije je istaknuo kako se u definiranju buduće suradnje matice i dijaspore nikako ne smije zaobići dragocjena uloga Srpske pravoslavne crkve, ali i drugih crkava, budući da i katolici i muslimani mogu imati srpski nacionalni identitet.

»Srbija je sekularna država, ali crkva ima pravo iskazati svoj stav o svim pitanjima, kao i svaka druga institucija«, poručio je Tadić i dodao, kako bi Srbija, bez uloge crkve u ključnim točkama očuvanja nacionalne politike, imala daleko slabije potencijale za ostvarenje te politike.

Kako je istaknuo, uloga Srpske pravoslavne crkve je fundamentalno važna, kako na Kosovu i Metohiji, tako i na svim drugim mjestima koja naseljavaju Srbi, jer ona nije samo čuvar vjerskog identiteta, već baštini šire kulturne i nacionalne vrijednosti. Predsjednik Srbije je pozvao na međuvjersku toleranciju jer je ona, kako je rekao, pretpostavka vođenja konzistentne nacionalne politike, kojoj predstavnici svih vjerskih zajednica mogu dati svoj doprinos.

PREMA ODABIRU AMERIČKOG ČASOPISA VANITY FAIR

Jadranka Kosor među svjetskim liderima

Tiražni i glamurozni američki časopis Vanity Fair stavio je predsjednicu Vlade Hrvatske **Jadranku Kosor** na šesto mjesto među 11 odabranih ženskih svjetskih političkih lidera. Posebno se ističe kako je Jadranka Kosor na početku karijere bila uspješna i nagrađivana novinarka. U politiku je ušla 1995. kao zastupnica u Hrvatskom saboru, postavši

prva žena premijer u Hrvatskoj nakon prošlogodišnje ostavke njezina prethodnika **Ive Sanadera**, dodaje Vanity Fair.

Na prvom mjestu popisa svjetskih političkih čelnica je njemačka kancelarka **Angela Merkel**, koja je na dužnosti od studenoga 2005., a slijede predsjednica Liberije **Ellen Johnson-Sirleaf**, predsjednica Argentine **Christina Fernandez de Kirchner**, premijerka Bangladeša **Sheikh Hasina Wazed**, premijerka Islanda **Johanna Siguraardottir**, hrvatska premijerka **Jadranka Kosor**, nova predsjednica Kirgistanu **Roza Otunbajeva**, predsjednica Kostarike **Laura Chinchilla**, premijerka Trinidada i Tobaga **Kamla Persad-Bissessar**, te premijerke Finske i Australije, **Mari Kiviniemi** i **Julia Gillard**.

»ŠKOLA BEZ NASILJA« U ŠKOLSKOJ 2009./2010.

Doprinos sprečavanju neželjenih događanja

Program »Škola bez nasilja« u školskoj 2009./2010. obuhvaća 188 škola u Srbiji, od čega su 52 u Vojvodini, i to 43 osnovne i 9 srednjih škola. Realizacija pilot programa počela je u listopadu 2009. godine, a završetak je predviđen za svibanj 2011. Programom su obuhvaćene škole koje pohađa ukupno 8500 učenika i u kojima radi 800 profesora.

Aktivnosti i do sada postignuto u ovom programu na konferenciji za novinare u Novom Sadu u ponedjeljak su predstavili pokrajinski tajnik za obrazovanje **Zoltán Jeges**, konzultantica programa Ureda UNICEF-a u Beogradu **Stanislava Vučković** i **Snežana Smederevac** s Odsjeka za

psihologiju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu.

Zoltán Jeges je istaknuo važnost rezultata i stečenih iskustava dobivenih primjenom ovog programa u našim školama, te se založio da program financijski podrži što širi krug društvenih čimbenika kako bi što više škola bilo uključeno, što će efikasnije pridonijeti sprečavanju nasilja u njima.

Stanislava Vučković je iznijela podatke koji govore da je učestalost nasilja u srednjim školama 6,1 posto, što je manje u odnosu na osnovne škole gde je 13,3 posto. Ipak, alarmantan je podatak da je 9,5 posto srednjoškolaca nosilo oružje u školu, ali i da je nasilje

između nastavnika i učenika izraženo više nego vršnjačko nasilje.

Tako je 29 posto učenika imalo iskustva s psihološkim nasiljem od strane nastavnika, a čak 8,3 posto s tjelesnim nasiljem, dok je 43,8 posto učenika izjavilo kako su prisustvovali nasilju drugih učenika nad nastavnicima. Istraživanje je pokazalo i kako je 40 posto učenika izabralo strategiju izbjegavanja nasilnika, dok je za uzvratanje istom mjerom bilo njih 27,5 posto. Zabrinjava i podatak da čak 10 posto učenika nikome ne govori o svojoj ugroženosti. Istraživanje je pokazalo kako nacionalna pripadnost nije značajan faktor koji bi pridonio učestalosti nasilja, kao i da je tjelesno nasilje značajno više

izraženo kod dječaka nego kod djevojčica.

Program je osmišljen tako da potiče veći udio mladih u radu škole i razvija suradnju između njih i zaposlenika kroz zajednički rad na obuci drugih i u dogovoru kakva škola treba biti, kako bi se u njoj moglo učiti i raditi tako da najvećem broju ljudi bude ugodno, istakla je **Stanislava Vučković** i dodala, kako je u tom smislu bitna razmjena informacija roditelja, nastavnika i učenika na sastancima i satima. Potrebna je i suradnja s lokalnom zajednicom, općinskim uredima za mlade, centrima za socijalni rad, domovima zdravlja, upravom policije.

SITUACIJA S MINAMA U HRVATSKOJ

Neposredna opasnost

Sumnjive minirane površine na teritoriju Republike Hrvatske prostiru se na 887 km²

Fotografija koja se nalazi pred vama snimljena je na cesti Dalj-Vinkovci i na njoj su njeve koje su još uvijek »zasadene« minama, odnosno raznim eksplozivnim napravama, te gotovo 15 godina nakon okončanja svih ratnih dejstava predstavljaju neposrednu životnu opasnost.

Godine prolaze, baš kao i putnici sivom cestom, uz nimalo ugodan pogled na upozoravajuće ploče s mrtvačkim lubanjama i opomenom da postoji golema opasnost od mina.

NAJMANJE 93.000 JOŠ UVIJEK NEUKLONJENIH MINA

Prema dostupnim podacima Hrvatskog centra za razminiranje (HCR), minski sumnjive površine na teritoriju Hrvatske nalaze se na 887 četvornih kilometara prostirući se na 12 županija i 104 grada.

Pretpostavlja se kako na ovim sumnjivim prostorima »leži« skriveno još najmanje 93.000 raznih

eksplozivnih naprava, osobito u područjima tzv. intenzivnih borbenih djelovanja, a prevencije radi spomenute kritične površine označene su i obilježene sa 16.000 ploča upozorenja, među kojima se nalazi i ova na našim fotografijama.

Kako bi se što efikasnije i učinkovitije djelovalo u cilju zaštite, provodi se protuminsko djelovanje u nekoliko skupina aktivnosti na prostorima koji su neposredno ugroženi od potencijalne opasnosti, no iznimno je važno uništavati uskladištene zalihe mina i provoditi ukidanje korištenja i uporabe protupešadijskih mina. U tom smjeru Hrvatska je u prosincu 1997. godine potpisala konvenciju o zabrani uporabe, proizvodnje, uvoza i izvoza i skladištenja protupešadijskih mina (Ottawska konvencija), a koju je Hrvatski sabor ratificirao 24. travnja 1998. godine. Hrvatska je svoju obvezu ispunila 2002. godine.

HRVATSKI CENTAR ZA RAZMINIRANJE

Sukladno svojoj namjeni i aktivnostima djelovanja, Hrvatski centar za razminiranje tijekom cijele godine kontinuirano izrađuje prijedlog nacionalnog programa protuminskog djelovanja, provodi opći i tehnički izvid u cilju prikupljanja i obrade podataka o minski sumnjivim prostorima i površinama, preuzima pretraženo i razminirano područje, te obilježava minski sumnjive prostore i građevine, izrađuje idejne i dopunske projekte pretraživanja i razminiranja, obavlja pirotehničke kontrolne preglede i stručni nadzor, izvodi razminira-

nja, koordinira stručne aktivnosti na polju edukacije stanovništva, surađuje s međunarodnim subjektima u humanitarnom razminiranju i izrađuje izvješća o provedbi zacrtanih planova

OPREZ

Uvijek kada u neposrednoj blizini vidite znak upozorenja, obavezno postupite po naređenim uputama, a osobito budite oprezni ukoliko se nadete u okruženju sumnjivog i neispitanog terena koji se nalazi u blizini područja poznatih po »minskoj prošlosti«, a koja su locirana na prostorima nekadašnjih zona intenzivnog ratnog djelovanja. Također vodite računa i o alarmantnoj činjenici da je posljednjih godina puno upozoravajućih ploča ukradeno s polja neposredne minske opasnosti (obijest nepromišljenih osoba ili krađa), pa se možete nenadano naći, niti ne znajući, u opasnoj zoni. U svakom slučaju, odlazite li u prostore nekadašnjih ratnih dejstava, prvo se dobro informirajte kod lokalnog stanovništva o potencijalno opasnim lokacijama. Jer oni ih najbolje znaju, živeći svih proteklih godina pokraj njih. Ostaje nada da će Hrvatska u godinama koje slijede uspjeti još više smanjiti broj četvornih kilometara sumnjivih minskih površina i osloboditi se neposredne životne opasnosti.

Dražen Prčić

Razminiravanje graničnih područja

Potpredsjednica hrvatske Vlade Đurđa Adlešić posjetila je prošlog petka naselje Gorice u Slavoniji gdje su nedavno od mina poginule dvije osobe. Na tom području pri kraju je razminiravanje poljoprivrednih površina. »Nažalost, od 111 mrtvih, koliko smo imali do sada, taj je broj u tjedan dana porastao za dvije nove žrtve. Treba podrobno obavijestiti mještane o razminiravanju, pregledavati ploče kako bi građani bili sigurni kamo ne smiju ići, ali važno je i ozbiljno shvatiti upozorenja«, rekla je Adlešić. Upozorila je kako svaki peti građanin još živi u minski sumnjivu prostoru, ali se nada da će Hrvatska biti razminirana za deset godina. Najavila je i suradnju s BiH i Mađarskom kako bi se za razminiravanje osiguralo više novca iz europskih fondova i očistili minski sumnjivi prostori uz granicu, prenosi Hina. »Najviše je minski sumnjivih područja uz granicu s BiH. Teren je nepristupačan i razminiravanje će biti skupo, ali to se mora učiniti kako bi nadzor granice bio siguran i kako bi se spriječili ilegalni poslovi uz granicu«, rekao je pomoćnik ravnatelja HCR-a Miljenko Vahtarić. Adlešić je na sastanku s ministrom civilnih poslova BiH Sredojem Novićem u Banjoj Luci razgovarala o suradnji u razminiravanju. Oboje su ocijenili da je nedostatak financijskih sredstava najvažniji razlog što proces razminiravanja tako dugo traje.

Komunikacija s Nadnaravnim jedini je pravi lijek

Štićenici Zajednice »Hosana«

Humanitarno-terapijska zajednica za pomoć ovisnicima »Hosana« obilježila je treću obljetnicu rada. Ova Zajednica, koja pomaže svima, osobito mladima koji su iz bilo kojeg razloga upali u ovisnost o drogi, alkoholu, kocki, kao i onima koji su izgubili smisao života, smještena je na salašu kraj Starog Žednika (20 kilometara od Subotice, na staroj cesti prema Beogradu), a temelj njenog rada su rad, molitva i razgovor. Program u ovoj Zajednici traje tri godine i nakon toga mladi izlaze oporavljeni.

U promidžbenom materijalu voditelji »Hosane« navode kako je program Zajednice katolička pobožnost, ali da niti jedna druga vjeroispovijest nije zanemarena niti omalovažena. Vrijeđanje na nacionalnoj ili vjerskoj pripadnosti strogo je zabranjeno. Zajednica nema namjeru nikoga osuđivati, niti je zanima nacionalnost ovisnika, te kroz nju prolaze Hrvati, Srbi, Mađari, Makedonci, kao i mladići drugih nacija, što znači da ima i raznih vjeroispovijesti (katolika, pravoslavaca, muslimana), pa i nevjernika.

FINANCIRANJE I LISTA ČEKANJA

Obljetnica »Hosane« obilježena je u subotu, 3. srpnja, svečanom svetom misom u za to posebno uređenom dijelu dvorišta Zajednice

u Starom Žedniku. Na toj je misi, koju je uz koncelebraciju četiri svećenika iz Subotice i Sombora predvodio vlč. dr. Marinko Stantić, a duhovni nagovor imao karmelićanin o. Vjenceslav Mihetec, bivši štićenik Marko Kovačević primio blagoslov. Istoga je dana, nakon tri godine boravka u Zajednici, iz nje izašao i štićenik Sebastijan Farbaš, koji će idućih godinu dana, prema programu Zajednice, provesti živeći uobičajenim životnim tempom, i ako izdrži sve kušnje, i on će, poput Marka Kovačevića, primiti blagoslov i nastaviti život bez ovisnosti.

U svečanom obilježavanju godišnjice, te u misnom slavlju i cjelodnevnom druženju sudjelovali su i roditelji, braća, sestre, rođaci i prijatelji štićenika »Hosane«, a ispred Grada Subotice nazočan je bio zamjenik gradonačelnika Pero Horvacki.

»Za ove tri godine imamo 5 štićenika koji su uspješno završili program u »Hosani«, kaže osnivač i upravitelj Zajednice vlč. dr. Marinko Stantić. »Prve dvije godine bili smo afilirani u Zajednici

Nitko neće sklanjati dilere ispred mladih kad se vrate u društvo, niti će oni postati alergični na drogu.

Ne, oni tu moraju svoj karakter tako duhovno ojačati da žive pokraj dilera, a da žive bez droge, kaže osnivač i upravitelj Zajednice »Hosana« vlč. dr. Marinko Stantić

Milosrdnog Oca u Međugorju, a samostalni smo posljednjih godinu dana i možemo reći kako je ovo zapravo i prvi rođendan »Hosane« kao samostalne zajednice. Kapacitet Zajednice je 16 ležaja, a trenutačno je popunjeno 12, odnosno 11, budući da Sebastijan Farbaš izlazi. Pravim završetkom programa smatra se godinu dana nakon izlaska iz Zajednice. U tih godinu dana štićenik ima neku vrstu testa, da vidimo kako će se on snaći u društvu i treba li mu još boravka u Zajednici, jer droga ipak nije tako bezopasna da bismo olako prešli preko svega. Marko Kovačević je već godinu dana izvan Zajednice, trenutačno služi civilni vojni rok i dobro se aklimatizirao i uključio u društvo.«

Financiranje Zajednice »Hosana« posebna je priča, budući da je boravak za štićenike besplatan. Vlč. Marinko Stantić kaže kako je to Božja providnost za koju momci mole. Pomažu dobročinitelji, uglavnom preko Crkve i crkvenih župa, a dobar dio potreba osiguraju sami štićenici radeći na maloj ekonomiji uz salaš na kojem borave.

»Suradujemo s drugim organizacijama i institucijama države i lokalne samouprave, ali nismo baš zadovoljni, željeli bismo da ta suradnja bude na višoj razini«, kaže upravitelj Zajednice. »Prošle sam godine, kao svećenik, sahranio četiri ovisnika, jer nisu uspjeli

doći na red za Zajednicu. Jedan je bio na listi čekanja, trojica nisu. Ne nosim ih na savjesti, jer ne mogu nikog izbaciti da bih nekog primio, ali sam apelirao svima koji su mogli pomoći da je to stvarnost i da njihovo otezanje može biti nekome pogubno.«

Vlč. dr. Marinko Stantić dodaje kako je jedina zajednica u zemlji koju podržavaju Zemlja živih u Kovilju, pravoslavna zajednica koja radi po istom programu, programu Zajednice Cenacolo.

VJERSKI PROGRAM JE SUŠTINA OPORAVKA

Vlč. dr. Marinko Stantić doktorirao je pastoralnu teologiju, tj. konkretni rad s ljudima, čiji dio i jest osmišljavanje projekata koji će biti učinkoviti za povezivanje ljudi s Bogom.

»Želim i konkretno pokazati koji je to put i koja je najjača sila svijete

Bijeg iz Zajednice – siguran povratak drogi

»Ima štićenika koji dođu u Zajednicu, borave tu jedno vrijeme, a onda iz nje izađu bez odobrenja i nažalost vrate se drogi«, kaže vlč. dr. Marinko Stantić. »Međutim, ima i onih koji odustanu, napuste Zajednicu, pa se kasnije predomisle i ponovno vrate. Dopuštamo tri puta takvo premišljanje.«

ta«, objašnjava dr. Stantić. »Vidimo kako medicina, uz najbolju volju i uz dužno poštovanje prema psihijatrima, nije u stanju potpuno riješiti problem ovisnosti. Liječnici pomognu do određene mjere, ali su poslije toga nemoćni. Statistika pokazuje kako u Zajednicu ne dolaze vjernici. Ne drogira se nitko tko je dobar vjernik i tko redovito ide u crkvu. Sve su ovo mladići koji nisu bili vjernici, koji nisu bili kršteni ili koji su bili samo kršteni. Nitko nije bio praktični vjernik. Onaj momak koji ne uspostavi dobru komunikaciju s Bogom, da on osjeti da je prihvaćen, cijenjen i voljen od samoga nadnaravnog bića, bez obzira kako ga zovemo – Bog, Alah, majka priroda ili viša sila – ako on to ne uspostavi, ima ozbiljne šanse da se ponovno vrati na drogu. To pokazuju i statistike drugih zajednica. Tamo gdje vjerski program nije sastavni dio programa momci se vrate drogi, iako provedu jedno vrijeme u zajednici. Izolacija nije dovoljna i rezultat odlaska na misu ne bi trebao biti običaj, nego snaga koju vjernik crpi i potreba za povezivanjem s Bogom. Vidimo kako današnji tempo života navodi na to da imamo sve više ovisnika, a u stvari problem je u tome što smo izbacili Boga iz svog života i stavili ga u stranu i želimo sami sebi nalaziti put do sreće, kojega ne nalazimo. Nitko neće sklanjati dilere ispred mladih kad se vrate u društvo, niti će oni postati alergični na drogu. Ne, oni tu moraju svoj karakter tako duhovno ojačati da žive pored dilera, a da žive bez droge.«

Upravitelj »Hosane« upozorava i kako najveću pogrešku čine roditelji. On smatra kako su mladi uglavnom žrtve, a najveći broj roditelja ne zna kako pomoći svome djetetu.

»Svaki roditelj voli svoje dijete, ali nećemo ga voljeti tako da ga zagrimo i ugušimo, nego trebamo imati mjeru«, kaže dr. Marinko Stantić. »Tu roditelji znaju jako griješiti, jer pružaju djetetu sve, otimajući mu iz ruke ono što ih čini sretnima, a to su rad, komunikacija, molitva. Ako toga nema, a roditelji nemaju dovoljno vremena posvetiti mu se, dijete odgajaju ulica i društvo iz škole. Đavao je jako dobro našao metodu kako pokositi čovječanstvo time što će razoriti obitelj. Puno je rastavljenih brakova, a i roditelji su zaokupirani poslom i nakon posla nemaju snage za razgovor, a to je način da razluče što je za dijete dobro, a što nije.«

Važno je naglasiti i kako socijalni status roditelja ne određuje budućeg ovisnika.

»Nema tu pravila. Imali smo jednog momka, muslimana, otac mu je bio kirurg a mama pedagoginja. Oboje fakultetski obrazovani, majka je čak završila dva fakulteta. I dečko je upisao mikrobiologiju, pa je ipak došao do droge. A najugroženije kategorije su djeca rastavljenih roditelja, jer je to najplodnije tlo«, kaže dr. Stantić.

Zvonimir Perušić

Blagoslov za bivšeg štićenika Marka Kovačevića

ISPOVIJEST ŠTIĆENIKA M. P. IZ SUBOTICE (24)

Manipulirao sam svima, na svoju štetu

»To kako sam se ponašao i što sam radio, mislio sam da je normalno za jednog tinejdžera«, kaže M. P. (24) iz Subotice, jedan od štićenika koji se u Zajednici »Hosana« nalazi dvije i pol godine. »To je trajalo sve dok nisam počeo baš stvarno propadati, dok nisu počeli problemi s policijom. Tek kada sam prvi put uhićen, 2005. godine, roditelji su shvatili da imam ozbiljan problem s drogom. Sljedeće godine sam opet uhićen, ali sam se uvijek izvlačio, manipulirao sam i roditeljima i ljudima iz Centra za socijalni rad, psiholozima, psihijatrima, pedagozima, sudom. Bio sam svjestan toga, ali sam vjerovao da radim ispravno. Što me briga, ja uživam u životu. Sve je to meni dobro išlo dok stvarno nisam počeo propadati, kada sam krenuo s heroinom. Čuo sam od drugih da je to najgora droga i imao sam strah od njega, ali sam ipak upao u to i počeo sam po cijeli dan bivati pod heroinom. Kada sam 2007. uhićen s većom količinom droge, nisam mogao izbjeći zatvorsku kaznu. Pritjeran sam u kut i bilo je: ili ćeš priznati sve, promijeniti se, prihvatiti pomoć koju ti žele dati roditelji i prijatelji, koliko ti ih je ostalo, ili ti nema dalje. Ja sam želio, jako sam želio prestati drogirati se, ali nisam imao snage. Tada su svi oni kojima je stalo do mene, a koje sam prethodno odbacio, stali uz mene i svatko je pokušao svim snagama pronaći gdje bih mogao otići i tako su mi roditelji pronašli ovu zajednicu i vlč. Marinka. Pojma nisam imao što je ovo, Boga nisam poznao, nisam znao što se ovdje radi, ali sam bio siguran – ako je to mjesto gdje se liječi od droge, ja idem tamo. Sva sreća, na sudu sam dobio mogućnost biti pušten iz pritvora, ali pod uvjetom da 3 godine provedem u Zajednici. Teško je bilo prihvatiti normalan život, ustajanje, molitvu, rad, disciplinu. Onome tko nije bio odgovoran niti prema sebi, teško je prihvatiti odgovornost za bilo što. No vremenom, kad vidiš da trud ima smisla, onda dobiješ želju i poticaj, shvatiš da vrijediš nešto, da si sposoban uraditi nešto vrijedno. Ostao sam, trudim se promijeniti se i shvatio sam da se moram promijeniti.«

ISPOVIJEST NIKOLE MIROSAVLJEVA (22) IZ SUBOTICE

Od jeseni na Bogoslovskom fakultetu

Nikola Miroslavljev (22) iz Subotice u Zajednici se nalazi 33 mjeseca, izlazi na jesen, a upravo je ovih dana položio prijamni ispit na Bogoslovskom fakultetu u Beogradu, gdje je primljen i gdje je ušao na proračun.

»U Zajednicu »Hosana« sam dospio zbog problema ovisnosti o heroinu«, priča Nikola Miroslavljev. »Bio sam i u nekim drugim zajednicama i u bolnici, ali nije išlo. U vrtlog droge upao sam nesvjesno, bio sam u zabludi da živim normalno. Na heroin sam se navukao sa 17 godina. Evo, uskoro izlazim, studirat ću, planiram biti svećenik, želim širiti radosnu vijest ostalima, jednako tako svojim primjerom želim svjedočiti drugima kako se kroz mrak može stići do svjetlosti. Svjestan sam da kroz iskušenja ne mogu ići sam, Bog je tu da mi pomaže i hvala Bogu što sam mogao biti u Zajednici, što sada mogu prepoznati iskušenja i boriti se protiv njih. Protiv iskušenja se mogu boriti sve dok sam u zajedništvu s Bogom. U Zajednici svaki dan ustajemo u 6:15, u 6:30 imamo molitvu, u 7 doručak, u 8 počinje radno vrijeme, radimo do 12, onda ručamo, poslije toga imamo kratko slobodno vrijeme, pa opet počinjemo s radom do 18, u 19 večeramo, onda molitva u 20, pa podjela posla za idući dan. Imamo radionicu, vrt, rad oko kuće. Imam prijatelje koji me podržavaju, ali imam i one koji su još uvijek u paklu droge. Pokušavao sam i pokušavat ću i dalje pomagati im.«

SEBASTIJAN FARBAŠ, DOJUČERAŠNJI ŠTIĆENIK IZ SUBOTICE

Više se ne bojim droge

»U dogovoru s upraviteljem i voditeljem ove Zajednice sada idem kući na mjesec dana odmora, a onda ću ići u Sombor u župu i bit ću tamo s vlč. Marinkom«, kaže Sebastijan Farbaš. »Nadamo se da će, ako Bog da, uskoro biti otvorena i druga zajednica, jer potreba itekako postoji, i tamo bit ću voditelj zajednice. Ja ne mogu nikoga izvući iz vrtloga droge, ali mogu svojim iskustvom učiniti nešto. Što se sljedećih godinu dana tiče, ne bojim se. Ne mogu reći da sam siguran kako čitav život mogu proživjeti s drogom u džepu a da je ne uzmem, ali to me više ne zanima. Ne bojim se droge, nego lošeg načina života.«

Inače, voditelj Zajednice Hosana je također njen nekadašnji član Igor Tot-Horgoš.

Osoba bi trebala potražiti pomoć psihologa

ili psihoterapeuta ako, prije svega,

*produženo pati * Racionalno-emocionalno bihejvioralna*

terapija (REBT) može pomoći, ali ne uvijek,

*što ovisi o mnogo faktora * Odustanite od potrebe*

da sve držite pod kontrolom jer

*se ne može sve držati pod kontrolom **

Sve ono što možete mijenjati – mijenjajte,

a ono što ne možete mijenjati – prihvatite

Nažalost, u Srbiji je u porastu broj psihičkih bolesti i poremećaja izazvanih stresom. Njih stručnjaci tumače posljedicom dešavanja kojima je stanovništvo izloženo posljednja dva desetljeća – ratovi u regiji, hiperinflacija, sankcije, NATO bombardiranje, socijalna tranzicija, financijska kriza i visoka stopa nezaposlenosti. Na osnovu statističkih podataka, stručnjaci zaključuju da je mentalno zdravlje stanovništva Srbije sve lošije, a »crne« statistike pokazuju da svaki četvrti stanovnik boluje od depresije, više je samoubojstava, a i nasilje je u porastu.

Tri najčešće psihičke bolesti koje pogađaju suvremenu populaciju su depresija, tjeskoba (anksioznost) i panični poremećaj. U tim slučajevima snaga volje, rekreacija ili pomoć prijatelja i rodbine nisu dovoljni, a stručna pomoć – psiho-

loga, psihijatra ili psihoterapeuta – preporučljiva je u liječenju.

O psihičkim bolestima i psihoterapiji, kao i o mogućim načinima da se nadvladaju psihičke tegobe, za Hrvatsku riječ govori Vladan Beara, psiholog i psihoterapeut iz Novog Sada.

HR: Prema iskustvima iz vaše psihoterapeutske prakse, koji su danas najčešći psihički problemi ljudi i koliko je racionalno-emocionalno bihejvioralna terapija (REBT), kojom se vi bavite, učinkovita u tretiranju ovih problema?

Psihički problemi kod ljudi su naravno različiti, ali ono što dominira su razni oblici strahova, depresivnost i egzistencijalni očaj. Racionalno-emocionalno bihejvioralna terapija (REBT) može pomoći u izvjesnoj mjeri, ali ne uvijek, što ovisi o mnogo faktora. Velike su individualne razlike,

VLADAN BEARA, PSIHOLOG I REBT PSIHOTERAPEUT

Bol i patnja su sastavni dio ljudskog života

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Foto: Filip Van Zandycke

ovisno o kojem se problemu radi. Nekim ljudima ta terapija prija, više sudjeluju u njoj, više se bave sobom, dok su neki pasivni, čekaju da se terapija odigra sama od sebe. Nekim ljudima je puno pomoglo, nekima manje, ali u suštini svakome pomogne u nekoj mjeri.

HR: Koji su znaci da bi osoba trebala potražiti pomoć psihologa ili psihoterapeuta?

Osoba bi trebala potražiti pomoć ako, prije svega, produženo pati. Mi ne možemo ne patiti, to je sastavni dio svakog normalnog ljudskog života. I strahovi i razdoblja depresivnosti su tako sastavni dio normalnog ljudskog života. Međutim, ako čovjek produženo pati - ako nikako ne može da se »ispetlja« iz toga, ako ima neprestane konflikte, ako ne vidi smisao svoga života, svoga rada ili partnerskog odnosa u kojem se nalazi - onda je psihoterapija vrlo potrebna.

HR: Je li odlazak kod psihoterapeuta još uvijek nešto čega se ljudi stide? Mijenja li se odnos u našem društvu prema tom pitanju?

Uglavnom jest tako, ali to počinje slabiti. Kod nas je prije 30 godina i odlazak kod ginekologa ili urologa bio strašan. Dakle, ljudi se polako navikavaju da i mi postojimo i dolaze kod nas. Mnogi ljudi ne idu

tolom, jer se ne može sve držati pod kontrolom. Sve ono što možete mijenjati - mijenjajte, a ono što ne možete mijenjati - prihvatite. A i ono što možete mijenjati, mnogo je zdravije prvo prihvatiti pa onda mijenjati, jer ćete onda mijenjati s razumijevanjem i bez strasti. Ako mijenjamo stvari, a da ih prvo nismo prihvatili, onda ćemo mijenjati s čekićem, onda ćemo uništavati i lomiti. Znajte, da su bol i patnja sastavni dio ljudskog života, sve do točke kad čovjek u svojem sazrijevanju dođe do momenta kada shvati da mu patnja više nije nužna u životu. I onda je nadvladava. Neuroza je najjednostavnije, kako je to rekao *Albert Ellis*, kada ljudi shvaćaju život preozbiljno i kada pokušavaju sve stvari držati pod kontrolom i da sve bude onako kako su zamislili, a zapravo stvari idu onako kako idu.

HR: Kako ljudi da se opuste, da nadu mir?

Ljudi se opuste upravo kada nadu neki svoj unutarnji balans, kada odustanu od potrebe da drže stvari pod kontrolom, kada odustanu od potrebe da mijenjaju svijet po svaku cijenu, kada pokušavaju razumijevati. Nekada to uspiju bez psihoterapije, nekada ne. Iz mog iskustva, ljudi teško odustaju od toga da načine da sve bude po njihovom.

postaje dominantna vrijednost, a dosada nešto što je najopasnije, nešto čega se najviše treba gnušati. A vi ne možete živjeti bez razdoblja dosade. Sasvim je normalno da se mladi ljudi vole zabavljati, ali problem nastaje kada potreba za zabavom postane dominantna stvar u životu.

HR: Programski ste savjetnik novosadskog Centra za traumu, udruge koja kroz terapijski informativni i edukativni rad pomaže ratnim veteranima u postkonfliktnom društvu kako bi došlo do njihove potpune integracije u društvo. Jedan od ciljeva vašeg rada je i izgradnja

Što je REBT?

Racionalno-emocionalno bihevioralna terapija (REBT) je sveobuhvatan pristup pomaganja ljudima da promijene svoje disfunkcionalne emocije i ponašanja, pokazujući im kako da postanu svjesni svojih uvjerenja i stavova koji stvaraju ova neželjena psihička stanja, i kako da promjene ova disfunkcionalna uvjerenja i stavove (jedan od principa ove terapije glasi: Osjećamo ono šta mislimo, odnosno mišljenje najviše određuje ljudske emocije). Proces promjene je edukativan, tako da omogućava klijentima da pomažu sami sebi čak i kada je formalna terapija završena. Ovaj samopomažući aspekt REBT-a predstavlja jednu od najvećih snaga terapije usklađene sa zahtjevima suvremenog društva. Uz učenje klijenata kako da upravljaju svojim životima, REBT terapeuti koriste brojne terapijske tehnike, uključujući razumijevanje životne filozofije svojih klijenata, emocionalno suosjećanje i strategije rješavanja problema. Osnivač i najprominentniji predstavnik ove terapijske škole je njujorški klinički psiholog i psihoterapeut *Albert Ellis* (1913.-2007.).

Vladan Beara je rođen 1968. godine u Novom Sadu. Diplomirao je psihologiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu, a trenutačno je na poslijediplomskom studiju iz kliničke psihologije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Pri njujorškom državnom sveučilištu, na Institutu »*Albert Ellis*« stekao je zvanje akreditiranog REBT psihoterapeuta. Programski je savjetnik Centra za ratnu traumu u Novom Sadu, koji se bavi pružanjem besplatne stručne psihološke i pravne pomoći ratom traumatiziranim ljudima. Koautor je knjige »Gdje si to bio, sine moj?«, koja se bavi problemom ratne traume kod bivših sudionika ratova, te mogućnostima za njihov doprinos izgradnji mira.

kod psihologa, nego se javljaju za pomoć svećeniku ili duhovniku, što isto tako može biti od pomoći. No, važno je znati da ni svi psihoterapeuti neće moći da vam pomognu, a tako je i s duhovnicima.

HR: Kako ostati uravnotežen i živjeti psihički zdrav život?

Prvo odustanite od ideje da ćete voditi uravnotežen život i već će vam biti lakše. Druga važna stvar je da oslušujete sebe, da razmišljate gdje ste, kuda idete, što se dešava u vašem životu. Odustanite od potrebe da sve držite pod kon-

HR: Po vašem mišljenju, kako medijski predstavljena slika stvarnosti u Srbiji - posebice onaj njezin vrlo popularni segment reality-showa - utječe na razvoj ličnosti kod mladih naraštaja?

Ljudi su, pa tako i mladi, fascinirani reality-show emisijama, time da svatko može postati zvijezda, samo ako izloži svoju intimu. Takva slika koja stiže iz pojedinih medija negativno utječe na mlade, jer se život doživljava na jedan površan način. U takvom obrascu, zabava

Isto tako, mediji i reklame nas bombardiraju sa svih strana, na neki način vrše nasilje nad nama. Uvjeravaju nas da su nam mnoge stvari - poput najnovijeg dezodoransa ili modela nekog automobila - nužne u životu i da ih trebamo kupiti. Čovjek je onda rastrzan, misli da se mora dokazati, steći sve to, kako ne bi bio »luzer«. Također, stalno smo »podgrijavani« time da moramo živjeti život »punim plućima«, pa se onda ljudi prepuštaju alkoholu, drogi, čestom mijenjanju seksualnih partnera. Sve ono što je ekstremno i sve ono što je krajnost, ukoliko nije samo faza, te se čovjek zadrži na tomu - postaje problematično.

Ne znam kuda će sve to odvesti, ali ne bih htio biti pesimist, jer takvim načinom razmišljanja zaustavljamo svaki napredak, mogućnost promjene. Količina nasilja je sve veća, što je posljedica ratova koje smo imali, tranzicije. Stoga, mislim da je veoma važno da ovo društvo pronađe svoj balans i uspostavi zdrav odnos prema prošlosti.

održivog mira na Balkanu, a u tom kontekstu ste, u suradnji sa sličnim udrugama u regiji, organizirali i više susreta ratnih veterana iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Kosova...

Ratni veterani imaju izuzetan potencijal za izgradnju mira, ali mora doći do točke da taj potencijal počnu koristiti u tu svrhu. Iskustvo rata je ozbiljna stvar i može se iskoristiti i u izgradnji, ali i u razgradnji mira. Kako bi se to iskustvo počelo koristiti u izgradnji mira potrebno je puno napora, da ti ljudi dođu do točke da o svojem iskustvu mogu razgovarati, voditi dijalog. Dijalog veterana s različitih strana ima veliki potencijal za izgradnju mira na ovim prostorima, kada oni prepoznaju da se u bivšem neprijatelju krije čovjek, ljudsko biće koje je isto tako patilo, prošlo kroz jezive momente. Onda je to jedno iskustvo koje zaišta oslobađa i donekle vraća vjeru u svijet. Takvi susreti veterana su važni za izgradnju mira i dobrih odnosa u regiji, ali to je proces koji je u ranoj fazi i zahtijeva mnogo vremena.

U VOJVODINI SE JOŠ UVIJEK NEDOVOLJNO KORISTI ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Netko to koči

Nema više godine koja će biti bez problema s energentima. Hoće li se taj problem zvati plin ili Ukrajina, nafta ili Bjelorusija, sasvim je svejedno, ali 'bitka' za energente nikada se više neće zaustaviti, kaže Radoslav Striković, pokrajinski tajnik za energetiku i mineralne sirovine

Vojvodina ima velike potencijale u području eksploatacije obnovljivih izvora energije, ali ima veoma malo ili uopće nema postrojenja za takvu vrstu proizvodnje. Pokazuje to i podatak da je prošle godine u ukupnoj energetskej protrošnji udio energije iz obnovljivih izvora iznosio svega oko dva posto. U Vojvodini, primjerice, postoji oko 70 izvora termalnih voda a koristi se tek desetak, godinama se govori kako južni Banat ima najveći potencijal za korištenje energije vjetra, ali još uvijek nije izgrađen niti jedan vjetrostup, sve države u regiji imaju male hidroelektrane, a Vojvodina još uvijek nije uspjela doći do svoje prve.

Slično je i s korištenjem biomase, biogoriva, solarne energije, itd., potencijalima koji su još uvijek veoma malo iskorišteni. S druge strane, ne manjka niti zainteresiranosti investitora, osobito stranih, spremnih za ulaganja u izgradnju i eksploataciju, pa ipak konkretne realizacije je veoma

malo. Pokrajinski tajnik za energetiku i mineralne sirovine *Radoslav Striković* nedavno je u Regionalnoj gospodarskoj komori u Subotici, na sastanku posvećenom ovoj temi, rekao kako bi i on sam, da nije član pokrajinske Vlade, svuda pričao i galamio kako se sve to sporo rješava.

NEDOREČENI ZAKONI

»Jednostavno, ne nalazim zašto je sporo, a sporo je. Socijalizam je imao jednu poštapalicu: 'netko to gura', a tko gura nikad nisi shvatio. Sada se govori 'netko to koči' i ja ne mogu doći do toga tko koči, a stalno sam tu i guram. U ovom trenutku imamo preko 1200 izdanih energetskih suglasnosti u Vojvodini, što je preduvjet da dođete do elektrane. Postoje još dva papira: građevinska dozvola i procjena zaštite okoliša, a problem kod obje te situacije je da lokalne samouprave nemaju mogućnost financirati plan detaljne regulacije. Ne možete graditi vjetropark ako u

planu nemate da će on tamo i biti. Imamo primjera da se potencijalni investitor javlja kako će on sam financirati izradu tog plana, što je dobro za lokalnu samoupravu, ali nije nikakvo jamstvo tom investitoru da će on i dobiti tu lokaciju za gradnju solarne elektrane, zato

Radoslav Striković

što to mora ići na tender. Osim toga, nemamo dograđen zakon o koncesiji, koji se već nekoliko puta pokazao kao loš, a nemamo urađen

ni zakon o javnom privatnom partnerstvu«, kaže Striković.

On dodaje kako ima zainteresiranih investitora koji nude izgradnju toplane na biomasu, pod povoljnim uvjetima – da je koriste 15 ili 20 godina po zakonima naše zemlje, po cijenama kako ih mi reguliramo i po svim pravilima koji važe u našoj zemlji, ali se ni u takve poslove ne može ući.

»Mi ne možemo ući u tu problematiku iz više razloga: prvo, ne znamo po kom zakonu ulazimo u to, ne znamo je li to koncesija, je li to javno privatno partnerstvo, je li to metoda utroška prema kojoj se investicija financira iz smanjenih troškova, što je inače način koji je uzeo velikog maha u Europi. Sada smo to, primjerice, u Bečeju uradili, gdje je izgrađen sustav elektrifikacije. Radila je tvrtka iz Novog Sada, financirala je njemačka organizacija GTZ, i lokalna samouprava ništa nije pitana. Netko je izračunao da je potrošnja električne energije koštala, primjerice, 100 tisuća dinara

mjesečno, sada košta recimo 57 tisuća, a razlikom u cijeni koju bi lokalna samouprava inače plaćala, otplaćuje se ta investicija. Takav nam se model nudi sada i za toplane. Drugi sustav urađen je u Kovinu gdje je većinsko vlasništvo na strani slovačke tvrtke. U tom je trenutku u lokalnoj samoupravi bila privremena uprava, pa su dva čovjeka to provela, a da je postojao uobičajeni sustav odlučivanja pitanje je bi li se to uradilo«, kaže Striković.

KOD NAS NAJVEĆE ISTINE POSTAJU DEMAGOGIJA

On dodaje kako je Vojvodina ipak pripremljenija nego ikad ranije, izrađene su brojne studije, urađen je atlas vjetrova, termalnih i termomineralnih voda, katastar malih hidroelektrana, završava se studija o solarnoj energiji. Smatra se kako ima dovoljno domaćeg kapitala za investicije u području eksploatacije iz obnovljivih izvora energije, ali da ipak nema dovoljno svijesti o njihovom značaju i isplativosti, posebno kada je riječ o proizvodnji električne energije. Striković ističe kako i građani i poduzetnici puno više znanja i zanimanja pokazuju za toplotnu energiju, odnosno spremniji su ulagati, prikladnije trošiti i ući u proizvodnju toplotne energije, što ilustrira i podatak da sve vojvođanske uljare proizvode

Striković je najavio da će Vlada Vojvodine uskoro raspisati natječaj za dodjelu 20 milijuna dinara zainteresiranima za ugradnju solarnih kolektora

Prva hidroelektrana u Vojvodini

Pokrajinski tajnik za energetiku i mineralne sirovine Radoslav Striković rekao je kako je najbliža izgradnja hidroelektrana na Tisi kod Novog Bečēja, za čiju je izgradnju odobrena energetska suglasnost. On je istaknuo i kako je šest, sedam tvrtki dobilo energetske suglasnosti za proizvodnju električne energije putem vjetra za lokacije u južnom Banatu.

toplotnu energiju od svojih otpadaka.

»Kad je u pitanju električna energija, situacija je sasvim drugačija, proizvode samo ona poduzeća

koja se tima profesionalo bave, a mi svi drugi trošimo. Naš je sad cilj postići da što veći broj ustanova dođe u sustav proizvodnje električne energije. Nema više

godine koja će biti bez problema s energentima. Hoće li se taj problem zvati plin ili Ukrajina, nafta ili Bjelorusija, sasvim je svejedno, ali 'bitka' za energente nikada se više neće zaustaviti. U tom smislu moraju pomoći naše studije i ukazati na to gdje su naši potencijali u području obnovljivih izvora energije«, rekao je Striković.

On je u Regionalnoj gospodarskoj komori u Subotici istaknuo kako upravo ovakve sastanke treba održavati kako se ne bi ostalo samo na elementima retorike. »Kod nas najjače rečenice i najveće istine postaju klasična demagogija. Primjerice, govorimo kako imamo jedno od najkvalitetnijih poljoprivrednih zemljišta u Europi ili regiji, i kakogod to konstatiramo imamo sve veći broj siromašnih seljaka. Da ne bismo do toga došli i kada su u pitanju obnovljivi izvori, moramo postići da nam prvo svijest o tomu poraste.«

Striković je najavio da će Vlada Vojvodine uskoro raspisati natječaj za dodjelu 20 milijuna dinara zainteresiranima za ugradnju solarnih kolektora, te da će ovakav natječaj biti obnovljen na jesen. Najavio je, također, kako će na sastanku s predstavnicima lokalnih samouprava inzistirati na uvođenju energetske menadžera u svakoj općini, kako bi se povelu više računa o potrošnji energije.

S. Mamužić

U SUSRET DUŽIJANCI

Zahvalnost Bogu i čovjeku

Dužijanca je običaj kojim Hrvati sa sjevera Bačke proslavljaju

završetak žetve i izražavaju zahvalnost Bogu za rod pšenice.

Dužijanca je svetkovina koja izražava duhovne i materijalne

vrijednosti bunjevačkih Hrvata i značajan je prostor

autoprezentacije hrvatske kulture subotičkog kraja

Dužijanca nam kuca na vrata. Već sutra se održava jedna od značajnijih manifestacija – natjecanje risara u Starom Žedniku. Slijedi niz manifestacija u Subotici i okolnim subotičkim župama, sve do svečane euharistije u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske, a proslava će se završiti bunaričkim proštenjem koncem kolovoza.

Dužijanca je običaj proslave završetka žetve i zahvale Bogu na plodovima zemlje. U početku je to bio obiteljski običaj Hrvata sa sjevera Bačke, a 1911. godine, kada je održana sveta misa zahvalnica u subotičkoj crkvi sv. Roka, dužijanca postaje crkvena i liturgijska, javna svetkovina. Tada su sve one koji su se došli zahvaliti Bogu na rodu žita, predvodili po prvi put izabrani bandaš i bandašica na razini grada Subotice. Tako je ova svetkovina, do tada obiteljska, prema zamisli župnika mons. *Blaska Rajića*, po prvi put zajednički proslavljena.

O bogatstvu kulturnog naslijeđa sadržanog u dužijanci, te o značenju i porukama ove proslave razgovarali smo sa župnikom subotičke katedrale-bazilike sv. Terezije Avilske mons. *Stjepanom Beretićem*, ravnateljem Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislavom Žigmanovim*, filmskim redateljem *Zoltanom Siflisem*

i predsjednikom Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta *Ladislavom Suknovićem*.

OSJEĆAJ POBOŽNOG PONOSA I ZAHVALNOSTI

Mons. Stjepan Beretić se prisjeća vremena kada je kao dijete bio u žetvi i kaže kako dužijancu još od djetinjstva doživljava kao veliku radost i izražavanje zahvalnosti okrenutu i poljodjelcu i Stvoritelju.

»Kako sam odrastao u seljačkoj kući, gdje je pšenica bila i radost i briga i ponos, za mene dužijanca prije svega znači završetak žetve. Pšenica je seljaku pred očima i zimi, kad mu je trebala i za kruh i za ruho. I s proljeća, kad seljak obilazi svoje njive i procjenjuje zdravlje i snagu pšenice. Kad mlada pšenica klasa, kad cvjeta, kad se njive počnu zlatiti. Od pokojnog Brace, tako samo zvao oca, naučio sam voljeti dužijancu, koju i danas doživljavam kao veliku radost. Sjećam se kako smo po mraku odlazili na njivu. U praskozorje su se plela uža. Sjećam se i zvonkih

zamaha kose kad je Braca kosio. Bacao sam uža. Bio sam jako važan što sam u žetvi. Onda su snopovi legli u krstine. Pri kraju žetve risaruše bi isplele vijenac od klasova, da ga s prvim koscem, s bandašom ili domaćinom kuće donesu s njive u domaćinovo dvorište. Svečani ručak, veselo raspoloženje i zahvalnost Bogu obilježili su tu svečanost. To je dužijanca koju smo čekali razdragano i veselo – skoro kao Božić. Poslije dužijance je trebalo pšenicu prevesti u gumno. Moji su vršili kod kuće. Nije se briga oko pšenice završila vršidbom. Moji su pšenicu držali na tavanu. I tamo je trebalo paziti da pšenica ne užegne, da je ne napadnu moljci. Sve su te uspomene u meni kad slavim subotičku Dužijancu. To je jedan osjećaj pobožnog ponosa i zahvalnosti. Ta je moja zahvalnost okrenuta i poljodjelcu i Stvoritelju.«

DUŽIJANCA NAS ZOVE DA NAĐEMO VREMENA ZA BLAGDAN

Govoreći o tome što ovakva svečanost danas pruža ljudima, mons. Stjepan Beretić ističe kako suvremena Dužijanca svjedoči i pradedovskoj, do danas sačuvanoj vjeri, te da ova višeznačna manifestacija izražava i vrijednost ljudskog rada. »Ono što Subotičani i njihovi gosti

vide na crkvenoj dužijanci to je svečana misa zahvalnica, lijepo ispletena kruna od klasova, to su mladi u narodnim nošnjama, scenarij star cijelo jedno stoljeće. Bez svete mise zahvalnice, bez ambrozijanskoga himna »Tebe Boga hvalimo« nema dužijance. Stari su svoju zahvalnost izražavali i svečanim ophodom oko katedrale ili po gradu, da se i na ulicu prenese radost zahvalnosti. To je danas preraslo u svečanu povorku od katedrale do središnjeg gradskog trga. Ta molitvena zahvalnost je ostala u duši vjernika do danas. Ne vjerujem da mladi vjernici dođu na dužijancu, a da ne znaju da je to zahvala za žetvu i kruh. Za dužijancu će veliki broj mladih vjernika pristupiti svetom pričesti. Zato ova suvremena Dužijanca svjedoči i pradedovskoj, do danas sačuvanoj vjeri, o urođenoj nam ljubavi prema zemlji. Dužijanca govori i o vrijednosti ljudskog rada, jer se na blagdanski oltar donosi skupocjena kruna ispletena od slame. Dužijanca nadahnjuje mlade katolike na ljubav prema prirodi. Na dužijanci svatko od nazočnih dobije po jedan klas, da se pokaže da ono što imamo valja podijeliti. I od toga dijeljenja smo napravili lijepu svečanost. I taj nam klas govori o širini našega srca«, kaže mons. Stjepan Beretić i naglašava kako nas Dužijanca i ova naša aktualna

vremena zovu da nađemo vremena za blagdan.

»Smatram, da je najveći značaj dužijance zahvalnost prema Bogu koji je sve stvorio i prema čovjeku, koji se stara o njivi, o pšenici, o kruhu. Dužijanca je bila svečanost završene žetve. Poslije dužijance je slijedila vozidba i vršidba, skladištenje. Dužijanca nas tako zove, da i dok naporno radimo nađemo trenutak odmora. Neka je to lijep razgovor, neka je to pjesma ili šetnja, važno je priuštiti si odmora. 'Pos'o neće pobić', ali zdravlje može pobjeći. Neka nas dužijanca podsjeti, da ima dana kad valja ostaviti posao. Zato imamo nedjelju i blagdane. A nerijetko se događa, da čovjek radi u poduzeću, a kad se vrati kući, onda radi još i na njivi. Neki rade i nedjeljom. Dužijanca nas zove da nađemo vremena za blagdan, za slavlje, pa će nam i posao biti slađi. Na dužijanci se oduvijek čula tamburica, lijepa pjesma, zaigralo se kolo. Dužijanca je tako poticaj na kulturu. Za dužijancu će se pojaviti po koja nova nošnja, ponekad i knjiga. Tako dužijanca pred Boga i pred čovjeka iznosi plodove rada ljudskih ruku.«

SIMBOL TRAJANJA ŽIVOTA

Tomislav Žigmanov kaže kako za njega proslava Dužijance znači nekoliko stvari.

»Prvo i najvažnije jest svijest o čovjekovoj ovisnosti o zemlji, prirodi i, na koncu, o Bogu, na temelju čega se moraju graditi strategije očitovanja različitih zahvaljivanja. Jer, u biti dužijanca je zahvala za kruh, koji je simbol trajanja života. Pri tomu, zahvala ima jedan kršćanski obol, koji vrhuni euharistijskim zahvalnim slavljem. Drugo, to je njezina navezanost na jedan narod i jedno podneblje – Hrvate i sjever Bačke, naime. Ona je tako posljedica njihova života vezanog ponajprije uz zemlju i pratećih običajnih i etnoloških praksi, koje su tijekom inkulturacije unutar Katoličke crkve dobile svoja snažna kršćanska značenja i obrise. Jer, treba osvijestiti činjenicu da rad na zemlji nije bio nimalo lak, da ga, kao i danas, prate brojne nepravde u nagradama i naplatama, te da (je) ima(o) status ako baš ne nevrijednoga, ono zacijelo manje vrijednoga.

Treće, ona svjedoči o kontinuitetu napora ljudi mnogih generacija da se u podsjećanju na tako što ustraje, kako bi se novim generacijama, ali i drugim narodima s kojima se živi, pokazala ishodišta jednog svijeta i pratećih kulturnih sadržaja, što se upriličuje evo već punih stotinu godina. U tom smislu, vidim veliku odgovornost svih koji su uključeni u pripremu ove proslave, budući da je zalog povijesti pozamašan. I na koncu, proslava dužijance, u nekoj konkretnoj ravni, posljedak je konstelacija i odnosa u polju kulture Hrvata u Subotici i njezinoj okolici, koji u zadnje vrijeme nisu za pohvalu«, zaključuje Tomislav Žigmanov i pojašnjava ovakav stav.

»Tomu u prilog govori odsustvo kreativne komunikacije onih koji njome upravljaju sa stvaralačkim dijelom kulturne elite i njihova isključenost iz kreiranja svjetovnog dijela proslave, zatim uvođenje nerazumnih novotarija i često svodenje na folklornu veselicu, postojanje produkcijskoga kaosa te odsuće suvremenih načina komunikacije s javnošću. O posljednje navedenom može se čuti kod značajnog dijela ljudi kojima je do Dužijance stalo, što rezultira njihovom neprihutnošću na manifestacijama.«

DIMENZIJU PODSJEĆANJA RADI ODREĐENJA U SADAŠNOSTI

U povodu predstojećih manifestacija ovogodišnje Dužijance, Tomislav Žigmanov naglašava kako je Dužijanca značajan prostor autoprezentacije hrvatske kulture subotičkog kraja.

»Ova svečanost danas pruža ljudima najmanje dvije stvari – mogućnost uvida u ono što je ranije pratilo proizvodnju sirovine za dobivanje kruha – pšenice na jednom području i kod jednog naroda, te sagledavanje kulturne produkcije u sadašnjosti ovdašnje hrvatske zajednice, uz dakako neekskluzivnost prema drugim narodima. U tom smislu, ne treba zaboraviti da je Dužijanca i značajan prostor autoprezentacije hrvatske kulture subotičkoga kraja, zbog čega je ona u posljednjih nekoliko godina postala zanimljiva za određene političke krugove i onaj dio Hrvata koji u posljednjih 20-ak godina nije svoj hrvatski identitet, a kojima tako što nije u agendi djelovanja. Njima je, naime, cilj folklorizirati, trivijalizirati, 'povarošiti' i dekrotizirati Dužijancu. Imajući u vidu

gore rečeno, Dužijanca prije svega ima dimenziju podsjećanja radi određenja u sadašnjosti – i na to da ne ovisi sve o čovjeku, i na to da se stoga mora Nekome biti zahvalan, i na ono što su i kakva su naša ishodišta i popudbinski nanosi, i na ono što je naša obveza prema kulturnom naslijeđu što ga baštinstvo i na ono što nam je danas činiti pred novim izazovima i u suživotu s drugima«, kaže Tomislav Žigmanov i na koncu razgovora ističe značaj duhovne dimenzije koju sadrži Dužijanca.

»Ona se ponajprije okuplja oko onoga što kršćanska slika svijeta u sebi nosi: svijest o nemogućoj samodovoljnosti čovjeka, nagovor na važnost zahvaljivanja, nužnost radikalnih odmak od ohologa držanja, velika vrijednost radnih nastojanja čovjeka, te utjeha za trpljenje nepravdi i prevara. S druge strane, ona govori i o čovjeku potrebitom kulturnih sadržaja, koji ga, konzumirajući ih, oplemenjuje i obogaćuje, u mjeri i dosegom dakako njihovih naravi.«

ČUVANJE AUTENTIČNE NARODNE BAŠTINE

Iznoseći svoje refleksije o Dužijanci, Zoltán Sifflis kaže kako Dužijanca nesporno, kao manifestacija, objedinjuje više elemenata i kao takva pred-

stavlja i daje posebnu multikulturalnu i multietničku esenciju grada Subotice.

»Istovremeno je monumentalna gradska i regionalna svečanost koja kultivira autohtono kulturno bogatstvo prvenstveno Hrvata, a i ostalih naroda u Bačkoj. Dužijanca se temelji na tradiciji obrađivanja naše plodne zemlje i ukazuje na mukotrpnost, ali otmenu bitku za žito, za kruh, u bukvalnom, ali i u prenesenom smislu. Dužijanca je manifestacija koju njeguju i čuvaju ovdašnji Hrvati, ali im se priključuju, primjerice, i Mađari iz okolnih naselja u kojima se također održavaju žetvene svečanosti

– Aratóünnepség, a priključuju se i drugi narodi, jer svi se vezuju na neki način za zemlju, za žetvu pšenice, za kruh koji je osnovni resurs, bolje rečeno – blago ovog našeg podneblja. Sve što smo postigli i izgradili, ali i ostavili propasti i zaboravu, nastalo je od plodne bačvanske crnice i od oplemenjenog pijeska obogaćenih vjekovnim znojem seljaka i njihovih urbanih potomaka. Upravo zbog toga je Dužijanca simbol čuvanja autentične narodne baštine i kulture koja je nastala i inspirirana neprestanom bitkom za kruh svagdašnji, a također i simbol težnje za harmoničnim suživotom čitave zajednice, žitelja grada, u ostvarivanju što boljeg blagostanja.«

INSPIRACIJA ZA UMJETNIKE

»U mom čitanju, pokraj čuvanja i predstavljanja kulturne baštine, Dužijanca je i izraz jedne veoma jasno artikulirane kolektivne poruke, nama samima i širem svijetu u kome se nevjerovatnom brzinom šiti globalizam i uniformizam koji udaljava pojedinca i zajednice od izvornog kulturnog bogatstva i naslijeđa«, kaže Zlotan Siflis.

»Ova manifestacija s veoma bogatim sadržajem vraća nas i podsjeća na davna vremena naših predaka i dočarava milje prošlih vremena. Dužijanca spada u red najznačajnijih i najatraktivnijih manifestacija našeg grada, koju očekuje više desetina tisuća žitelja željni uživati u bogatstvu nošnje, izvorne glazbe, plesa i u bogatstvu šarolikosti sudionika završne svečanosti. To je ugođaj koji treba osobno iskusiti, a potom vas trajno obuzme, bilo kao sudionika, namjernog ili slučajnog promatrača. Dakako je i neisušna inspiracija za stvaraocce bilo kog umjetničkog žanra. Čini mi se kako najviše inspirira stvaraocce, bilo da su amateri ili profesionalci, koji se bave vizualnim medijima. Za fotografe i filmadžije pruža neiscrpne motive i prizore koji se nikad ne ponavljaju, već senzibilnim stvaraocima pružaju mogućnost za nova vizualna otkrića. I na koncu želim naglasiti da je na mene od svih sadržaja, trajan i dubok dojam ostavio religiozni, duhovni sadržaj, odnosno, dimenzija Dužijance. Pravo dostojanstvo, emotivnu i duhovnu ljepotu i otmenost upravo daje duboka duhovnost kojom je protkana ova manifestacija, a što umnogome doprinosi velikom broju ljudi koji se vezuju

za ovo svenarodno slavlje završetka žetve.«

DUŽIJANCA – NOSITELJ GENERACIJSKOG SUSREĆANJA

Ladislav Suknović o Dužijanci kaže kako je ova manifestacija kulturni fenomen i da je pisala povijest.

»Ukoliko promatramo jednu manifestaciju s vremenske i prostorne distance, nedvojbeno se može zaključiti kako

je Dužijanca kulturni fenomen koji je pronio ime Hrvata u Vojvodini i naravno cijele Subotice. Žetvena svečanost, kao oblik narodne svetkovine i tradicijskog izričaja, je sveprisutna i u selima gdje je najveći dio ove tradicije imao svoje utemeljenje. Čovjekov život, kao kulturnog bića, je po prirodi stvari obilježen uspomena, sjećanjima i trenucima koji u cjelini tvore naše postojanje. Ukoliko je taj život oplemenjen kulturnim ostvarenjima, bilo tradicijskim bilo suvremenim, i ukoliko čovjek osjeća kako pripada jednom okruženju kulturnog stvaralaštva i kulturnog zajedništva, tada zasigurno govorimo o ostvarenju jednoga bića. Dužijanca

kao kulturno ostvarenje zaslužuje mjesto na pijedestalu manifestacija grada Subotice i svih njenih žitelja. Bilo da se Dužijanca promatra s etničke, prostorne ili pak vremenske distance, to je manifestacija koja je pisala povijest. Jedan dio ovovremenih političkih vizionara bi rekao da je to 'seljačenje Subotice', ali se u drugom momentu isti kriju upravo pod krinkom kulturne suvremenosti, valjda zato, jer je u određenim segmentima postala više biznis, a manje središte kulturnog spajanja i zbivanja«, kaže Ladislav Suknović i naglašava, kako je također nedvojbeno da je kulturološka i etnološka izvornost proslave žetvene svečanosti najviše očuvana u seoskim sredinama.

»Valjda zato, jer su u pitanju sredine u kojima je najmanje političkog interesa i upliva, no to je razlog i najmanje vidljivosti, gledano i s financijskog, ali i s medijskog aspekta. Tavankut je, prateći trendove javnog obilježavanja Dužijance, obnovio proslavu, usporedo s osnutkom Prve kolonije naive u tehnici slame. I tako su ove dvije manifestacije svojim rođenjem neraskidive ostale i do danas. Postale su jedinstveni dio slavlja i primjer dobre suradnje Crkve s kulturnom institucijom što je i temelj opstojnosti. Dužijanca je postala stožer prožimanja vjere i kulture. Postala je svetkovina kada se poljodjelci raduju, slamarke stvaraju, a mladi proslavljaju. Dužijanca je postala nositelj generacijskog susretanja i međusobnog uvažavanja.«

Zvonko Sarić

PROGRAM DUŽIJANCE 2010. GODINE

9. srpnja (petak)*- Galerija u Tavankutu - 19,30 sati*

Otvorenje XXV. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame

Trg Slobode, Subotica – 20 sati

Otvorenje »Dječje Dužijance 2010«, Gala koncert folklornih skupina

10. srpnja (subota)*- Stari Žednik - od 6 do 22 sata**»Takmičenje risara« -*

6,30 - izlazak risara na njivu

7 sati - pletenje uža

8 sati - risarski ručak na njivi

8,30 - pripremanje sudionika za natjecanje

8,40 - natjecanje gostiju u košenju žita

9 sati - natjecanje djece u kosidbi

9,30 - početak natjecanja risara

10-12 sati - vršidba starima strojevima

11,30 - Dječja igra »Kasalisica«

12 sati - proglašenje pobjednika

20 sati - Risarsko kolo (nastup folklornih skupina iz inozemstva, tamburaški ansambli)

11. srpnja (nedjelja)*Središnja svečanost Dječje Dužijance*

10 sati - Svečano euharistijsko slavlje u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske

11,15 - Povorka Dječje Dužijance kroz grad

12 sati - Uručenje kruha dogradonačelniku Subotice

19 sati - Sudjelovanje u Bandašicinom kolu u Starom Žedniku i dodjela diploma

Seoske Dužijance

10 sati - Dužijanica u Starom Žedniku

10 sati - Dužijanica u Bajmoku

U večernjim satima Bandašicino kolo u Žedniku i Bajmoku

17. srpnja (subota)*Zatvaranje kolonije u Tavankutu*

20 sati - kulturno-glazbeni program u Domu kulture i Risarska večer u Tavankutu

18. srpnja (nedjelja)

10,30 - Dužijanica u Tavankutu

20 sati - Bandašicino kolo u Tavankutu

25. srpnja (nedjelja)

10 sati - Dužijanica u Maloj Bosni

15 sati - Konjičke utrke »Dužijanica 2010«, Gradski hipodrom

19 sati - Bandašicino kolo u Maloj Bosni

1. kolovoza (nedjelja)

10 sati - Dužijanica u Đurđinu

17 sati - Dužijanica u Ljutovu

19 sati - Bandašicino kolo u Đurđinu i u Ljutovu

3. kolovoza (utorak)

10 sati - Početak ocjenjivanja aranžera izloga

19 sati - Etno izložba »S Božjom pomoći« u Modernoj galeriji »Likovni susret« u Subotici

4. kolovoza (srijeda)

19 sati - Književna večer u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« u HKC »Bunjevačko kolo«

6. kolovoza (petak)

10 sati - Postavljanje izložbe »Stari obrti i alati« - plato ispred Gardske kuće u Subotici

19 sati - Otvorenje izložbe radova s XXV. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta – Vestibil Gradske kuće

20 sati - Tamburaška večer - Trg slobode u Subotici, predstavljanje ovogodišnjeg bandaša i bandašice, izbor najljepših parova pratitelja bandaša i bandašice

7. kolovoza (subota)

10-19 sati - Smotra folklornih skupina

18 sati - Svečano Večernje u katedrali bazilici svete Terezije Avilske

20 sati - Skupština risara, gala koncert folklornih skupina

8. kolovoza (nedjelja)*Središnja svečanost Dužijance 2010.*

8,45 - Ispraćaj i blagoslov bandaša i bandašica u crkvi sv. Roka

10 sati - Svečano euharistijsko slavlje u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske
11,30 - Svečana povorka do središnjeg gradskog trga, predavanje kruha gradonačelniku, zabava za publiku

18 sati - posjet grobu preč. Blaška Rajića

19 sati - Bandašicino kolo - Trg slobode

11. kolovoza (srijeda)

18 sati - Otvorenje Međunarodne likovne kolonije »Bunarić 2010«

14. kolovoza (subota)

18 sati - Zatvaranje Međunarodne likovne kolonije »Bunarić 2010«

29.-30. kolovoza (subota-nedjelja)

Bunarićko proštenje – Svetište Majke Božje na Bunariću

SUBOTIČKA TVRTKA »BANE« OPREMILA URGENTNI CENTAR VOJVODINE

Izvođači elitnih poslova

Bilo tko da investira traži vrhunsku kvalitetu po dobrim cijenama i mislim da smo se mi uspješni pronaći u tom odnosu cijene i kvalitete, kaže vlasnik tvrtke Branko Vaci

Nedavno je u Novom Sadu otvoren Urgentni centar, najsuvremeniji u zemlji, smješten u potpuno kompjutoriziranoj zgradi, u kojoj su primijenjena najmodernija arhitektonska rješenja. Urgentni je centar opremljen najsuvremenijom opremom koja se u ovom trenutku mogla nabaviti u svijetu. Riječ je najvećoj investiciji u vojvodanskom zdravstvu u posljednjih više od 30 godina, za koju je izdvojeno 3,7 milijardi dinara. Još jedan povod za ovaj novinski tekst je i podatak da je među izvođačima radova bila i subotička tvrtka »Bane«.

»Urgentni centar je stvarno perfektan urađen i nama je bilo zadovoljstvo sudjelovati u njegovoj izgradnji. Naša tvrtka 'Bane' je ugradila oko 500 četvornih metara pultova i radnih površina, od informacijskog pulta dužine 13 metara, koji prvo vidite kada uđete u Urgentni centar, do ostalih površina u operacijskim salama, zatim sve pultove na intenzivnoj njezi, te interijerske dijelove. Urađeno je to najsuvremenijim materijalom kerrock, koji se molekularno spaja i otporan je na habanje i vodu i sterilan je, što znači da bakterije uginu kada padnu na njega«, kaže vlasnik poduzeća »Bane« Branko Vaci. On s ponosom ističe kako je njegova supruga Nevenka sa suradnicima bila osobito angažirana u ovom poslu i najzaslužnija je što je poduzeće uspjelo dobiti posao u

najvećoj vojvodanskoj investiciji.

Poduzeće »Bane« ove godine obilježava 20 godina poslovanja, a za to vrijeme postalo je prepoznatljivo po suvremenim materijalima, kvalitetnoj i povoljnoj izradi, na prostoru od Crne Gore do Vinkovaca, Vukovara, Osijeka. Ove godine »Bane« je opremio prvu Fijatovu poslovnicu u Beogradu, radi kompletno opremanje 28 MTS-ovih i 52 VIP-ove poslovnice po cijeloj Srbiji, a kako kaže Vaci, nada se da će uskoro

postići i dogovor za opremanje svih pošta u Srbiji.

U osobnoj karti poduzeća zabilježeno je opremanje najpoznatijih crnogorskih hotela u Ulcinju, u elitnom hotelu »Splendid« u Bečićima opremljena je terasa i nekoliko pultova povodom gostovanja rock grupe »Rolling Stones«, potom hotela Pržno i Montenegro Stars. U Srbiji tvrtka »Bane« također dobiva elitne poslove – opremali su In Hotel pokraj Arene, Sportski centar Kovilovo, Hemofarm, Medelu, Zavod za izgradnju grada Novog Sada.

»Poslije Subotičke biskupije, gdje smo radili na zgradi bogoslovije, sada smo dobili i posao na hramu u Nišu. Naime, u Nišu će biti obilježeno 1700 godina od Milanskog edikta cara Konstantina, pa se gradi velelepni hram sv. Konstantina i carice Jelene, a naša je tvrtka dobila posao opremanja jednog dijela hrama. Također ćemo opremiti Medicinski fakultet u Nišu«, kaže Vaci.

Na pitanje kako se poduzeće uspijeva boriti s ekonomskom krizom i osiguravati nove poslove,

Branko Vaci odgovara kako je presudna kvalitetna izrada i vrhunska kvaliteta materijala već spomenutog kerrocka, koji je prepoznatljiv na ovdašnjem tržištu i veoma tražen.

»Bilo tko da investira traži vrhunsku kvalitetu po dobrim cijenama i mislim da smo se mi uspješni pronaći u tom odnosu cijene i kvalitete. Osim toga puno radimo, doslovce smo 20 sati dnevno na terenu, pratimo sve što se dešava na tržištu, borimo se kao da smo tek početnici i nastojimo u svakom trenutku biti na visokoj razini. Mislim da je to formula uspjeha, a moja je deviza da smo sami krivi ako nam pođe nizbrdo«, smatra Vaci te dodaje kako poduzeće čeka reorganizacija, jer ne očekuje da će kriza uskoro završiti.

Poduzeće »Bane« radi sa slovenskom tvrtkom Colpa, koja je treći proizvođač opreme za kupatone u Europi. Osim salona kupatona u Beogradu, Novom Sadu i Subotici, »Bane« ima i svoje salone kuhinja, čijom se proizvodnjom također bavi.

S. Mamužić

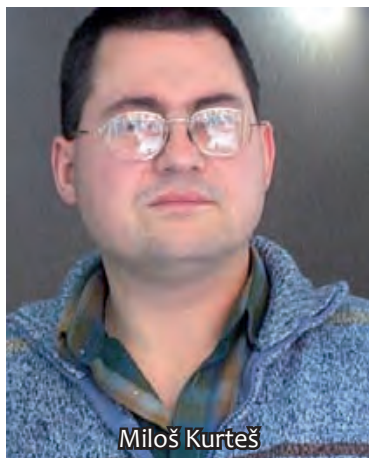
Branko Vaci u novoopremljenom objektu

PRIHVAĆENA GRAĐANSKA INICIJATIVA NA PROSTORNI PLAN SRBIJE

Izgraditi novu cestu Subotica-Sombor-Bezdan

Republička agencija za prostorno planiranje prihvatila je primjedbu Subotičanina *Miloša Kurteša* na Prostorni plan Republike Srbije, koja podrazumijeva izgradnju nove prometnice na trasi Subotica-Sombor-Bezdan. Time će se povezati budući »ipsilon krak« s koridorom Budimpešta-Osijek-Sarajevo-Ploče kod Belog Manastira.

Kurteš je svoj prijedlog podnio kao građanin i njegova je primjedba bila jedina iz Sjevernobačkog okruga, te on ističe kako je to dobar primjer da običan građanin može uz kvalitetan i ozbiljan prijedlog izdejsstvovati prihvatanje prijedloga.

Miloš Kurteš

»Moja se ideja sastojala u tomu da se cesta, između dvije autoceste, koja bi išla između Subotice i Sombora prema Bezdanu proglasi cestom prvog reda. Ona zadovoljava takav kriterij, jer povezuje cjelokupni teritorij države i međudržavne glavne pravce, a time što smo proglasili taj pravac cestom prvog reda smatramo da se mora napraviti nova infrastruktura«, kaže Miloš Kurteš, diplomirani inženjer informatike.

On ističe kako na sadašnjoj poveznici između Subotice, Sombora i Bezdana ima dosta naselja i tim pravcem prolazi prilično živ teretni i putnički promet, te da ima tu i dosta ugrožavanja sigurnosti, zagađenja, itd. Time što se buduća prometnica proglašava cestom prvog reda sav promet će biti izmješten iz naseljenih mjesta, što će s druge strane osigurati brži transport i bolji protok robe i putnika. Budući da će imati širi međunarodni značaj sredstva za izgradnju mogla bi se osigurati iz europskih pristupnih fondova.

Kurteš ističe kako je Hrvatska to već svojim Prostornim planom predviđala, oni su postavili trasu koja treba biti također cesta prvog reda i biti vezna cesta na pravcu prema Srbiji i Batini.

S. M.

NOVI OBJEKT NA PALIČU

Muzej posvećen Zvonku Bogdanu

Na Kanjiškoj cesti poslije Omladinskog jezera gradi se objekt koji će među ostalim sadržajima imati i muzej posvećen subotičkom pjevaču

ču izvornih pjesama *Zvonku Bogdanu*. U središtu placa nalazi se objekt površine od oko 5500 četvornih metara, s kupolom visine 30 metara. Ta je zgrada samo prva faza izgradnje spomenutog centra, koji će osim muzeja posvećenog pjevaču, imati vinariju s vinskim podrumom, hotel s oko stotinu soba, dva restorana, otvoreni i zatvoreni wellness centar. U prvoj fazi će biti izgrađeni vinarija s vinskim podrumom, restoran i nekoliko ekskluzivnih soba. Kako prenosi lokalni sajt gradsubotica.co.rs, objekt će biti izgrađen u stilu secesije, a u turističkoj ponudi bit će i vožnja fijakerima i jahanje.

4. REGIONALNI SAJAM U SUBOTICI

Sve o žitaricama

4. međunarodni regionalni sajam u Subotici bit će održan od 26. do 29. kolovoza u Dvorani sportova u organizaciji JP »Subotičke tržnice« te uz potporu Grada, Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo i Regionalne gospodarske komore.

Ovoga puta središnja tema subotičkog sajma bit će proizvodnja i prerada žitarica, kao i tehnologija, znanost i oprema koji to prate te konditorski dio. Naime, komorski sustav Vojvodine i Vlada Vojvodine napravili su sporazum o suradnji kojim se definiraju vrijeme, mjesto i karakter održavanja regionalnih sajmova u Vojvodini kako bi se izbjegla dosadašnja udvajanja. Prema tom sporazumu predviđeno je da će zrenjaninskom sajmu pripasti znanstveno tehnološki dio, Pančevu kemijski, a Srijemskoj Mitrovici proizvodnja i prerada mesa.

Izlagateljima će na raspolaganju biti 1800 četvornih metara, kao i prostor ispred Dvorane sportova, a do sada su svoje sudjelovanje potvrdile županijske komore Győr i Csongrád iz Segedina, Mješovita srpsko-mađarska gospodarska komora, Županijska komora iz Osijeka, Gospodarska komora iz Banja Luke, te Regionalna gospodarska komora iz Valjeva.

ODLUKA GRADSKOG VIJEĆA

Skuplji prijevoz

Karte u gradskom prijevozu lokalnog prijevoznika »Suboticatrans« kod ovoga mjeseca su skuplje, te na gradskim linijama iznose 50, a u prigradskim do 206 dinara. Povećanje cijena odobrilo je Gradsko vijeće prošloga tjedna, a popusti za pojedine kategorije primjenjivat će se i nadalje.

PROJEKTI REGIONALNE SURADNJE

Subotici trećina od ukupno odobrenih projekata

Od 71 IPA projekta u Srbiji koji se tiču regionalne suradnje, Subotici je ove godine odobreno 24, što predstavlja više od jedne trećine ukupno odobrenih projekata. Ove je podatke priopćio predsjednik Skupštine grada *Slavko Parać*, dodajući kako je, bar kada je riječ o Subotici, regionalna suradnja u stalnom usponu, prije svega sa Segedinom i Osijekom. »Vrijednost tih 24 projekata je oko 2,5 milijuna eura i time se Subotica približava nekim ozbiljnijim projektima i brojkama, jer se na taj način vremenom gradi povjerenje tako da sljedećih godina možemo očekivati veće vrijednosti, čak i do milijun eura po projektu«, kaže Slavko Parać. Odobreni se projekti odnose na infrastrukturu, kulturu, zaštitu životnog okoliša, obrazovanje, suradnju zooloških vrtova, posjete djece i ostala područja.

CILJEVI HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA »ŠID«

Obnova kulturnog života Hrvata

Društvo želi očuvati nacionalni identitet, kulturu i običaje Hrvata u Šidu, te će poticati različite manifestacije i aktivnosti. U prvom planu je organiziranje različitih radionica i sekcija poput: folklorne, glumačke i glazbene

Šid, gradić u Srijemu koji se nalazi tek na nekoliko kilometara od granice s Hrvatskom, mjesto je u kojem je kulturni život Hrvata poslije dugo vremena ponovno uspostavljen. U selima šidske općine, kao i u samom gradu, ranije su Hrvati živjeli u velikom postotku. Nažalost, većina tog stanovništva protjerana je početkom i za vrijeme rata u Hrvatskoj. Hrvati su u mnogim selima šidske općine činili 30-50 posto stanovnika, dok su u Kukujevcima i Gibarcu činili takoreći stopostotno stanovništvo. Hrvati iz Kukujevaca i Gibarca su za vrijeme rata u potpunosti iseljeni, a tim su selima 2007. godine neki drugi ljudi pokušali promijeniti nazive u Lazarevo i Dušanovo. Šidska je općina 90-ih godina prošlog stoljeća ostala bez većine od 7 tisuća Hrvata. Iseljeno ih je skoro 5 tisuća.

U Šidu je 1869. godine rođen jedan od najvećih hrvatskih prevoditelja, komediografa i satiričara *Isidor Iso Velikanović*, čovjek koji je preveo mnoga djela sa španjolskog i francuskog jezika, a njegov najpoznatiji rad je prijevod knjige »Don Quijote«, koja je na hrvatskom jeziku objavljena 1915. godine. Osim prijevoda iza sebe je ostavio i mnoga djela: »Otmica«, »Knez od Lidij«, »Posvatovci«

i mnoga druga. U njegovu čast Ministarstvo kulture Republike Hrvatske svake godine dodjeljuje nagradu »Iso Velikanović« za najbolja ostvarenja u području prevodjenja književnih djela.

OSNIVANJE DRUŠTVA

Hrvati u Šidu do 2010. nisu imali organizirano kulturno društvo, no to se ove godine promijenilo zahvalju-

»Ovo je prvi put da se Hrvati u Šidu nakon ratnih 90-ih organiziraju u društvo. Ideja za osnivanje javila se među nama prije više godina, no tek su se u posljednje vrijeme, u suradnji sa župnikom, stvorili povoljni uvjeti. Društvo ima za cilj očuvanje nacionalnog identiteta, kulture i običaja Hrvata u Šidu, te će poticati različite manifestacije. U prvom planu rada društva je organiziranje različitih

pomoć nadležnih institucija moguće to ostvariti. Jedan od primarnih ciljeva bit će i motiviranje mladih da sudjeluju u stvaranju i radu društva i njegovih sekcija. Društvo će u budućnosti koristiti prostorije Katoličke crkve, na adresi Vuka Karadžića 3. Zanimanje šidskih Hrvata za društvo za sada je veliko i nadam se da će tako i ostati, stoga mislim da ćemo uspjeti ostvariti većinu planiranih aktivnosti, ako se dobro organiziramo.«

SURADNJA S DRUGIM UDRUGAMA

Predsjednik Josip Hodak ističe i kako se uprava Hrvatskog kulturnog društva »Šid« sastoji od 7 članova, koji su svojim zalaganjem pridonijeli ostvarivanju ideje o osnutku hrvatskog društva. »Želim reći i kako je naše društvo još u osnivanju, pa je suradnja s ostalim kulturnim društvima u Šidu za sada uglavnom u obliku osobnih kontakata, ali je svakako u planu ostvarivanje potpune suradnje sa svim kulturnim društvima. Moram napomenuti kako su nam lokalna društva pomogla kod osnivanja, također i da je suradnja s gradskim vlastima do sada bila dobra, a smatram da bi mogla biti i bolja i nadam se da će se to i ostvariti.«

Dario Španović

Josip Hodak, predsjednik HKD »Šid«

jući trudu i zalaganju mnogobrojnih Hrvata. U petak, 11. lipnja, u Šidu je osnovano Hrvatsko kulturno društvo »Šid« čiji je predsjednik *Josip Hodak*. On o novoosnovanom društvu kaže:

radionica i sekcija poput: folklorne, glumačke i glazbene. Društvo je još u fazi osnivanja i vrijeme će pokazati koliko će toga biti ostvareno. Smatram kako je uz dobru suradnju, osobno zalaganje i

ODRŽANA TREĆA KOLONIJA SLIKARA U ORGANIZACIJI MLADEŽI DSHV-A

Slike za dvojicu predsjednika

U subotu, 3. srpnja, održana je sada već tradicionalna, treća po redu Kolonija slikara u organizaciji Mladeži DSHV-a. Na koloniji je sudjelovalo petnaestak slikara amatera, a održana je na salašu *Ivana Vukmanova Šimokova* na Gabriću.

U živopisnom pejzažu svatko od slikara mogao je pronaći inspiraciju. U razgovoru sa sudionicima kolonije stekli smo dojam kako su svi zadovoljni i da je ovo do sada najuspješnija kolonija koju je Mladež organizirala.

Po završetku izabrane su dvije slike – djela *Ruže Tumbas* i *Cilike Dulić Kasiba* – koje će na 20. obljetnici DSHV-a biti predane počasnim gostima: predsjedniku Republike Hrvatske *Ivi Josipoviću* i predsjedniku Republike Srbije *Borisu Tadiću*.

Verica Kujundžić

Jednostavnost prije svega

Želimo pisati o značajnijim događajima hrvatskih udruga u našem okruženju do kojih i danas dopijeva »Miroljub«, a iz tih ćemo sredina tražiti i dopisnike koji će nas obavještavati o svim zbivanjima, kaže novi urednik

»**M**iroljub«, list HKUD-a »Vladimir Nazor« počeo je izlaziti još 1998. godine. Izlazi redovito, u istoj učestalosti – četiri puta godišnje. Snalazile su ga mnoge nevolje, prije svega financijske prirode, ali je list zahvaljujući upornosti članova društva opstao do danas. Konceptija se od samog početka nije bitno mijenjala, list se samo povremeno dopunjavao zanimljivim temama. Obično kratki tekstovi, pisani jed-

Do sada je list promijenio dva urednika. Isprva ga je uređivao Josip Zvonko Pekanović, potom prof. Matija Đanić, dok je od nedavno urednik Alojzije Firanj, koji je član redakcije od samog početka.

PRONAĆI NOVE DOPI-SNIKE

»Ideju o 'Miroljubu' smo prihvatili tijekom jeseni, odnosno početkom zime 1997. godine. Krenulo se od

turnim dešavanjima vezanim uz HKUD »Vladimir Nazor«, o zbivanjima u hrvatskim udrugama u okolici Sombora i o drugim interesantnim temama. Novo uredništvo želi proširiti suradnju i pronaći nove dopisnike.

»Naš se list razvijao, imao je profil koji se vremenom iskristalizirao i sada znamo što hoćemo. Želimo na neki način objediniti Sombor s okolicom i Gornje Podunavlje. Dakle, želimo pisati o značajnijim događajima hrvatskih udruga u našem okruženju do kojih i danas dopijeva 'Miroljub', a iz tih ćemo sredina tražiti i dopisnike koji će nas obavještavati o svim zbivanjima«, kaže Alojzije Firanj.

PISATI JEDNOSTAVNO, JASNO I ZANIMLJIVO

»Želimo pisati o sebi, o onim stvarima o kojima drugi ne pišu a za nas su jako važne. Moramo biti aktualni i interesantni. Imamo vrlo kvalitetne dopisnike, a ja od njih kao urednik tražim da pišu razumljivim jezikom, jasno i zanimljivo. Ne tražim velike tekstove, već one koji će se pročitati u jednom dahu. Znat ćemo da smo uspjeli ako naši čitatelji budu željno iščekivali sljedeći broj«, naglašava Firanj.

Konceptija »Miroljuba« neće biti ista kao do sada, ali će biti vrlo slična. Tu će se naći i nove rubrike u kojima će se pisati o zanimljivim ljudima iz bilo kog područja. Neke stvari koje su već postojale u ovom listu sada će biti malo više naglašene. Sljedeći broj očekuje se 25. srpnja, kada je somborska Dužionica, ali on po riječima novog urednika nosi i mnoge neizvjesnosti.

»Dosadašnji glavni urednik Matija Đanić je najavljivao da zbog godina želi odustati od uređivačkog posla, ali će i dalje imati svoje priloge u listu. Stjecajem okolnosti promijenjeni su urednik, tiskara, lektor i korektor. Gledajući sve to, promjena je velika, ali je savladiva.«

PREKID SURADNJE S »HRVATSKOM RIJEČI«

Alojzije Firanj otkriva kako će već od sljedećeg broja »Miroljub« imati duhovnu stranu koju će uređivati karmelićanin o. Vjenceslav Mihetec, a dva će suradnika pisati o povijesno-sociološkim istraživanjima. Osim spomenutih promjena, list je promijenio i tiskaru i prekinuo suradnju s »Hrvatskom riječi«.

»Kao član Upravnog odbora imam informaciju da nas je NIU 'Hrvatska riječ' pismeno izvijestila kako prekida suradnju s nama. Tražili smo financijski izvještaj, jedan nas je broj koštao otprilike oko 50 tisuća dinara, što je 200 tisuća godišnje. Pronašli smo tiskaru u Somboru koja će list tiskati za 22 tisuće, s tim što će samo prve dvije i zadnje dvije strane biti u boji. Promijenit ćemo i kvalitetu papira, a ukupna tiraža je 1000 primjeraka.«

Iskoristili smo prigodu Alojzija Firanja upitati i o radu knjižnice društva.

»Sasvim korektno je urađena evidencija, ali još nemamo članstva. Svi novi naslovi se uvode i evidentiraju, veći dio posla je odrađen, ali trebaju nam i čitatelji. Nadamo se da ćemo na jesen i s time krenuti.«

Hrvatski dom ima i novog zakupca prostora, čija je zakupnina uvijek veoma značajna za ovu ustanovu.

»Novi zakupac našeg prostora je knjižara 'Lilas'. Prije su naše prostore zakupljivale kavane i drugi korisnici, a sada imamo zakupca koji nam na neki način može pomoći u kulturnom smislu«, kaže Firanj.

Ostaje nam sačekati somborsku Dužionicu kada ćemo u rukama imati novi broj »Miroljuba«, a čitatelji će na osnovi pročitano ocijeniti je li optimizam novog urednika utemeljen.

Zlatko Gorjanac

Alojzije Firanj

nostavnim jezikom razumljivim za sve, doprinijeli su da se list čita u jednom dahu, a opisani događaji se lako pamte. Ime lista »Miroljub« je jedinstveno i puno govori samo za sebe. List doista želi nuditi mir i optimizam, a stav je redakcije još od samoga početka kako u njemu nema mjesta za politiku. Ime je dobio po Anti Evetoviću Miroljubu, svećeniku koji je bio i književnik, pjesnik, profesor filozofije, kateheta, publicist i javni djelatnik. Miroljub Ante Evetović bilo mu je književno ime, a i prvi je naziv somborskog hrvatskog kulturno-umjetničkog društva upravo je »Miroljub«.

ničega, nismo imali ni novca, ni redakciju. Jednostavno smo poželjeli – radit ćemo novine. Nas desetak sastajali smo se i razgovarali, ali tek nakon trećeg sastanka odredili smo tko će biti urednik. List je registriran u Ministarstvu za informiranje i prvi je broj izašao u veljači 1998. godine. Isprva smo imali dilemu – pisati bunjevačkom ikavicom ili hrvatskim književnim jezikom. Većina je bila za bunjevačku ikavicu, ali iz Beograda su nam rekli kako moramo odabrati ili hrvatski ili srpski jezik, tako da od prvog broja pišemo hrvatskim književnim jezikom«, kaže Firanj. »Miroljub« prije svega piše o kul-

NIKOLA GAŠPAROVIĆ, SLASTIČAR IZ GOLUBINACA

Kvaliteta je najbitnija

Trudim se zadržati starinske recepte u mojoj radionici i želim ih prenijeti na mlađe radnike od kojih će biti, uvjeren sam, i u budućnosti dobrih slastičara

Kada je davne 1967. godine mladog Nikolu Gašparovića otac odveo u Beograd na zanat da uči ugostiteljsku školu, smjer slastičar, malo je tko slutio da će njegove slastice doći do savršenstva. Poslije završene ugostiteljske škole radi u nekoliko beogradskih (za ono vrijeme najboljih) slastičarni i praktično usavršava stečeno znanje u školi. A sve ostalo je ljubav prema poslu koji je odabrao i tu ljubav prema slasticama zadržao je do današnjih dana, ne samo zadržao – nego svaki dan svoje znanje obogaćuje znanjem koje stječe posjetima sajmovima slastičara (Rimini, Budimpešta, itd.).

KOLAČI OD PRIRODNIH MATERIJALA

Na pitanje kako uspijeva napraviti tako lijepe za oko i ukusne za jelo kolače Nikola odgovara:

»Materijali od kojih se prave kolači u mojoj radionici su isključivo od prirodnih materijala bez konzervansa, aditiva i umjetnih boja. Osim standardnih slatkih kolača i ekskluzivnih kolača velika pažnja se poklanja proizvodnji kolača koji su bili aktualni i pravili se prije pedeset i više godina u Golubincima i Srijemu, a tada je sve bilo od isključivo prirodnih materijala. Trudim se zadržati starinske recepte u mojoj radionici i želim ih prenijeti na mlađe radnike od kojih će biti,

uvjeren sam, i u budućnosti dobrih slastičara«.

Inače, u radionici pokraj standardne ponude postoji i ekskluziv i, što je posebno, ispunjavaju se želje kupca. Tako je u dugogodišnjem radu bilo pregršt zanimljivih oblika kolača i torti (klavir, violina, kočije sa zapregom, nogometni teren s kompletnim postavama dvije ekipe i sudijama, razne vrste automobila i ponekad neke koje samo ljudska mašta može zamisliti), koje su težile oko 130 kg, a dosadašnji rekorder je torta od 198 kg.

U radionici za izradu kolača maestro Nikola trenutno ima osam

stalno uposlenih uglavnom mladih radnika iz Golubinaca, a planira uposlenje još nekoliko, jer je sagradio novu radionicu od 150 m² kreditom Fonda za razvoj Republike Srbije.

Nijedna manifestacija u Golubincima i okolici ne može proći bez Nikolinih kolača. Tako često članovi iz HKPD-a »Tomislav« u Golubincima kažu da će se truditi napraviti dobar program i pokušati ga besprijeckorno izvesti pred publikom, ali su uvijek sigurni za ono poslije programa, za koje je radionica maestra Nikole uvijek zadužena, da je to uvijek na vrhun-

skom nivou – što golubinački gosti pante.

PRIZNANJA I ZAHVALNICE

Radionica maestra Nikole dobila je mnogobrojna priznanja i zahvalnice za potporu raznim humanitarnim akcijama kao donator i sponzor. Sigurno najznačajnija priznanja stigla su ove godine sa 77. poljoprivrednog sajma u Novom Sadu, gdje je radionica za izradu kolača maestra Nikole osvojila četiri zlatne medalje za četiri programa kolača. Ekskluzivni – zlatna, Minjon – zlatna, Standard velika – zlatna, Etno kolač – velika zlatna medalja i specijalno priznanje za šampiona kvalitete u grupi proizvoda i Plaketu kao specijalno priznanje za visoku kvalitetu slastičarskih proizvoda.

U današnje vrijeme ekonomske krize teško je plasirati, tj. prodati proizvode bez promidžbe, ali Nikola radi na esnafski način proizvodnje gdje je najbitnija kvaliteta i tko jednom proba bilo gdje Nikoline kolače postaje i kupac proizvoda, tako da ne planira ulaziti u velike trgovačke lance i ne želi praviti industrijske kolače jer zna da će izgubiti kvalitetu i imidž majstora kolača, koji gradi četrdeset godina. Planira uvođenje HACCP standarda i posjet sajmu u Parizu.

Ivan Radoš

OBNOVA ORGULJA U PLAVNI

Snovi su možda dostižni

Nakon što je ranije već posjetio Plavnu, predsjednik Društva Antuna Gustava Matoša i voditelj projekta Kuća A. G. Matoša – kulturni centar u Tovarniku, Željko Anić 26. je lipnja još jednom boravio u Plavni, ovoga puta u župnoj crkvi. S njim su u posjetu bili i orguljari, braća Franjo i Petar Moritz iz Ilače, koji su vrsni restauratori starih orgulja. Vlač. Josip Štefković je upoznao goste s poviješću crkve i orgulja, a ocijenjeno je kako su orgulje

još uvijek u dobrom stanju, te da ih je moguće restaurirati, pa čak i potpuno vratiti u funkciju. Ipak, za sada je to možda nedostižan san, jer je za takav pothvat potreban veliki novac.

Sadašnja je crkva sv. Jakova u Plavni građena od 1809. do 1814. godine, a u nju su postavljene ove orgulje donesene iz crkve sv. Ane iz susjednog Bačkog Novog Sela, te do sada još nije precizno utvrđena starost ovog instrumenta. Orgulje imaju 6 registara, 1 dobro

očuvani manual, a zrak se u mijeh dovodio ručno povlačenjem dvaju kožnih remenova, što je zahtijevalo da uz orguljaša bude još jedna osoba kao njegov pomoćnik.

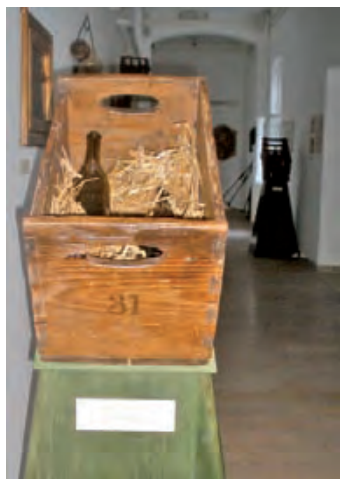
O projektu obnove orgulja na kojima je svirao Matošev djed bit će još istraživanja, razmišljanja i dogovaranja svih važnih čimbenika, a za sada je to samo ideja koja ima sasvim realne temelje, a ostvariva je ukoliko postoji razumijevanje ljudi s obiju strana granice.

Zvonimir Pelajić

Vrijedni a zaboravljeni eksponati

Stvaranje Muzeja piva je zajedničko djelo u kojem su naročito sudjelovali i građani koji su pomogli da se sakupe vrijedni i zaboravljeni eksponati, vjerni svjedoci pivarske tradicije i kulture proizvodnje pića od hmelja i ječma u čelarevskom kraju, rečeno je na otvorenju

Zahvaljujući interesu građana i zalaganja osnivača, 15. srpnja u galeriji Muzeja Vojvodine po prvi su put izloženi eksponati Muzeja pivarstva. Pivo zauzima posebno mjesto u povijesti čovječanstva. Pravili su ga Sumeri, Babilonci, Egipćani i mnogi drugi, a njegovu proizvodnju usavršila su slovenska i germanska plemena.

Nezdrava pijaća voda vodila je tome da se pivo sve više proizvodi. To pivo s malim postotkom alkohola postajalo je sve značajnije, jer se pri njegovoj proizvodnji voda kuhala tako da je stanovništvo dobivalo zdravo piće koje je, kao i voda, gasilo žeđ.

PIVARSTVO U VOJVODINI

Pivarstvo u Vojvodini je bilo jedna od vodećih industrijskih grana. Prve manufakturne radionice bile su pivovare u Pančevu (1722.) i Velikom Bečkerek, dok su između dvaju svjetskih ratova radile pivovare Vajfert u Pančevu, Gerbert u Starom Bečeju, Aleksandar Kofman u Vršcu, Lazar Dunderski u Velikom Bečkerek i u Čibu. Iz današnjeg Čelareva, a nekadašnjeg Čiba, potječe veliki broj izložbenih eksponata koje posjetitelji mogu vidjeti tijekom trajanja izložbe.

Lazar Dunderski, čuveni veleposjednik, industrijalac i filantrop, osnovao je pivovaru 1892. godine, a zahvaljujući povoljnim uvjetima za odgajanje hmelja razvoj Dunderskog i Čibovog piva je rastao. Kon-

tinuitet u proizvodnji održao se i u ratnom razdoblju, a danas posluje kao Calsberg Srbija d.o.o.

Ova pivovara može se pohvaliti i Muzejom piva, koji je otvoren 2008. godine u krugu pivovare. Osnivači su uspjeli prikupiti veliki broj vrijednih predmeta koji na najbolji način svjedoče o radu pivovare od prvog dana osnutka do danas.

EKSPONATI DOSTUPNI NOVOSAĐANIMA

»Posebno se radujemo što se konačno ukazala prilika da eksponati našeg Muzeja budu dostupni Novosađanima i turistima koji dolaze u naš grad. Stvaranje Muzeja piva

je zajedničko djelo u kojem su naročito sudjelovali i građani, koji su pomogli da se sakupe vrijedni i zaboravljeni eksponati, vjerni svjedoci pivarske tradicije i kulture proizvodnje pića od hmelja i ječma u čelarevskom kraju. Osobito smo ponosni što svakim danom upisujemo nove stranice povijesti muzeja ovakvog tipa u regiji«, istaknula je u povodu svečanog otvorenja Sandra Lazić Kuzmanov, koordinatori- ca Muzeja piva.

Sa stručnog stajališta, o postavu je govorila viša kustosica Muzeja Vojvodine, povjesničarka Veselinka Marković:

»Muzej predstavlja rijedak spoj tradicionalnog i suvremenog na-

sljeda, gdje svaki posjetitelj može detaljno upoznati starinske načine pravljenja, skladištenja i distribucije brojnih vrsta piva koji su se smjenjivali vremenom. Ova izložba je plod dugogodišnje suradnje našeg Muzeja i Muzeja Calsberg tako da ona pokazuje rijetke autentične predmete među kojima posebno mjesto zauzima ugostiteljski inventar koji je korišten prije 100 godina, kao i dokumentacija pisama i fotografija iz prvih desetljeća postojanja pivovare.«

Svečanom otvorenju nazočili su predstavnici institucija kulture i turizma, gradskih i pokrajinskih vlasti i, naravno, veliki broj zaljubljenika u pivo.

Ankica Jukić-Mandić

SUBOTIČANI NA TRADICIJSKOJ MANIFESTACIJI U SLAVONJI

Žetveni dan u Županji

Žetvena manifestacija pod nazivom »Kruh naš svagdašnji, žetva i vršidba u prošlosti«, osma po redu, u Županji je održana 3. srpnja. Organizator je bila Turistička udruga grada Županje, a pokrovitelj Ministarstvo poljoprivrede i turizma Republike Hrvatske.

Suradnja Županje i Subotice odvija se već niz godina, a ogleda se i u prisustvu natjecatelja u žetvenim svečanostima. Tako su na ovoj manifestaciji u revijalnoj kosidbi sudjelovali žeteoci iz Subotice: Stipan Kujundžić, Klara Kujundžić, Perica Tikvički i Emera Poljaković, a voditeljica je bila Marija Kujundžić.

Nazočni su bili i brojni izlagači projekta »Ceste zlatne niti«, koji su se predstavili bogatstvom tradicijske nošnje kroz zlatovez i šlingera, uz suvenire i bogatu gastro punudu što predstavlja, po riječima ravnatelja Turističke udruge Mirka Bačića, promidžbu slavonskog turizma.

Nedeljka Šarčević

HRTKOVAČKI DUH U CRKVI SV. PETRA U KULI

Molitva u novoj crkvi

Iseljeni Hrtkovčani prvi put obilježili dan svog nebeskog zaštitnika svetom misom u novoizgrađenoj crkvi u Kuli

Iseljeni Hrtkovčani iz cijele Hrvatske napokon su dočekali i taj veliki dan, dan kada su se prvi puta mogli moliti Bogu u svojoj novoizgrađenoj »hrtkovačkoj« crkvi sv. Petra u Kuli. Čekali su Hrtkovčani taj dan punih 18 godina, od trenutka progonstva iz svog rodnog mjesta, točnije od dana kada su shvatili da su se doselili u mjesto u kojem nema crkve, a oni naviknuli na nju još od 1786. godine nisu

izabrano je zbog činjenice da je u njemu najveća koncentracija Hrtkovčana, ali i zbog trajnog kontakta sa zemljom kao niti poveznice hrtkovačke prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Naime, za samo 19 dana, od 10. do 29. lipnja 1992. godine, u Kulu se, od oko 600 protjeranih hrtkovačkih obitelji koje sada žive širom Hrvatske, doselilo šezdesetak obitelji, oko 190 ljudi, zamijeniv-

jeme prije i poslije odlaska iz rodnog mjesta.

Zemljište za njenu izgradnju u samom središtu sela, preko puta današnjeg društvenog doma, otkupili su još 1996. godine od PKK Kutjevo, a nakon više ponuda prihvaćen je projekt crkve svetog Petra arhitektice *Ane Nade Krpelnik*. Temeljni kamen za crkvu sv. Petra u Kuli blagoslovio je *Papa Ivan Pavao II.* prigodom posjeta

dišnjih intenzivnih radova izgradnja crkve se približila svome kraju, nedostaju još prozori i vrata, fasada, te unutarnje uređenje. Premda još nije završena, nestrpljivi Hrtkovčani su ipak odlučili dan svog nebeskog zaštitnika sv. Petra, 29. lipnja ove godine, obilježiti prvom sv. misom u novoj crkvi, a služili su je vlč. *Ivan Nikolić* i vlč. *Mato Rukavina*, župnik župe Kutjevo u koju spada i Kula.

Hrtkovčani su početak svog tradicionalnog okupljanja započeli sv. misom u crkvi sv. Petra u Kuli

Sv. misu za Hrtkovčane služili su vlč. Ivan Nikolić i vlč. Mato Rukavina

željeli živjeti u selu bez crkvenog zvona, te su odlučili izgraditi novu crkvu kao svoje duhovno središte i svetište u kojem će se okupljati i prakticirati svoju katoličku vjeru.

Premda u Hrvatskoj ima gradova u kojima ima daleko više Hrtkovčana nego u Kuli, to mirno slavonsko mjesto pokraj Kutjeva u Požeško-slavonskoj županiji

ši svoje kuće i uređena imanja za kuće i okućnice kulskih Srba.

Bez obzira na teške udarce sudbine Hrtkovčani su odlučili sagrađiti svoju novu crkvu kao veliku, živu i životvornu rijeku Božje ljubavi koja napaja najdragocijenijim darom – životom, ali istodobno i svjedokom njihovog progonstva koje im je život prepolovilo na vri-

Mariji Bistrici i proglašenja blaženim kardinala *Alojzija Stepinca*, a položio ga je požeški biskup dr. *Antun Škvorčević* na Uskrsni ponedjeljak – 7. travnja 1999. godine. Slijedila je dugogodišnja pauza, da bi nastavak gradnje započeo u ožujku 2008. godine potpisivanjem ugovora s građevinskom tvrtkom »Galić company«. Nakon dvogo-

u svojoj je propovijedi vlč. Nikolić obraćajući se Srijemcima naglasio kako su Hrtkovčani poznati kao vrijedni ljudi kojima je zemlja sve, ali da su znali i podići glavu sa zemlje i pogledati u nebo, spoznati Isusa i sve vrijednosti svoje vjere, u kojoj su našli puninu i smisao svoga života i prakticirati je u novoj sredini.

Zlatko Žužić

U BRODU NA KUPI ODRŽANA IZVANREDNA SJEDNICA DRUŠTVA VOJVOĐANSKIH I PODUNAVSKIH HRVATA

Obilježena dvogodišnjica smrti Marijana Brčića Kostića

Prvi put u svojoj 20-godišnjoj povijesti Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata održalo je sjednicu izvan Zagreba, a povod ovoj iznimci bilo je obilježavanje dvogodišnjice smrti svoga predsjednika *Marijana Brčića Kostića*, koji je 29. ožujka 2008. preminuo u 45. godini života. Izvanredna sjednica Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata održana je 3. srpnja u Brodu na Kupu, mjestu pokraj Letovanića, u hrvatskom Pokuplju, a vodio ju je predsjednik *Zvonimir Cvijin*. Dakako da Brod na Kupu nije slučajno izabran za ovu obljetnicu, jer to je mjesto u koje je pokojni

Marijan često svraćao i uživao u miru i ljepoti koje to pokupsko mjesto obilato pruža.

Otvarajući sjednicu predsjednik *Zvonimir Cvijin* kratko je podsjetio kako je *Marijan Brčić Kostić* rođen u Subotici 1. srpnja 1963.

godine, gdje je završio osnovnu i srednju školu, a u Zagrebu Poljoprivredni fakultet, dok je na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu bio apsolvent.

Marijanova radna karijera, kratka kao i njegov život, završila je

na mjestu načelnika Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja Vlade Republike Hrvatske, te je kao predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata ostavio dubok, neizbrisiv trag.

Sjednici je prisustvovalo i izaslanstvo Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata te s predstavnicima društva položilo vijenac na grob *Marijana Brčića Kostića* i njegovom nedavno preminulom ocu *Mati* i sudjealo u sv. misi služenoj za njih u lokalnoj crkvi u obližnjem Farkašiću.

Zlatko Žužić

Bački Hrvati poslije svete mise

TRADICIJSKA KULTURNA MANIFESTACIJA

Osječko ljetno kulture

Grad Subotica predstavio se u subotu predstavom »Čovječuljak« Dječjega kazališta u režiji Rite Kiš-Bartal, a u ponedjeljak i predstavom Narodnog kazališta »RazBoynici« Friedricha Schillera, u režiji Nikole Zavišića

Tradicijska kulturna manifestacija, Osječko ljetno kulture, otvorena za Dan grada, na blagdan svetih Petra i Pavla, zahuktala se i ide dalje punom parom. U dvadeset i dva dana, koliko traje ovogodišnje Ljeto, predviđeno je čak četrdesetak prvorazrednih kulturnih događanja u Osijeku na petnaestak lokacija, od Barutane i Katakombi na lijevoj obali Drave do Trga sv. Trojstva i crkve sv. Mihaela u Tvrdi.

Osim osječkih kulturnih institucija, kakve su – Hrvatsko narodno kazalište, Dječje kazalište Branka Mihaljevića, Muzej

U Osijeku su nastupili Dječje i Narodno kazalište iz Subotice

Slavonije, Galerija likovnih umjetnosti i Umjetnička akademija i druge, osječkoj će se publici predstaviti i kulturne institucije gradova prijatelja: Subotice, Tuzle, Maribora, Pečuha, Nitre iz Slovačke, Ploiesti iz Rumunjske, Laussane iz Švicarske, Pforzheima iz Njemačke, a bit će prikazano i nekoliko filmova s aktualne filmske smotre u Puli.

DJEČJE KAZALIŠTE

Prijateljski grad Subotica predstavio se u subotu, 3. srpnja, predstavom »Čovječuljak«, Dječjega kazališta u režiji Rite Kiš-Bartal, a u ponedjeljak, 5. srpnja, i predstavom Narodnog kazališta »RazBoynici« Friedricha

Schillera u režiji Nikole Zavišića. I obje predstave i umjetnički ansambl zadivili su zahtjevnu osječku publiku, pa su i u Barutani i u dvorištu Vege više puta pljeskom vraćani na bis.

»Čovječuljak« je zanimljiva predstava, bez teksta, bez riječi, ali uspješnom izvedbom četvero mladih umjetnika plijene zanimanje posjetitelja, a u Barutani se tražila stolica više i pljesak je često prekidao glumce iz Subotice. Ravnateljica Dječjeg kazališta u Subotici, Marta Aroksalaš-Stamenković, pohvalila se kako ovu predstavu igraju već tri godine, ostvarili su brojna gostovanja i svugdje su primljeni s oduševljenjem. Ova kazališna kuća utemeljena je davne 1934. godine i neprekidno vrijedno radi. Imaju

jednu umjetničku jedinicu koja radi na srpskom i mađarskom jeziku, nemaju ansambl na hrvatskom jeziku, ali predstavljaju se i kao Dječje kazalište i često im gostuju predstave na hrvatskom jeziku. Radili su u posljednje vrijeme tek dvije predstave na hrvatskom jeziku: »Ždripca zlatne grive« Balinta Vujokva i »Kako je Potjeh tražio istinu« Ivane Brlić-Mažuranić, u režiji Tibora Vajde. Ostvarili su dobru suradnju s Dječjim kazalištem Branka Mihaljevića u Osijeku te riječkim Dječjim kazalištem i nadaju se boljitku te suradnje.

RAZBOYNICI

»RazBoynici« su zapalili osječko gledalište. Smijeh se prolamao nakon svake 'provale', a pljesak je nosio mladu glumačku ekipu da doista da sve od sebe. Nije to bila dramska predstava u pravom smislu te riječi, dapače, prije je nalikovala kakvom raskalašnom i raspojasanom mjuziklu. Mada je Schiller smjestio radnju u doba feudalne Njemačke, predstava je parodija na netom prošle događaje iz 90-ih, ali i na aktualna događanja, kako je priznao i sam redatelj Zavišić, u zemlji iz koje dolaze.

»Ovo je doista rekonstruiranje Schillera, jedno netipično čitanje

njemačkog klasika i prije bih rekao da je ovo gay boy band parodija na gluposti i suludosti mentaliteta balkanskog prostora, na koje smo, nažalost, mi već naviknuli, ali mislim da je to kritički osvrt, politički komentar ludosti i gluposti koje nas okružuju. Nastojao sam, uz sve uvažavanje Schillera, o ružnim stvarima progovoriti na jedan dopadljiv način«, rekao je novinarima Zavišić.

Priznao je također kako je bilo dosta pohvala i vrijednih nagrada, ali i pljuvanja po predstavi, i to ne, kako bi se očekivalo, od gay populacije, koja je to primila sasvim normalno, već od nekih intelektualaca zabrinutih za stanje morala, koji misle da je ovo apologija navijačke kulture s ratnohušakaškim porukama. No to je suludo i predstavu treba shvatiti kao parodiju koja vodi slobodi ludila i protiv je svakoj političkoj i politikantskoj konotaciji, jer sloboda se ne da ukalupiti.

Dvorište Vege u osječkoj Tvrdi bilo je i ovu večer prepuno, publika je pratila ovu zanimljivu predstavu s izuzetnom pozornošću, a najbolja potvrda tomu je veliki pljesak koji je subotičke umjetnike primorao da se 5-6 puta vraćaju na scenu.

Slavko Žebić

ZAVRŠENI »44. ĐAKOVAČKI VEZOVI«

Najveće šokačko kolo na svijetu

Piše: Ivan Andrašić

KUDH »Bodrog«, Bački Monoštor

Točno u osam sati i trideset minuta u nedjelju, 4. srpnja, sat s đakovačke katedrale pokrenuo je svojim otkucajima cijeloj Đakovštini najdražu povorku. Od Malog prema Strossmayerovom parku, preko korza, krenuo je svečani defile 44. đakovačkih vezova.

Iako su oblaci prijetili duž cijele trase, u nedjelju se ulicama Đakova, uz pjesmu i plesove, uz burno odobravanje velikoga broja promatrača, kretala rijeka šarenila narodnih nošnji, ljepših od ljepše, starijih od starije.

DVOSATNI DEFILE

U dvosatnom defileu središtem grada prošlo je 3500 folklorša iz 60 skupina iz Hrvatske i svijeta, 44 okićene svatovske zaprege i isto toliko jahača. S hrvatskim barjakom u ruci, po tradiciji, povorku je predvodio odjeven u narodnu nošnju predsjednik organizacijskog odbora smotre, gradonačelnik Đakova *Zoran Vinković*. Osim društava iz Slavonije i Baranje u mimohodu su stotine gostiju sa svih strana svijeta prikazali pjesmu, plesove, običaje i ruho svojega zavičaja. Tako su se od Malog

Đakovo

Đakovo je grad s više od 30.000 žitelja i razvijenim gospodarstvom i zanatstvom. Prvi puta spominje se 1239. godine u darovnici hrvatskog kneza *Kolomana* bosanskom biskupu *Ponsi*, čime biskupi postaju gospodarima Đakova i Đakovštine. Od tada, pa sve do danas, Đakovo je biskupski grad – sjedište Đakovačko-srijemske biskupije. Grad se u povijesti spominje pod imenima: *Dyaco*, *Diaco*, *Dyacow*. Turci su zaposjeli Đakovo 1536. godine i vladali njime gotovo stoljeće i pol, a grad tada dobiva naziv *Jakova*. U tom razdoblju srušene su skoro sve katoličke crkve i sagrađene džamije. Godine 1690. u grad se vraća biskup i tada počinje njegova intenzivna izgradnja. U vrijeme svojega stolovanja biskup *Antun Mandić* otvara danas najstariju visokoškolsku ustanovu Slavonije i Baranje, Bogoslovno sjemenište. Poduzeo je i velike gospodarske zahvate na vlastelinstvu, posebice u uzgoju vinograda. Ime mu je sačuvano u nadaleko poznatim mandićevskim vinogradima.

Novi, najveći uspon u razvoju Đakovo doživljava u vrijeme biskupa *Josipa Jurja Strossmayera*. Đakovo je poznato i po ergeli lipicanaca, za čiju se godinu osnivanja uzima 1506. iako, po biskupu *Bakiću*, ovih plemenitih konja na vlastelinstvu ima već od 1374. godine. Danas se lipicanci uzgajaju u Državnoj ergeli, jednoj od najstarijih u Europi, te u većem broju privatnih uzgajališta. Đakovo je oduvijek slovalo za obrtnički grad, a njegov industrijski razvoj počeo je izgradnjom mlinova i ciglana. Brojni obrtnici ponudom svojih proizvoda pridonijeli su da je Đakovo, posebno po svojim sajmovima, postalo trgovište poznato u cijeloj Slavoniji.

Na ovogodišnjim Vezovima sudjelovalo je oko 3500 folkloraca iz 60 skupina, 44 okićene svatovske zaprege i isto toliko jahača * Hrvatsku zajednicu iz Srbije zastupali Monoštorci i Golubinčani

do Strossmayerovog parka orili i bečarac i hercegovačka ganga i češka beseda, mađarski i slovački folklor, šargija iz Tolise, pjesma bačkih Hrvata-Šokaca, lola i snaša iz kićenog Srijema i pučka pisma iz snažnih grla i otvorenih srca Vrlićana i Istrijana.

Ljepotu narodnog ruha pokazali su i Hrvati iz Kanade i SAD-a, a veliki pljesak tisuća Đakovčana i njihovih gostiju pobrala je živopisna folklorna skupina »Schwarzwald Verein« iz njemačkog Rielasingena, odjevena u ruha koja su se u njihovom zavičaju nosila u XVIII. i XIX. stoljeću. Tradiciju domaćina predstavili su đakovački KUD-ovi »Tena« i »Sklad«. Veliki broj mladih i djece, članova ovih udruga, odjevenih u bogate narodne nošnje,

Neprocjenjivo blago

»Đakovački vezovi« su nezaobilazni dio novije povijesti Đakova. Turističko društvo Đakovo utemeljilo ih je 1967. godine pod nazivom »Đakovački vezovi« – Svečane narodne igre Slavonije, a od 1972. manifestacija nosi današnji naziv »Đakovački vezovi« – Smotra folklor Slavonije i Baranje. Od 1991. godine, kad je Republika Hrvatska primljena u članstvo Međunarodne unije saveza folklornih skupina, »Đakovački vezovi« se održavaju pod znakom Unije – IGF, te Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Hrvatske turističke zajednice.

Program »44. đakovačkih vezova« ispunjen je nizom manifestacija, a trajao je od 19. lipnja, pa do završnoga dana, 4. srpnja. U danima završnoga vikenda manifestacije održana su najbitnija događanja vezana uz bogatu folkloru i glazbenu zaostavštinu. U petak, 2. srpnja, na Strossmayerovom trgu u bogatom programu domaćinima su se predstavili članovi folklorne odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, poslije čega su Vezovi otvoreni. »Đakovački vezovi neprocjenjivo su blago narodnih običaja utkanih u plesu i pjesmi, što nikoga od posjetitelja nije ostavilo ravnodušnim niti neće. Vezovski običaji, koji već 44 godine čuvaju identitet hrvatske kulture, posebice običaje Slavonije i Baranje, zasjat će ponovno u punom sjaju. Bljesnut će dukati na prsima djevojaka i snaša, poteći će rijeka narodnog bogatstva i tradicije Hrvatske, Europe i svijeta. Dobrodošli u našu ponosnu ravnicu, u naše živote«, rekao je otvarajući 44. đakovačke vezove gradonačelnik Zoran Vinković. Ovogodišnji Vezovi

otvoreni su scenskom slikom »Dok je združni život cvao«, koju je uprizorio đakovački književnik Mirko Čurić. U glazbenom dijelu programa nastupili su Vera Svoboda, Kičo Slabinac, Najbolji hrvatski tamburaši, Slavonske lole, Đerdani, Prijatelji, Zvona, Izvor, klapa Slavonica, MPS Bečarine KUD-a Tena, ŽVS Đakovčanke, KUD-ovi Tena i Šokadija Budrovci.

pokazali su kako nema bojazni za budućnost Đakovačkih vezova. Na platou pred katedralom, pred očima brojnih uzvanika, među kojima su bili i đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić i pomoćni biskup Đuro Hranić, svaka je skupina u jednom minutnom programu pokazala svoje umijeće, ostavljajući po jedan par, koji je nakon prolaska posljednje folklorne skupine sa svima ostalima spleo jedno veliko šokačko kolo za pamćenje. Potom su platoon prošle 44 svečano okićene svatovske zaprege, a odmah iza njih, na samom kraju vezovskoga mimohoda, uz glasan topot prošla su i 44 jahača.

NA LJETNOJ POZORNICI

Nakon službe Božje u katedrali, program Vezova nastavljen je na ljetnoj pozornici Strossmayerovog

parka. U prvom dijelu programa, na međunarodnoj smotri folklor, sudjelovalo je 16 skupina među kojima su bili i folklorci HKPD »Tomislav« iz Golubinaca i KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Golubinčani su se gledateljima predstavili »Igrama iz Srijema«. Monoštorci su izvedbom običaja »Na igranki«, u kojemu su pokazali sklad svojega pjevanja, dinamiku igre i čitav spektar boja svojih bogatih narodnih nošnji, pobrali pljesak punog gledališta. Prije Srijemaca veliki pljesak gledališta pobrali su i članovi Hrvatske

župne folklorne grupe »Sljeme« iz mjesta Mississauga, Canada, a prave ovacije za vrlo emotivan nastup Tamburaško-plesna skupina »Hrvatska loza« iz Chicaga, USA. Članovi ove skupine su uglavnom djeca dobi od 12 do 18 godina, rođena u Chicagu, uz nekoliko starijih. Naučenim plesovima i pjesmama iz bogate hrvatske tradicije ova djeca na najljepši način čuvaju nacionalni identitet svojih predaka. U večernjim satima 44. đakovački vezovi zatvoreni su izborom najljepše narodne nošnje u djevojaka, snaša i momaka.

Prepoznat rad

»Počastvovani smo što je matična domovina prepoznala naš rad na očuvanju baštine i identiteta i pozvala nas na ovako veliku manifestaciju. Ponosni smo što smo skupa s Golubinčanima u Đakovu predstavili rad udruga hrvatske zajednice u Vojvodini«, rekla je predsjednica KUDH »Bodrog« Marija Turkalj.

KRONOLOGIJA od 10. do 16. srpnja

10. SRPNJA 1521.

U vrijeme turske opsade Beograda (Nándorfehérvár) umro je subotički vlastelin i beogradski ban *Imre Török*, kapetan kalemegdanske utvrde. Sva njegova zvanja i posjede, odnosno vlastelinstvo, naslijedio je njegov sin *Balint (Valentin) Török*.

10. SRPNJA 1780.

Prema popisu obavljenom samo godinu dana nakon stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada Subotice (Mariatherezipolis), u javnim je službama zaposleno 56 osoba. U gradu je bilo 663 sluga i sluškinja, nadničarenjem se bavilo 150 muškaraca i 12 žena. Prosjačilo je 117 osoba. Grad je imao 45 siročadi, 21 redovnika u samostanu, te 7 vanjskih katoličkih i pravoslavnih svećenika.

10. SRPNJA 1994.

Svečanom sjednicom Skupštine općine, otkrivanjem spomen-ploče Židovima stradalim tijekom Drugog svjetskog rata i otvaranjem izložbe o prinosu Židova razvoju Subotice, obilježena je 50. obljetnica deportacije nekoliko tisuća subotičkih Židova iz geta kod teretnog željezničkog kolodvora u zloglasne koncentracijske logore smrti u Njemačkoj.

11. SRPNJA 1756.

Magistrat grada Sveta Marija (Subotica) nije udovoljio molbi *Šime Romića* da se vrati u službu organista. Nakon revizije računa glede tromjesečnog konačenja saksengecijanske vojske u gradu, jednom od narednika ove vojne postrojbe darovano je deset forinata zbog napora uložених u uspješno održavanje reda u mjestu.

11. SRPNJA 1952.

U subotičkoj Bloksignalnoj radionici proizveden je prototip nivelir durbina, optičkog instrumenta prvog te vrste u zemlji.

12. SRPNJA 1750.

Magistrat grada Sveta Marija (Subotica) razmatrao je mjerila za razrez poreza, odnosno ključ za razrez kontribucije (poreza) i vlaste-

linskog poreza (census dominalis). Čelniku gradskog ekonomata *Iliji Poljakoviću* dopuštena je isplata računa za bravarske radove.

12. SRPNJA 1891.

Na Vermešovom sportskom igralištu na Paliću *Endre Bartos* podigao je prvo Paličko ljetno kazalište. Svečano je otvoreno prologom »Talija na Paliću« dr. *Károlya Csillaga* te predstavom komada »Nagymama« (Baka).

12. SRPNJA 1965.

Izvjешća Novosadske armijske oblasti kazuju kako je više od 11.000 Subotičana, svrstanih u čete i brigade, tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci branilo i obranilo Bačku od katastrofalnih poplava koje je izazvao nezapamćeno visok vodostaj Dunava.

12. SRPNJA 2002.

Održana je utemeljiteljska skupština »Hrvatskog društva za pomoć učenicima Bela Gabrić«, na kojoj je izabrana uprava od 11 članova.

Predsjednik je prim. dr. *Marko Sente*, a dopredsjednik mr. *Ervin Čeliković*.

13. SRPNJA 1805.

U Subotici je rođena *Jelena Čović*, prva akademski obrazovana slikarica, profesorica crtanja na Višoj djevojačkoj i Obrtničkoj trgovačkoj školi. Likovnu umjetnost je studirala u Šopronu, Münchenu, Berlinu i Parizu. Od prve izložbe, koja je otvorena 6. srpnja 1900. u Subotici, stvarala je slike svježeg kolorita, pejzaže i portrete, u ulju, pastelu, akvarelu i crtežu.

Preminula je u jesen 1951.

13. SRPNJA 1952.

Na Međunarodnom festivalu folkloru u Langolenu u Engleskoj subotič-

ka folklorna skupina, koju su sačinjavali plesači i tamburaši prevedeni legendarnim umjetnikom tamburice *Perom Tumbasom Hajom*, osvojila je prvu nagradu i usput oduševila poslovično hladne Engleze.

13. SRPNJA 2004.

Završena je dvotjedna uspješna turneja Subotičkog tamburaškog orkestra u Izraelu. Koncert u glavnoj jeruzalemskoj dvorani »Teatar Jeruzalem«, slušalo je ne samo 750 osoba u dvorani, nego i još nekoliko stotina ljudi u ozvučenom foajeu kazališta.

14. SRPNJA 1851.

Gradskom vijeću Subotice prosljeđena je naredba o utemeljenju Siročadskog stola. Političke i teškoće druge prirode glede formiranja Srpske Vojvodine, uvjetovale su realiziranje ove odluke za šest godina, kada se prišlo njegovom osnutku. Prvi predsjednik Siročadskog stola bio je *Etim Ararcki*, blagajnik *Károly Barnai*, kontrolor *Jakab Csik*, a bilježnik *Filip Mačković*.

14. SRPNJA 1950.

Maestru *Milanu Asiću*, istaknutom skladatelju i dirigentu Subotičke filharmonije, Vlada Narodne Republike Srbije dodijelila je najvišu državnu tzv. Sedmojulsku nagradu. U to je vrijeme Subotička filharmonija slovila kao jedna od najboljih u zemlji.

14. SRPNJA 1972.

Izvršni odbor Zajednice kulture Subotice prihvatio je prijedlog sastava novog uredništva književnog časopisa »Rukovet«, budući da je prethodna kompletna redakcija (krajem lipnja) morala, pod teškim pritiskom Saveza komunista te optužbom da je sudjelovala u antidržavnoj djelatnosti Hrvatskog proljeća, podnijeti ostavku.

15. SRPNJA 1527.

Prilikom povlačenja u Segedinsku utvrdio iz zasjede je ubijen samozvani car *Jovan Nenad Crni*. Zapravo, smrtno ga je ranio neki ratar po imenu *Orbán*. Vojvode cara prebacuju u Tornjoš, ali tamo umire od zadobivenih rana. Neprijateljski nastrojeni

vojnici mu odsijecaju glavu i šalju je svome poglavaru *Jánosu Zápolyi* u Budim.

15. SRPNJA 1735.

Poglavar rezidencije subotičkih franjevac *Gabriel Parvi* položio je temeljni kamen samostana. Izgrađen je, uređen i opremljen novcem dragovoljnih darovatelja, koji su tijekom sedam godina priložili čak 3802. forinte.

15. SRPNJA 1945.

Maršal *Josip Broz Tito* sa suradnicima posjetio je Suboticu, gdje je na Gradskom stadionu prisustvovao proslavi 16. vojvodanske udarne brigade.

15. SRPNJA 1990.

Održana je osnivačka skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Za predsjednika je iza-

bran mr. *Bela Tonković*. Sljedećeg mjeseca DSHV pokreće svoje glasilo, mjesečnik »Glas ravnice«.

16. SRPNJA 1897.

U Suboticu su dopremljena prva dva tramvaja. Istodobno su postavljene prvi namještenici tvrtke »Ernest Lindheima i drugovi«, te šest vozača (kočničara) tramvaja.

16. SRPNJA 1945.

Konstituiran je novoizabrani Gradski narodnooslobodilački odbor Subotice, u sastavu: predsjednik *Ivan Milanović*, dopredsjednik *Aleksandar Magarašević*, tajnik *Grgo Lulić*. Ostali članovi: *Marko Bačlija*, *János Györi*, *Stevan Gorčik*, *Bela Huska*, *Ljudevit Vujković Lamić*, *Vladislav Nagy*, *József Szalai*, dr. *Vladeta Savić* i *Blaško Stražarković*.

Održan koncert »Plavog čuperka«

RUMA – U petak, 2. srpnja, u ljetnom vrtu HKPD-a »Matija Gubec« u Rumi održan je koncert Dječjeg tamburaškog orkestra »Plavi čuperak« iz Rume. U ugodnom ambijentu i uz veliki broj posjetitelja tamburaši »Plavog čuperka« su se predstavili sa svojim poznatim tamburaškim

repertoarom, a kao vokalni solisti nastupili su *Ljiljana Vidović, Marija Ratančić i Dušan Stupar*. Orkestrom je dirigirala *Vesna Gulan*, a umjetnički voditelj orkestra »Plavi čuperak« je *Nedeljko Patković*.

Počinje kolonija slamarki u Tavankutu

SUBOTICA/TAVANKUT – XXV. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut 2010. održat će se od 9. do 18. srpnja, u Tavankutu i Subotici. Koloniju organizira HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. Prvog dana kolonije, u petak 9. srpnja, u Galeriji u Tavankutu bit će otvorena izložba slika nastalih na XXIV. sazivu i otvorenje XXV. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut 2010. Početak je u 19 i 30 sati. Sljedećeg dana, u subotu 10. srpnja, od 7 do 12 sati, sudionice kolonije izrađivat će starinske perlice na manifestaciji »Takmičenje risara« u Starom Žedniku. Od 17 sati, u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu bit će održan okrugli stol, a od 18 i 30 bit će upriličeno predstavljanje kulturne baštine gostiju iz Splitsko-dalmatinske županije.

Sljedeća četiri dana, od nedjelje 11. do srijede, 14. srpnja slamarke će raditi u prostorijama OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu, dok će u četvrtak, 15. srpnja, njihov rad moći pratiti i Subotičani, u vremenu od 10 do 20 sati, na trgu ispred Gradske kuće.

U okviru kolonije, u petak 16. srpnja, od 19 sati bit će održano predstavljanje Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Istoga dana za 20 sati zakazana je Svečana večer.

Pretposljednog dana, u subotu 17. srpnja, u Domu kulture u Tavankutu bit će upriličen kulturno-glazbeni program, te zatvaranje XXV. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut 2010., nakon čega će uslijediti Risarska večer u okviru mjesne Dužijance. Sudionici kolonije i gosti u nedjelju, 18. srpnja, moći će sudjelovati u proslavi Dužijance u Tavankutu. Svečana sveta misa počinje u 10,30, a navečer od 20 sati bit će priređeno Bandašicino kolo.

Festival marijanskog pučkog pjevanja u Monoštoru

BAČKI MONOŠTOR – U organizaciji Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, u subotu 10. srpnja, u ovom će mjestu biti održan peti po redu Festival marijanskog pučkog pjevanja. Na ovogodišnjem izdanju festivala pjevat će se korizmene pučke pjesme. Ujedno, sudionici će se natjecati za jednu od nagrada festivala koje će dodijeliti stručni žiri. Očekuje se sudjelovanje pjevačkih skupina kulturno-umjetničkih društava i crkvenih zborova Bačke i Srijema. Festival će se održati u crkvi sv. Petra i Pavla, a početak je u 18 sati.

U Bačkom Monoštoru se od davnina njeguje narodno-pučko pjevanje pri crkvi i na raznim manifestacijama. KUDH »Bodrog« već dugi niz godina radi na očuvanju izvornosti, običaja, pjesme, nošnje i crkvenih pučkih pjesama u zemlji i inozemstvu.

Palička premijera filma »Kao rani mraz«

PALIĆ – Film *Đorđa Balaševića* »Kao rani mraz« bit će prikazan u četvrtak, 15. srpnja, na Ljetnoj pozornici, a početak projekcije je u 20,30 sati. Na projekciji će biti nazočan autor s filmskom ekipom. U prodaju je pušteno 700 ulaznica po cijeni od 300 dinara, a mogu se nabaviti u knjižari »Plato« u Subotici. Najavljeno je i kako će dan prije projekcije na tom dijelu biti prskani komarci, tako da svi gledatelji mogu u miru pogledati ovaj trosatni film.

Party Zvonka Bogdana na Ženskom štrandu

PALIĆ – Legenda tamburaške glazbe *Zvonko Bogdan* u čast 17. festivala europskog filma na Paliću priredit će i ove godine feštu s najboljim vojvodanskim tamburašima. Glazbeni događaj će se održati u četvrtak, 22. srpnja, s početkom u 21 sat na Ženskom štrandu. Ovogodišnji party bit će osobit po tome što će to biti posljednja fešta prije početka renoviranja Ženskog štranda i što će bard tamburaške glazbe premijerno izvesti i nekoliko novih pjesama s novog albuma koji je u pripremi. Ovaj specifični ljetni nastup Zvonka Bogdana na Paliću svake je godine rasprodan bar tjedan dana unaprijed, jer je dostupan za svega 250 posjetitelja. Zbog toga su ove godine ulaznice u prodaji već od jučer – četvrtka, 1. srpnja. Ulaznice za zonu A, tj. sredinu, koštaju 1500 dinara, za zonu B, tj. lijevo i desno, 1200 dinara, a za stajanje u zoni C kod kabina 800 dinara. Ulaznice se mogu nabaviti isključivo putem telefona 063/511-730.

Natjecaj za aranžere izloga

SUBOTICA – Organizacijski odbor »Dužijance 2010.« obavještava sve zainteresirane za sudjelovanje u natjecanju »Najljepše uređeni izlog - Dužijanca 2010.« da izloge trebaju urediti do kraja mjeseca, 31. srpnja. Stručno povjerenstvo će ocjenjivati 3. kolovoza. Organizatori natjecanja napominju kako ukrašeni izlog mora imati jasnu poruku vezanu uz Dužijancu i ukazivati na tematiku i simboliku ove žetvene svečanosti. Sve dodatne informacije mogu se dobiti na telefon: 064/9738-601.

HUMANITARNI KONCERT

„JELENI RAJIĆ, S LJUBAVLJU“

UČESTVUJU:

OKUD "MLADOST"
HKC "BUNJEVAČKO KOLO"
MKC "NĚPKŎR"
SUBOTIČKI TAMBURAŠI
SLAĐANA STAJIĆ
NEBOJŠA VOJVODIĆ
"WHAT'S UP"
"3 ISPOD 0"
"LJUDI IZ GRADOVA"
"SVAR"
"RETRO PARTY"
DUŠAN SVILAR
KEMAL MONTENO

PETAK, 16. JUL 2010. GODINE, 20 ČASOVA
SUBOTICA, STADION MALIH SPORTOVA
(U SLUČAJU KIŠE, KONCERT ĆE SE ODRŽATI U HALI SPORTOVA)
CENA ULAZNICE: 250 DIN.

POKROVITELJ: GRAD SUBOTICA, RESOR ZA SPORT I OMLADINU

ANALIZA KULTURNE SCENE HRVATA U VOJVODINI U 2009. GODINI (3. DIO)

Izostalo programsko planiranje kulturnih aktivnosti

Piše: Katarina Čeliković

NOVOSTI NA KULTURNOJ SCENI

Početkom 2009. godine provedena je anketa među hrvatskim udrugama čije su aktivnosti bile najvidljiviji i najmasovniji oblik kulture Hrvata u Vojvodini. Rezultati su dali važne odgovore o broju aktivnih udruga i njihovu članstvu, o prostoru i opremljenosti, kapacitetima i kulturnim praksama te su predstavljeni u javnosti i samim udrugama. Ukupno je bilo aktivno trideset udruga koje su planirale oko 120 manifestacija, a to znači da je svaka udruga imala prosječno tri manifestacije. Tijekom godine ovim se udrugama pridružuje pet osnovanih tijekom 2009. godine: u Bačkom Bregu Udruga Hrvata Šokaca »Ante Jakšić«, HKUD »Vladimir Nazor« u Stanišiću, Klub ljubitelja biljaka pri HKUD-u »Vladimir Nazor« u Somboru, HKUD »Sveta Barbara« u Vrdniku u srijemskoj općini Irig, HKPD »Matija Gubec« iz Rume osnovao je tamburaški orkestar »Javor«.

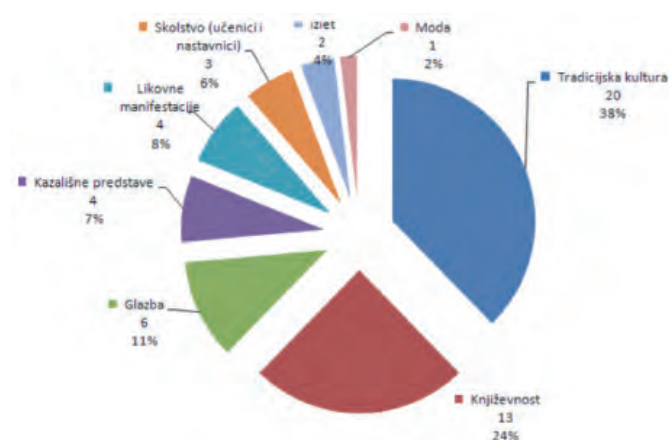
Na kulturnoj sceni Hrvata najveća je novost rad Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji je kao nov čimbenik donio i nove vrste programa te tako upotunio onaj dio scene koji je bio najmanje vidljiv, od organiziranja znanstvenih kolokvija, rada na afirmaciji mladih umjetnika, rada s udrugama do publiciranja znanstvenih djela. Rad Zavoda praćen je medijski u hrvatskim medijima, a neki oblici rada praćeni su i u medijima u Hrvatskoj (primjerice, odlikovanje predsjednika Hrvatske četvero hrvatskih književnika iz Vojvodine a na prijedlog Zavoda i dr. ...)

Zabilježeno je sedam nagrada pojedincima ili udrugama, što svakako upućuje na potrebu vrednovanja, pohvaljivanja i motiviranja pojedinaca i institucija.

Prvi puta je vidljiv veći broj održanih seminara i tečajeva posvećenih mladima.

Zanimljiv je podatak i o 53 gostovanja hrvatskih udruga i pojedinaca iz Vojvodine u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Mađarskoj i drugdje, čime se upotpunjuje slika kulturne scene. U toj slici vidljiv je značajan dio programa tradicijske kulture (38 posto) i književnog sadržaja (24 posto), dok su ostali segmenti brojčano mali. Subotica s okolicom je najčešće bila izvan Vojvodine (32 programa, što je čak 64 posto), a potom slijedi Podunavlje sa šokačkim udrugama (10 gostovanja, odnosno 10 posto).

GOSTOVANJA NAŠIH UDRUGA U HRVATSKOJ I DRUGDJE

OSTVARENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI

Udruge su za 2009. godinu prijavile oko 120 planiranih manifestacija, a izabrane skupine po granama stvaralaštva pokazuju sljedeću realizaciju:

<i>vrsta aktivnosti</i>	<i>planirano</i>	<i>ostvareno</i>
tradicijska kultura	39	70
književno-jezične manifestacije	18	47
kazališne predstave	0	17
glazbene	15	38
likovne	10	29
crkvene	3	85
program za djecu	6	29
programi mladih	3	39
UKUPNO	94	354

U izabranim granama stvaralaštva vidljivo je da su planovi i realizacija u velikom neslaganju, što je plod neplanskog rada i mnogih drugih čimbenika, od čega udruge najčešće spominju nesigurno financiranje.

Stalne manifestacije do sada nisu određene i dogovorene, što dovodi do kalendarskog prepletanja događaja, a od najveće je važnosti pristupiti planiranju događaja dovoljno rano kako bi se moglo pristupiti pisanju projekata, te tako osigurati materijalna sredstva.

VAŽNOST PLANIRANJA KULTURNIH AKTIVNOSTI

Iako još uvijek nisu određeni kriteriji za određivanje stalnih manifestacija, oni mogu u velikoj mjeri pomoći u metodologiji raspoređivanja financijskih sredstava. Nekoliko je važnih elemenata koji moraju biti uključeni u kriterij za određivanje stalnih manifestacija: duljina trajanja ili stalnost manifestacije, značaj za sredinu i kulturu u cjelini, kvaliteta i trajnost posljedica (knjiga, film, CD, slika, istraživanje ...).

Važnost određivanja stalnih manifestacija vidi se u mogućnosti planiranja i izrade godišnjeg kalendara manifestacija, pomoći u određivanju kriterija za financiranje stalnih manifestacija, suradnji udruga na najvažnijim programima, kao i potrebi i mogućnosti zajedničkih godišnjih nastupa.

Manifestacije šireg značaja i zajedničko okupljanje oko većih projekata omogućilo bi zajednički nastup čime bi se kulturni čimbenici predstavili svojoj vlastitoj zajednici, ali i široj kulturnoj javnosti. To bi omogućilo makar donekle izlazak iz medijske izolacije kako u većinskim medijima u Republici Srbiji, tako i u Republici Hrvatskoj.

RIJEČ NA KRAJU

Istraživanje kulturne scene Hrvata u Vojvodini u 2009. godini pokazalo je nekoliko važnih činjenica, koje nam mogu poslužiti za lakše razumijevanje kulture i kulturnih praksi, napose kada su u pitanju najbrojniji sudionici, odnosno udruge.

Prema dobivenim podacima, kultura hrvatske zajednice u Vojvodini po broju manifestacija je vrlo bogata, ali je vremenski neujednačen broj manifestacija zbog čega dolazi do njihovog čestog preklapanja. Potrebno je pristupiti planiranju vrsta programskih aktivnosti budući da brojčano prednjače programi tradicijske kulture i programi vezani uz Crkvu, kako bi bili zastupljeni programi i iz dosad zapostavljenih područja kulturnog stvaralaštva.

Suradnja udruga na istovrsnim programima, primjetna kod šokačkih udruga, premalo je vidljiva u drugim dijelovima Vojvodine, a unapređenjem suradnje mogli bi se inicirati zajednički godišnji nastupi (poput festivala, smotri i sl.). Što skorije je potrebno pristupiti pitanju pristupa i realizacije planiranih programa, od komunikacije s medijima do evaluacije – ocjene postignutih rezultata. Rad udruga u 2009. godini pratili su isključivo mediji na hrvatskom jeziku, najčešće mjesni, rijetko ili nikako mediji većinskog naroda u Srbiji, a jednako tako ili slično u Republici Hrvatskoj. A o medijskom praćenju ovisi i slika naše kulturne scene kako u vlastitom prostoru, tako i pred drugima.

»NOVI VINODOLSKI: FOTOMONOGRAFIJA«, GRAD NOVI VINODOLSKI, NOVI VINODOLSKI, 2009., 160 STR.

Monografija pisana slikom

Cijela knjiga nosi jasan »rukopis« Ivana Balaževića koji je, kombinirajući turistički atraktivne fotografije s povijesnim znamenitostima grada i okolice, uz njemu svojstveni osebujni grafički dizajn, složio niz od 234 razigrane fotografije kojima je na najbolji način predstavio Novi Vinodolski

Ivan Balažević (Tavankut, 1949.) jedan je od najboljih primjera kada preseljenje vojvodanskoga Hrvata u matičnu domovinu Hrvatsku ne znači ujedno i prekid veza s rodnim krajem. On je, naime, unatoč napuštanju rodne ravnice, za posljednjih dvadesetak godina dio svojega raskošnoga talenta vratio Bačkoj: ilustrirao je više tiskovina bačkih Hrvata, izrađivao je logotipe za ovdašnje hrvatske institucije i manifestacije, (među ostalim, i za tjednik »Hrvatska riječ«), izlagao je u Subotici u Modernoj galeriji »Likovni susret« (1989., 2008.) itd. A zasigurno u iskonskim zavičajnim vezama treba tražiti i njegovu suradnju s primorskim bunjevačkim književnikom Milanom Krmpotićem, čije je knjige također ilustrirao.

NOVO PREBIVALIŠTE

Odlazak Ivana Balaževića u Novi Vinodolski uslijedio je nakon boravka i rada od jedne i pol godine u Subotici poslije završene Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Za to je kratko vrijeme radio kao profesor umjetnosti u subotičkim srednjim školama (Gimnazija, Građevinska škola, Ekonomska škola...) te svojim likovnim radom surađivao s Narodnim kazalištem, Subotičkim novinama, Rukoveti, vodio je likovnu sekciju KPD-a »Matija Gubec« te Klub umjetnosti osnovan pri toj sekciji. U Hrvatskoj je isprva radio u Rijeci kao šef službe reklame i propagande novootvorene robne kuće RI, nakon toga je proveo šest godina kao direktor Kazališta lutaka iz Rijeke iz kojeg je otišao u slobodnu profesiju s odlukom da bude samo ono što i jest – slikar, grafičar i dizajner. Svoj je izraziti umjetnički talent značajno usmjerio i na svoje novo prebivalište ne dopuštajući da bude »homo novus«, već je postao i svojevrstna neizostavna kulturna ponuda ovoga primorskog gradića: vodi Gradsku galeriju Turnac koja godišnje ima petnaestak likovnih izložbi, grafički oblikuje logotipe tamošnjih kulturnih institucija i poslovnih subjekata; fotografijama i dizajnom sudjelovao je u izradi tri monogra-

fije Novog Vinodolskog (1995., 2002., 2009.), fotomonografije Općine Crikvenica i u dizajnu fotomonografije Grada Rijeke; likovno oblikuje promidžbene materijale u turizmu od Opatije do otoka i južno do Senja; radio je kreacije više od stotinu knjiga za »Otokar Keršovani« i druge izdavače; kreira plakate, radi scenografije i ilustracije za njemačke dječje časopise »Fabel«, »Die trollis« i »Klaun Nino«...

DOKUMENTARNA I POETIČNA NOTA

Najnoviju monografiju Novog Vinodolskog, danas poznatog turističkog odredišta Hrvatskoga primorja, ali i mjesta značajnih povijesnih događaja (donošenje Vinodolskog zakonika iz 1288.) te mjesta rođenja više značajnih osoba (osobito iz porodice Mažuranić: filologa Antuna, njegova mlađega brata prvog hrvatskog bana »pućanina«

i pjesnika Ivana, njihova najmlađega brata književnika Matije, njegova sina Vladimira Frana, književnika, i unuka Bogoslava, liječnika i zastupnika u hrvatskom i ugarskom saboru; u obližnjem Bribiru rođen je i znameniti Josip Pančić, kasniji prvi predsjednik Srpske kraljevske akademije; iz Novoga je i suvremena hrvatska akademska slikarica Zdenka Pexidr-Srića), izdao je početkom prošloga ljeta Grad Novi Vinodolski. Potreba za novim izdanjem monografije Novog Vinodolskog proizašla je iz jednostavne činjenice da je riječ o turističkome mjestu koje ne samo da se se brzo mijenja i razvija, nego ima i svoju povijesnu patinu. Sama monografija strukturirana je tako da nakon kratkoga proslova gradonačelnika Olega Butkovića te uvodnoga teksta ravnateljice Narodne knjižnice i čitaonice Novi Vinodolski Barbare Kalanj-Butković (na hrvatskom i engleskom jeziku) do kraja knjige slijede fotografije Novog Vinodolskog i njegove okolice, praćene kratkim stihovima zavičajnih i narodnih pjesnika. Izvršni i grafički urednik te autor fotografija je Ivan Balažević. Knjiga je tiskana u 2000 primjeraka na najkvalitetnijem papiru.

Kako je riječ o fotomonografiji, cijela knjiga nosi jasan »rukopis« Ivana Balaževića, koji je kombinirajući turistički atraktivne fotografije s povijesnim znamenitostima grada i okolice, uz njemu svojstveni osebujni grafički dizajn, složio niz od 234 razigrane fotografije kojima je na najbolji način predstavio Novi Vinodolski. Njome je još jedanput uspješno spojio kontraste zavrivanja u povijest i uspomene, sa suvremenim motivima, a ljubav prema Mediteranu dolazi do izražaja ne samo kroz njegovo fotografsko zavlčenje u fuge starih zidina i fortifikacija i primorske urbane vizure, nego i kroz promatranje mediteranskoga zeleno-modrog svijeta. Tako ova slikom ispričana knjiga o Novom Vinodolskom ima svoju dokumentarnu i poetičnu notu, koja teško može ostaviti ravnodušnim svakoga tko je bude imao u rukama.

Slaven Bačić

FESTIVAL EUROPSKOG FILMA NA PALIĆU OD 17. DO 23. SRPNJA

Osamdeset filmova u devet selekcija

Costi Gavrasu i Goranu Markoviću nagrade »Aleksandar Lifka« za doprinos europskoj kinematografiji * Nagrada »Undergraund Spirit« Želimiru Žilniku * Proračun manji za 50.000 eura nego lani * Očekuje se velik broj gostiju iz zemlje i inozemstva

Sedamnaesti po redu Festival europskog filma na Paliću bit će održan od 17. do 23. srpnja na više lokacija pokraj jezera Palić i u Subotici. Bit će prikazano ukupno 85 filmova u devet selekcija. »Ove godine imamo veoma sveža ostvarenja, koja predstavljaju ono najbolje od europskog filma u proteklih nekoliko mjeseci. Očekuju nas duhoviti i zabavni filmovi, koji će publiku često tjerati na smijeh«, najavio je jedan od selektora *Petar Mitrić* na konferenciji za medije održanoj u ponedjeljak u Subotici.

PROGRAM I NAGRADE

Glavni natjecateljski program u selekciji *Nikolaja Nikitina* ove godine čini 14 filmova koji će prikazati svu raznolikost europske kinematografije. Natjecateljski program bit će otvoren projekcijom filma »Žena sa slomljenim nosom« domaćeg redatelja *Srdana Koljevića*. U okviru programa »Paralele i sudari« (selektor *Petar Mitrić*) bit će prikazano 10 filmova iz istočnoeuropskih država, a publika će imati prigodu vidjeti program »Novi belgijski film«, čija je kinematografija ove godine u fokusu festivala.

Tradicionalno, tu su i programi »Novi mađarski film« (selektor *Zoltán Siflis*) i »Eco dox« (selektor *Ivan Toholj*), a od ove godine ponovno je vraćen i Dječji program (selektor *Branko Ištvančić*). Ostvarenja iz selekcije »Mladi duh Europe« (selektor *Petar Mitrić*) publika će ove godine pratiti na Velikoj terasi.

Prije početka festivala, na Otvorenom sveučilištu u Subotici bit će prikazan omaž program za dobitnike nagrade »Aleksandar Lifka«, kao i »Underground spirit«, program posvećen dobitni-

cima istoimenih nagrada. Inače, nagradu »Aleksandar Lifka«, koja se dodjeljuje za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji, ove godine će dobiti francuski redatelj *Costa Gavras* i srpski redatelj *Goran Marković*. Nagrada »Undergraund Spirit«, kako je priopćeno u ponedjeljak, bit će dodijeljena domaćem redatelju *Želimiru Žilniku*.

Najboljim filmovima u okviru glavnog natjecateljskog programa bit će dodijeljene nagrade: »Zlatni toranj« za najbolji film, »Palički toranj« za najbolju režiju, dok će najboljem filmu iz pro-

grama »Paralele i sudari« pripasti Specijalna nagrada za toleranciju koju dodjeljuje međunarodni žiri kritike.

FINANCIJE I INFRASTRUKTURA

Izvršni direktor festivala *Blažo Perović* je rekao da je ovogodišnji festival i pokraj manjeg proračuna uspješno očuvao programsku razinu iz prijašnjih izdanja. Naime, proračun festivala ove godine iznosi 270.000 eura, što je 50.000 eura manje nego prošle, a gotovo 130.000 eura manje nego prije

Budućnost u EU fondovima?

Ukoliko Srbija potpiše Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Festivalu europskog filma na Paliću bit će omogućeno konkuriranje za sredstva iz europskih fondova, što bi u budućnosti mogao biti novi izvor financiranja ove kulturne manifestacije, najavio je Izvršni direktor festivala *Blažo Perović*.

dvije godine. »Iako je proračun smanjen, program je zadržao isti obujam, čak je vraćen i Dječji program – selekcija koja je prošle godine bila izostavljena zbog smanjenja proračuna festivala. Bit će prikazan velik broj filmova, a očekujemo i brojne renomirane goste iz zemlje i inozemstva«, rekao je *Perović*.

On je istaknuo kako festival ni ove godine neće imati svoju palatu, jer Velika terasa na Paliću, kao alternativa Ljetnoj pozornici u slučaju kiše, ni ove godine nije završena. Prema njegovim riječima, problem rekonstrukcije i opremanja Velike terase nije više financijski, nego isključivo tehničke prirode, a konzultacije s izvođačima i projektantima su u tijeku.

Perović je dodao i da će od ove godine filmovi biti prikazivani i u dvorani Art kina »Aleksandar Lifka« u Subotici.

Ističući kako razvoj festivala primarno ovisi od razvoja Palića kao turističke destinacije, *Perović* je podsjetio da se jezero Palić i ove godine nalazi u lošem ekološkom stanju.

U okviru 17. festivala europskog filma na Paliću bit će održana i dva okrugla stola: jedan s temom »Aleksandar Lifka ili sudbina jedne kapi vode (stoljeće prvog stalnog kina u Subotici)«, a drugi posvećen pitanju budućnosti paličkog filmskog festivala.

Festival će pratiti i brojni glazbeni i zabavni sadržaji koji će biti priređeni na Ženskom štrandu i u Jedriličarskom klubu.

Pokrovitelji festivala su Ministarstvo kulture Republike Srbije, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i Grad Subotica.

D. B. P.

Mikiju Manojloviću uručena nagrada

Nagrada »Aleksandar Lifka« prošlogodišnjem dobitniku, glumcu Predragu Mikiju Manojloviću, uručena je u srijedu, 7. srpnja, na posebnoj svečanosti u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici.

Radoslav Zelenović i Miki Manojlović

9. srpnja 2010.

JEZIČNI SAVJETNIK

O riječima prosto i naprosto

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Riječ naprosto nastala je od riječi prosto i predmetka na, praslavenskoga je podrijetla, a danas je standardna u ruskome i srpskome jeziku. Pod jakim je utjecajem srpskoga jezika ušla i u hrvatski jezik pa su ju rabili neki hrvatski književnici tijekom 19. i 20. stoljeća. Na primjer:

Slavko Kolar: »Naprosto se pretvori u kladu.«

August Šenoa: »Ne velim, da ponuđene uvjete naprosto odbijam, ni da ih primam.«

Kako su riječ naprosto, kao prilog ili česticu, rabili hrvatski književnici, ne možemo poreći njezinu uporabu jer je to bio jezik toga vremena, no to ne znači da su danas mjerila ista. Danas ju izgovaraju čak i oni koji to ne bi trebali po svojoj jezičnoj naobrazbi, a najčešće ju možemo čuti od medijski eksponiranih govornika kao što su političari i novinari. U biranim ju tekstovima ne ćemo naći, kao ni u lektoriranim tekstovima Hrvatskoga radija ili televizije. Umjesto srbizma naprosto hrvatski jezik ima više dobrih zamjena, kao što su: jednostavno, doista, zapravo...

Kako bismo potkrijepili ovu tvrdnju, pogledat ćemo što o njoj pišu, i pišu li uopće, važniji hrvatski jezični svjetnici. Ne spominju je prvi važniji hrvatski savjetodavci Ivan Broz, Vatroslav Rožić ni Nikola Andrić. Vukovac Tomo Maretić kao zagovarač hrvatskoga ili srpskoga jezika navodi ju u »Akademijinu rječniku« (1911. – 1916.). Dva ponajbolja razlikovna rječnika i to onaj Petra Guberine i Krune

Krstića iz 1940. i često navođeni Brodnjakov iz 1991. godine nemaju riječ naprosto. U Brodnjaka se navodi natuknica prosto u značenju jednostavno. Anićev »Veliki rječnik hrvatskoga jezika« opisuje riječ naprosto kao prilog i česticu u značenju jednostavno, a »Rječnik hrvatskoga jezika« Jure Šonje kod priloga naprosto strjelicom upućuje na riječ jednostavno. U članku »Prosto,naprosto – jednostavno«

objavljenom u »Glasu Slavonije« Sanda Ham navodi rečenicu: »To je naprosto tako.« U pojašnjenju piše: »Navedena rečenica nije prihvatljiva u našem jeziku, prihvatljivom postaje tek kada se naprosto zamijeni s odgovarajućom hrvatskom riječju jednostavno – To je jednostavno tako.«

Riječ prosto se nalazi u svim slavenskim jezicima pa i u našem, no u hrvatskome se jeziku ona danas rabi u značenju neprikladno, vulgarno ili bezobrazno. U književnome ju jeziku zamjenjujemo riječju jednostavno, stoga naziv: proste rečenice u hrvatskome jeziku glasi: jednostavne rečenice. Riječ prosto u frazemu gledati prostim okom nužno je zamijeniti drugom riječju, možemo reći: gledati golim okom.

Iz svega navedenoga lako ćemo zaključiti kako za riječ prosto u značenju jednostavno, nema mjesta u hrvatskome književnome jeziku, a jednako tako književno-jezična norma ne prihvaća ni riječ naprosto, nego se umjesto nje mogu rabiti riječi: jednostavno, zapravo, doista i upravo.

PET DESETLJEĆA SPLITSKOG FESTIVALA

Klapa DVD - Žrnovnica »Sveti Florijan« i Ante Čedo Martinić osvojili su s pjesmom »Kako ću joj reć da varin« Grand Prix ovogodišnjeg, 50. po redu Splitskog festivala koji je održan prošloga tjedna. Na drugo mjesto plasirao se Mladen Grdović (»Ako sutra ne svane mi zora«), dok je treće zauzela pjesma »Teštament« klape »Sol«. Klapa »Sol« prva je po ocjeni stručnog ocjenjivačkog suda, drugo je mjesto pripalo »Ludoj deloziji« Zorice Kondže, a treće Goranu Karanu i njegovoj »Neverici«.

Festival zabavne glazbe Split ove je godine obilježio jubilej pet desetljeća trajanja, čime je opravdao epitet najdugovječnijeg festivala u Hrvatskoj. Naime, otkako je na bazenu splitskog POŠK-a 1960. održana manifestacija »More-Revija-Split«, a u njezinu sklopu i glazbeno natjecanje, zapravo prvi Splitski

Jubilej u znaku klapa

Ovogodišnji pobjednici

festival sa samo nekoliko pjesama i tada jednim poznatim izvođačem Vicom Vukovom, uz pjevačice Vikicu Brešer i Ljubicu (Sanju) Zoru, prošlo je pet desetljeća.

U svojoj povijesti festival je dao veliki broj nezaboravnih pjesama najznačajnijih autora (Zdenko Runjić, Arsen Dedić, Đelo Jusić, Nikica Kalogjera, Rajko Dujmić,

Zrinko Tutić, Đorđe Novković...) u interpretaciji najjačih imena zabavne glazbe (Oliver Dragojević, Tereza Kesovija, Kemal Monteno, Radojka Šverko, Ibrica Jusić, Miki Jevremović, Meri Cetinić, Tedi Spalato, Zorica Kondža...) i vokalno-instrumentalnih sastava (Dubrovački trubaduri, Pro arte, Indexi, Teška industrija, Novi fosili, Magazin, Grupa 777...).

Zdenko Runjić, Teo Trumbić i Joško Banov najnagrađivaniji su skladatelji Splitskog festivala.

Za himnu festivala važi glasovita »Nima Splita do Splita« koju su 1964. godine izveli Tereza Kesovija i Toni Kljaković. Od kasnih 1960-ih festival se održava na Prokurativama, koje početkom srpnja znaju postati središte zabavne glazbe u državi za narednih par festivalskih dana.

D. B. P.

U BEŠKI PREDSTAVLJENA KNJIGA-MONOGRAFIJA ANTUNA DEVIĆA »ŽUPE BEŠKA I MARADIK«

Pisani i fotografski trag o jednom vremenu

Župnik Božidar Lusavec naglasio je kako je knjiga pisana bez srdžbe i pristranosti, ali i bez uljepšavanja manje lijepih činjenica, bilo jedne ili druge župe s početka ili na kraju prošlog stoljeća

U župnoj crkvi svete Terezije od djeteta Isusa u Beški u petak, 2. srpnja, predstavljena je knjiga-monografija Antuna Devića »Župe Beška i Maradić«. Uz autora, djelo su predstavili: sadašnji župnik vlč. Božidar Lusavec, urednica i lektorica dr. Milica Lukić, nakladnik i priređivač župnik iz Rokovaca Mirko Crnčan, srijemski biskup mons. Đuro Gašparović i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih hrvata iz Subotice Tomislav Žigmanov.

Na početku promocije sve nazočne pozdravio je domaćin vlč. Božidar Lusavec koji je istaknuo: »I tako dvije male neprimjetne crkve i župe predstavljaju danas svoju monografiju kakvu nemaju ni mnoge 'vidljivije' i poznatije crkve.« Zahvaljujući na knjizi Antuna Devića, vlč. Božidar Lusavec je naglasio kako je knjiga pisana bez srdžbe i pristranosti, ali i bez uljepšavanja manje lijepih činjenica, bilo jedne ili druge župe s početka ili na kraju prošlog stoljeća.

ŽUPE NEPRESTANO POVEZANE

Inače knjiga (o kojoj smo pisali u jednom od prethodnih brojeva) govori o dvjema župama, Beški i Maradiću, koje nemaju dugu povijest, ali su neprestano bile povezane: župnici iz Maradika su vodili

U župnoj crkvi u Beški

brigu o vjernicima Beške do osnutka župe 1966. godine; do osnutka su čak Beščani išli pješice na svete mise, vjenčanja, krštenja i slično u Maradić; kada su bešćanski župnici u posljednjih 10 godina vodili brigu o vjernicima i crkvi u Maradiću. Dvije različite župe, dva različita naroda, dva različita mentaliteta, ali ipak i jedni i drugi pripadnici katoličke vjere.

»Do kada će biti budućnost župe Beška i Maradić – ne znam, ali svakako ova knjiga-monografija bit će pisani i fotografski trag o jednom periodu i vjernicima ovih župa. Zato se radujem što je izašla ova 'Spomenica Beške i Maradika' i nadam se da će svaka naša kuća pribaviti knjigu, koja će biti korisno štivo sadašnjim i bivšim iseljenim župljanima i ljudima dobre volje«, rekao je župnik župe Beška vlč. Božidar Lusavec.

Urednica, lektorica i korektorica dr. Milica Lukić predstavila je svoj rad na knjizi ovim riječima: »Biblijska Knjiga propovjednikova kaže kako sve pod suncem ima svoje vrijeme. Sigurno je kako bi ova knjiga, da je objelodanjena prije 20 godina, imala posve drugačije značenje, da njezina simbolika ne bi ni izdaleka bila toliko snažna koliko je snažna danas, kada doslovce postaje novi dom, kohezijska sila kojoj je zadatak vas Beščane i Maradićane iznova povezati u zajednicu koja ne ovisi o prostoru, u zajednicu koja je duhovni prostor u koji stane svaka misao o tome, kako je bilo i kako je moglo biti u Beški i Maradiću da ih niste morali čuvati u srcu, u možda već izbledjelim albumima s fotografijama. Tek danas, u vrijeme kada se taj dom ne može omeđiti ogradom, avlijom, oranicom i šumom, knjiga koja je pred vama može i mora biti

sve to, i više od toga: znak da istina tek kada je zapisana putuje kroz vrijeme; da istina tek kada je zapisana postaje biblijska svjetiljka čije svjetlo nije moguće sakriti.«

OTVORENA VRATA ZA DALJNJA ISTRAŽIVANJA

Srijemski biskup mons. Đuro Gašparović izrazio je zadovoljstvo što se ovom knjigom daje nada da neće pasti u zaborav ono što su nam priskrbili i čime su nas zadužili vrijedni prethodnici, već se njome otvaraju vrata za daljnje znanstveno istraživanje i vrednovanje vjerske, kulturne i povijesne baštine župe Beška i Maradić i svih katolika Srijema.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih hrvata iz Subotice Tomislav Žigmanov u svom je osvrtnu na knjigu istaknuo: »Sigurno da je mjesna povijest Hrvata na ovim prostorima neistražena i neobjavljena, malo je ovakvih knjiga u Vojvodini, zato je ova knjiga-monografija bogatstvo i poticaj Hrvatima da se više objavljuju takve monografije u Vojvodini.«

Na kraju se predstavljateljima knjige, organizatoru te svima nazočnima zahvalio autor knjige vlč. Antun Dević. Predstavljanje je svojim pjevanjem uveličao Papa band.

Tomislav Mađarević

U BJELOVARU MLADA MISA VLČ. ŽELJKA SAVIĆA

U crkvi sv. Terezije Avilske u Bjelovaru prošle je nedjelje, 3. srpnja, služena mlada misa vlč. Željka Savića, rođenog u Petrovaradinu. Vlč. Željko Savić je kao svoje mladomisničko geslo uzeo citat iz knjige proroka Izaije: »Al' onima što se u Gospodina uzdaju snaga se obnavlja, krila im rastu kao orlovima, trče i ne sustaju, hode i ne more se« (Iz. 40, 31), te time naglasio kako jedino čovjek koje se uzda u Gospodina može odgovoriti na sve, pa i one najteže životne zadaće koji se pred njega stavljaju.

U Gospodina se uzdaj

Vlč. Željko Savić na svojoj mladoj misi

Željka Savića je za svećenika zareadio vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac, biskup Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj, koji ga je 27. rujna 2009. zareadio i za prvog đakona Vojne biskupije, a mladomisničkom slavlju prisustvovali su i srijemski župnici preč. Marko Kljaić, župnik župe Presvetog Trojstva u Surčinu i župe sv. Ivana Kapistrana u Novom Beogradu, te vlč. Ivica Rajković i Duško Milekić, župnici iz Novih Banovaca i Srijemskih Karlovaca.

Z. Ž.

SVE JE DAR S NEBA I TO NE PO ZASLUGAMA NEGO PO PROVIDNOSTI

Oskudna žetva – obilna zahvala

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Svako vrijeme je za sebe čudno. Redovito u takvim prilikama kažemo: ovako još nikad nije bilo. Ovoliko kiša, vlage i ovako »mršava« žetva još nikad nije bila. A bila je. Kalendar pamte i »gore rekorde«, ali se ipak to događa rijetko, pa se onda i zaboravi. Ovih dana otimamo od tmurnoga neba ono malo što nam je ostalo za žetvu.

A sada počinju još i dužijance. Bože moj, zašto i kako zahvaljivati?! Ipak treba. Sve je dar s neba i to ne po zaslugama nego po providnosti. Neće slabiti naša vjera, nego nas treba ova situacija hraniti.

STARAC U PODERANOJ ODJEĆI

Jedna priča kaže ovako: Jedna vedra i mirna obitelj živjela u kućici na kraju grada. Dok su članovi obitelji jedne večeri sjedili za večerom, začulo se kucanje na vratima. Otac je ustao i otvorio. Pred vratima je bio starac u poderanoj odjeći. U ruci je imao košaru punu salate. Molio je domaćina da je bar malo kupi. Domaćin je odmah pristao, samo da se što prije riješi siromaha. Vremenom se starac sprijateljio s obitelji te joj je svaki tjedan donosio salatu. Domaćin je primijetio kako starac ima sivu mrenu i da jako slabo vidi. No kako je bio ljubazan, svi su s nestrpljenjem očekivali njegov dolazak i uživali u njegovu društvu. Jednoga dana, dok im je vadio salatu, reče: »Jučer sam dobio velik dar! Ispred kuće sam našao košaru punu odjeće.« Znajući da je uvijek dolazio u poderanoj odjeći, ukućani će uglas: »Prekrasno!« Ali slijepi starac reče: »Prekrasno je to što sam našao obitelj kojoj je ta odjeća doista potrebna.« Koliko god više dajemo, više nam se uzvraća. Ne u količini nego u radosti i miru savjesti.

SMISAO I LJEPOTA BLAGOSLOVA

Poznati mislilac, pater *Henri Nouwen*, napustio je mjesto na sveučilištu i odlučio živjeti u zajednici koja se zvala Arka. Njemu je jednom pristupila hendikepirana djevojčica i rekla: »Henri, možeš li me blagosloviti?« Otac Nouwen je molbi udovoljio nesvjesno načinivši palcem križić na njezinu čelu. Umjesto da mu bude zahvalna, djevojčica se uznemirena usprotivila: »Ne, taj blagoslov ne djeluje, hoću onaj pravi!« Pater Nouwen se prisjeti kako je odgovorio na uobičajen i formalistički način, te reče: »Ah, oprosti. Dat ću ti pravi blagoslov kad budemo svi zajedno na molitvi.«

Tako će naša zahvala

biti izražena u strpljivosti i čistoj savjesti

koja je raspoloživa

za druge. Čovjek je

toliko velik koliko se

zna ispraviti i pod

teretom križa i dopu-

stiti da mu pomogne

nositi križ i onaj slabiji od njega. Zahvala

je čin vjere upravo u

toj poniznosti

Nakon molitve, kad je tridesetak ljudi sjedilo u krug na podu, pater Nouwen reče: »Janet me je zamolila za poseban blagoslov, jer ga sada najviše treba.« Djevojčica je ustala i prišla svećeniku, koji je bio odjeven u dugu bijelu haljinu sa širokim rukavima. Iznenadno ga je zagrlila i spustila glavu na njegove grudi. Pater Nouwen ju je na isti način pokrio svojim širokim rukavima. Tako su ostali neko vrijeme, a zatim pater Nouwen reče: »Janet, želim da uvijek imaš na umu kako si ti ljubljeno Božje dijete. Ti si dragocjena u Božjim očima. Tvoja blagi osmijeh, tvoja ljubaznost prema drugima u zajednici i mnoge druge lijepe stvari koje činiš, svima nam očituju kako si ti divno stvorenje. Znam da si ovih dana malo potištena i da je nešto više tuge ušlo u tvoje srce, ali ja te želim podsjetiti da si divna osoba, da te Bog jako ljubi, a vole te i svi koji su ovdje s tobom.«

Janet podigne glavu i pogleda ga, njezin široki osmijeh pokazao je da je uistinu primila i osjetila blagoslov. Kad se Janet vratila na svoje mjesto, svi drugi hendikepirani željeli su primiti blagoslov. Jedan od asistenata, dvadesetčetverogodišnji mladić, također je digao ruku i rekao: »A ja?« »Naravno«, rekao je Nouwen. »Dodi.« Zagrlio je i njega, te rekao: »*Johne*, tako je lijepo što si tu. Ti si ljubljeno Božje dijete. Tvoja prisutnost sve nas jako raduje. Kada upadneš u nevolje i kad ti se život učini teškim, uvijek se sjeti kako te Bog ljubi bezgraničnom ljubavlju.« Mladić ga je pogledao očima punim suza i rekao: »Hvala, velika vam hvala.«

Osjećaj da smo odbačeni često nas pogodi prije nego osjećaj da smo blagoslovljeni: Moramo otkriti smisao i ljepotu blagoslova. Pa kada dođu teški trenuci i kad te pritisnu nevolje, sjeti se: ti si poseban čovjek, Bog te ljubi, a vole te i ljudi koji su oko tebe.

Bog nas ljubi jer smo ljudi i njegova stvorenja. Sada ćemo biti dijelom »hendikepirani« zbog raskoraka od onoga što smo očekivali i što smo dobili. No, Dužijanca i zahvala ne ovisi o količini nego o svijesti da smo ljudi koje Bog voli i onda kada nas kuša. Tako će naša zahvala biti izražena u strpljivosti i čistoj savjesti koja je raspoloživa za druge. Čovjek je toliko velik koliko se zna ispraviti i pod teretom križa i dopustiti da mu pomogne nositi križ i onaj slabiji od njega. Zahvala je čin vjere upravo u toj poniznosti.

Kulnarski kutak

TOPLO PREDJELO - ZAPEČENJE PUNJENE GLJIVE

Potrebno: 400 g slanine, 250 g krem sira, 3 struka mladog zelenog luka (može i poriluk) sitno narezan, papar, 2 žličice origana, 18 velikih gljiva i 2-3 žlice maslinova ulja.

Priprema: Slaninu izrezati na sitne komade, pirjati je na malo ulja dok ne postane hrskava, izvaditi na papir da se ulje ocijedi. Pomiješati slaninu s krem sirom, dodati papar, sitno porezani zeleni luk i origano. Puniti ravnomjerno gljive koje smo prethodno oprali i odstranili vrh. Staviti ih u posudu za pečenje. Gljive politi maslinovim uljem i peći na 190 stupnjeva oko 20 min. Poslužiti toplo.

GLAVNO JELO - PUNJENO PILE

Potrebno: 1 manje pile, 3 žlice ulja, sol.

Za punjenje: 300 g pilećih jetrica, 1 šalica riže, 1-2 jaja, 1 glavica luka, malo peršinovog lista, 2 žlice ulja, sol, papar.

Priprema: Na ulju pirjati sitno porezani luk, narezanu jetricu, te na kraju dodati rižu. Smjesu zaliti s malo vode i pirjati dok riža ne bude napola kuhana. Ohlađenoj riži dodati jaje, papar, sjeckani peršin i sol. Sve dobro izmiješati. Ovim nadjevom puniti posoljeno pile. Ostatak smjese možete staviti pokraj pileta. Sve peći u pećnici oko sat vremena uz povremeno dolijevanje vode. Punjeno pile možete servirati s mladim krumpirom i nadjevom kojim ste punili pile.

DESERT - KOLAČ S VIŠNJAMA I ČOKOLADOM

Potrebno: 6 jaja, 250 g šećera, 160 g glatkog brašna, 160 g oštrog brašna, 250 g maslaca, 1 prašak za pecivo, 100 ml mlijeka, 2-3 žličice kakaa u prahu, malo cimeta, 500 g višanja. **Za kremu:** 750 ml mlijeka, 2 vrećice pudinga od vanilije, 2 vrećice vanilin šećera, 200 g maslaca, 2 žlice šećera u prahu.

Priprema: Maslac i šećer pjenasto umutiti, dodati žumanjke i mlijeko, a nakon toga brašno pomiješano s praškom za pecivo. Na kraju dodati umućene bjelanjke i sve lagano promiješati. Polovinu smjese sipati u namašćen i pobrašnjen kalup veličine 30 x 30 cm, a u preostalu masu sipati cimet i kakao, te preliti preko žute smjese u plehu. Po tome rasporediti ocijedene višnje. Peći u zagrijanoj pećnici oko 30 minuta na 180 stupnjeva. Dok se kora peče, pripremiti kremu. Puding pomiješati sa šećerom, vanilin šećerom i malo mlijeka, a ostatak mlijeka staviti da proključa. Dodati mu razmućen puding i kratko kuhati, skinuti s vatre, malo ga ohladiti i dodati maslac. Ohlađenu kremu premazati preko kore i zaliti čokoladnom glazurom. Tako pripremljeni kolač rezati na kocke ili rombove i poslužiti rashlađen.

...i još po nešto...

FESTIVAL LEMEŠKOG KULENA

Tehnologija sku

Pravi lemeški kulen je čista svinjetina, ali meso mora biti prvoklasno, jako se mora paziti na odnos količine paprike i soli, te čuvati i dimiti točno određeno vrijeme, kažu proizvođači iz Svetozara Miletića

Lemešani se ponose svojim kulenom, za njega će reći kako je osobita delicata, a proizvođači se trude dostići najviše domete u njegovu spravljanju i za svoju recepturu osigurati prepoznatljivu oznaku. Koliko je ovaj kulen zbilja nešto specijalno mogli su se uvjeriti i posjetitelji Festivala lemeškog kulena koji je Udruženje građana »Lemeški kulen« u Svetozaru Miletiću organiziralo četvrtu godinu zaredom.

Premda je kao delicata poznat i preko granice, nema još svoj brend poput onoga iz Slavonije ili Bačkog Petrovca, pa mesari iz

pa, ali se isplati

Svetozara Miletića ovaj festival i degustaciju organiziraju kako bi se o njemu što više čulo i pisalo. Receptura i način spravljanja, kažu Miletićani, stari su više od 200 godina i prenose se s generacije na generaciju.

MESO BEZ MASNOĆE

»Pravi lemeški kulen je čista svinjetina, ali mi bismo prvoklasno meso koje se 'zakuvava'. Jako se mora paziti i posvetiti velika pozornost na odnos količine paprike i soli, potom koliko se dugo čuva, koliko se dimi – to je lemeški kulen. On će i dogodine sačuvati svje-

lemeški kulen stvaljaju samo mljevena paprika i sol. Ako se papra i doda onda to treba biti neosjetno.

»Stavljamo i češnjak al' ga nećeš osjetiti, jer se on izmiksa ili se samo zapari vrelom vodom i ocijedi kroz krpu. S češnjakom se mora paziti, jer ako ostanu veći komadići može se dogoditi da počne zeleniti. Također se mora paziti da ne bude masnoće u mesu jer onda može doći do užegnuća. Ali pazite, kulen je pravi kulen tek poslije pet do osam mjeseci, kada je zreo«, kaže Ivanković. On dodaje kako je ova receptura veoma stara i premda u Miletiću ima desetak mesara, kulene pravi svaka obitelj za sebe.

STVARANJE BREND

Nema podataka tko je prvi i kada osmislio recepturu izrade i čuvanja, ali sigurno se zna

proizvodnje bez aditiva. Kulen se čuva u špaj- cevima koji nisu klimatizirani i zbog toga se posebno kontrolira mikrobiološka ispravnost. Ali u tom pogledu nikada nije bilo primjedbi i bez problema smo dobili dozvolu, tako da su nam i u Ministarstvu obećali da ćemo dobiti brend. To znači da meso mora biti od određene rase svinja, moramo imati određenu količinu i ujednačenu kvalitetu i ne smijemo odstupiti od te kvalitete, moramo se pridržavati pravila i onoga kako je napisano u skripti. Tehnologija proizvodnje je posebna, ne može se koristiti bilo koja vrsta mesa već bi to trebalo biti od krmenadle, suhog mesa i od 'ruže'. To je jako skupa tehnologija, ali ako idemo na duge staze, ako planiramo izvoz, onda se isplati, jer je tada i cijena dobra. Nadam se da ćemo uspjeti i da ćemo dobiti svoj brend, zato smo se i stasali ovdje s Petrovčanima i Somborcima, da zajedničkim snagama to razvijemo«, kaže

žinu i lijep izgled, ali može ga napraviti samo onaj tko zna«, objašnjava kobasičar *Josip Ivanković*, koji se proizvodnjom suhomesnatih proizvoda bavi već 53 godine, ima veliku praksu i, kaže, voli svoj zanat.

On objašnjava kako se za razliku od slovačkog kulena, koji sadrži kim i korijandar, u

da se davno prije meso sitnilo nožem. Danas se ono melje strojevima za mljevenje. Jedan od najbitnijih sastojaka je kvaliteta mljevene paprike koja mora biti najviše klase, a za prepoznatljiv okus presudno je čuvanje proizvoda i za vrijeme zrenja.

»Ovdje je riječ o staroj domaćoj tehnologiji

István Szevald, predsjednik Udruženja građana »Lemeški kulen«, te dodaje kako ovakva proizvodnja ne može biti konkurentna velikim proizvođačima i poznatim klaonicama, ali s dobrom tehnologijom i malim količinama ipak može imati svoje mjesto na tržištu.

S. Mamužić

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu
551-045
Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

RADIO MARIA
NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz
Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs
Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs
POMOŽITE RADIO MARIJI!
Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

RADIO MARIA
NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz
Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs
Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs
POMOŽITE RADIO MARIJI!
Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

U susret Dužijanci malenih

Znanje
odraslih u rukama
još nejakih otkose nosi.
Nebu i suncu se klanja.
Za dolazeće.

Dragi moji mali i veliki čitatelji!

Vjerujem kako uživate u odmoru, no vikend koji je pred nama namijenjen je upravo vama. Naime, večeras na gradskom trgu u Subotici započinje treća po redu Dječja dužijanca, ili kako se još zove – Dužijanca malenih. Organizatori su prije tri godine prvi put organizirali ovu Dužijancu s ciljem da se na poseban način u žetveno slavlje uključe sva djeca, da svi dobiju mogućnost pokazati svoje umijeće i ujedno da se druže i nauče nešto o Dužijanci i našim običajima i tradiciji.

Ideja je zaživjela te je na prošlogodišnjoj Dužijanci malenih sudjelovalo preko 500 djece. I ove ste godine svi pozvani, a sigurna sam kako će mnogi od vas sudjelovati sa svojim kulturno-umjetničkim društvima.

Prošlogodišnji mali bandaš i bandašica
Marko Stantić i Veronika Vojnić Mijatov

Dakle danas, 9. srpnja, u 20 sati počinje Dječja dužijanca gala koncertom, na kojem će se predstaviti djeca koja su gosti, kao i domaćini i djeca iz okolice.

Sutra, u subotu, djeca iz iznozemstva, kao i domaćini, nastupit će na natjecanju risara, a ujedno će i kositi žito i rukovetati. Svakako dođite vidjeti i podržati svoje prijatelje.

U nedjelju će biti svečana sveta misa u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske u Subotici u 10 sati, a nakon toga će mali bandaš i bandašica sa svima u nošnji prošetati do Gradske kuće i tu gradonačelniku predati kruh. Oni će ići isto kao i veliki bandaš i bandašica na karucama, ali će njih vući mali poni konji. Bit će i malih zaprega i svega kao na velikoj Dužijanci, samo u malom.

Dodite i uvjerite se sami!

Sudionici Dužijance malenih 2009. na prijemu kod gradonačelnika Subotice

Blagdan blažene Marije Petković

Danas, 9. srpnja, na poseban se način prisjećamo hrvatske blaženice, utemeljiteljice družbe Kćeri Milosrđa Marije od Propetog Isusa Petković i molimo je za zagovor. Marija je rođena u Blatu na Korčuli 10. prosinca 1892. godine u imućnoj obitelji Marije i Antuna Petkovića Kovača. Nakon navršene četrnaeste godine života, 21. studenoga 1906., položila je zavjet vječne čistoće.

Na blagdan Svetog Franje, 4. listopada 1920. godine, na poticaj biskupa Marčelića utemeljila je družbu Kćeri Milosrđa, Trećega samostanskog reda sv. Franje, sa svrhom da preko djela milosrđa širi spoznaju božanske ljubavi i milosrđa, a na redovničkom oblačenju dobila je ime Marija Propetog Isusa te je izabrana za vrhovnu poglavaricu družbe.

U počecima su redovnice u Blatu vlastitim radom uzdržavale do 300 siromašne djece, a pomagale su i mnogim sirotima i udovicama. Kad su potrošile vlastita sredstva, Marija je više puta išla u prošnju po Slavoniji i Vojvodini i dobivala pomoć za sirote, a pomoć joj je poslao i sam papa Pio XI. Godine 1923. preuzela je skrb o djeci u dječjem domu Kolevka u Subotici, nakon čega je otvorila

brojna prihvatilišta za djecu u Slavoniji, Vojvodini, Makedoniji i Srbiji.

Godine 1936. Družba je nastavila djelovati i u Argentini, gdje su se redovnice posvetile radu s djecom u vrtićima, škola-

lama, te radu s bolesnom djecom. Sama je Marija u Latinskoj Americi boravila od 1940. do 1952., promičući nova djela odgoja i dobrotvornosti. Danas u Argentini, Paragvaju, Čileu i Urugvaju djeluje oko 250 redovnica družbe Kćeri Milosrđa. U Europu se vratila 1952. godine, i to u Rim gdje je gotovo u središtu grada pronašla i kupila kuću za vrhovno sjedište družbe. Godine 1956. postala je družbom papinskoga prava.

Marija je preminula na glasu svetosti 9. srpnja 1966. godine. Pokopana je na rimskom groblju, a tri godine poslije njezini su zemni ostaci preneseni u kućnu kapelicu Vrhovne uprave, gdje su počivali do studenoga 1998. godine, kada su preneseni u rodno Blato na Korčuli i pokopani u kripti samostanske kapelice Krista Kralja u Kući matici. Sveti zbor za proglašenje svetih donio je Odluku o herojskim krepostima službenice Božje 5. srpnja 2002. godine.

Na poseban način ovaj blagdan će proslaviti sva djeca koja pohađaju dječje vrtiće koji nose naziv blažene Marije Petković, kao i svi njeni štovatelji. U Subotici je u čast ovoj blaženici u župnoj crkvi sv. Roka služena devetnica, koja će danas biti svečano i završena.

RADIONICE U GRADSKOJ KNJIŽNICI

Druženje uz knjigu

Gradska knjižnica u Subotici organizira tri skupine radionica za djecu od 6 do 11 godina. Radionice će se održavati od 12. do 30. srpnja. Tijekom pet dana informatori knjižnice radit će s djecom kreativne radionice po 2 sata dnevno: ponedjeljkom, srijedom i petkom od 10 do 12 sati, a utorkom i četvrtkom od 16 do 18 sati. Cijena jednog ciklusa od pet dana je 500 dinara po osobi, a svi zainteresirani mogu se javiti na telefon: 024/ 553-115 ili osobno na dječjem odjelu.

Draga djeco, uživajte i dalje u zasluženom ljetnom odmoru i družite se s knjigom. Gradska knjižnica tijekom srpnja i kolovoza radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 7:30 do 14:30, a utorkom i četvrtkom od 12 do 19:30.

Pobijedite dosadu i posjetite Gradsku knjižnicu.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ivan Andrašić

Na fotografiji koja je pred čitateljima, za sva je vremena prije sedamdesetak godina ovjekovječena jedna od glavnih sončanskih ulica, takozvani Četvrti sokak.

Kuće u Sonti građene su u to vrijeme na placevima različitih veličina, ovisno u kojem su bile sokaku ili sokačiću. U prvom, drugom, trećem i četvrtom sokaku placevi su bili pravokutni, standardnih veličina. Širina placa obično je bila 28 metara, a često su na jednom placu kuće gradila dvojica braće, pa bi se u tom slučaju taj plac dijelio na dva placa iste širine. Duljina placeva bila je 100 metara. Bili su postavljeni u dubinu, gledano od sokaka. »Pridnji dvor« u svakom kućanstvu bio je ograđeni prostor od ulice do granice stambenog dijela kuće.

Cifranju fasada nije se pridavalo puno značaja. Najbitnije je bilo da budu svježe oličene, bijele, a prozori i eventualno donji dio visine do pola metra obojeni uljanom bojom, kako bi se zaštitili od vanjskih vremenskih utjecaja. Žene

i djevojke su »krečale« i »potkrečavale« fasadu kuće najmanje dvaput godišnje, za Uskrs i za kirbaj, a ukoliko je u kući živjela koja udavača, »krečalo« bi se češće, kako bi se pokazalo koliko je ona vrijedna i uredna.

Kako je i sirotinja u svakoj mogućoj prilici držala do sebe, fasada se morala malo i »nafrakati«, odnosno našminkati, samo se pazilo da to baš ne bude jako skupo. Najpodesnija za to bila je uljana mat-boja, kojom bi se prebojili okviri i kapci prozora sa strane ulice, a ukoliko bi domaćin bio u mogućnosti kupiti malo više boje, bojila bi se i »cokla«, odnosno pojas zida pri zemlji, širine od dvadesetak, pa sve do osamdesetak centimetara, opet ovisno o tome s kojom količinom boje se raspolagalo. Obično su se rabile tamno zelena ili smeđa boja. U toj boji bila su i »vraca«, kroz koja se s ulice ulazilo u kuću. Fasada bi se prvo dvaput oličila, a onda bi se pristupilo »farbanju pendžera«, isto »u dve ruke«. Na isti način bojila bi se i cokla.

Stari ljudi objašnjavaju kako se cokla nije bojila samo radi estetike, nego iz praktičnih razloga. Naime, u vrijeme jačih oborina kapljice vode koje su se odbijale od zemlje ostavile bi traga na donjem dijelu fasade, koji se mogao eliminirati jedino novim ličenjem. Snaše su pronašle rješenje i obojenu coklu bilo je dovoljno samo prebrisati vlažnom krpom.

S ulične strane pridnji dvor je bio ograđen, sukladno mogućnostima domaćina – bedemom, ogradom, tarabom ili plotom. Danas mnogima i nije poznata razlika između pojedinih navedenih pojmova. Bedeme su zidali samo najimućniji, poglavito Švabe. Zidali bi se od opeke staroga formata, bili su masivni i već s ulice pokazivali status domaćina. Ograde i tarabe gradile bi se od grubo obrađenih dasaka. Ograde su radene tako što su na određenom razmaku, ovisno o duljini dasaka, ukopavani stupovi, obično bagremovi i izravno na njih vodoravno prikucavane daske. Za tarabe se također ukopavalo stupove, a za njih su se paralelno prikucavale dvije grubo obrađene štafle, jedna na visini 40 do 50 cm, druga na visini 120 do 150 cm, ovisno koliko visoku tarabu domaćin želi napraviti. Na štafle su se okomito prikucavale daske visine koju domaćin želi, ili uspije osigurati. Gornji krajevi dasaka zarežali bi se pod kutom od 45 stupnjeva, kako bi rosa ili kišnica brže skliznule. No, nisu svi domaćini bili u stanju ograditi se ogradom ili tarabom. Najveća sirotinja, koje je i bilo najviše, oko okućnice bi postavila plot ili latež. Istini za volju, takva sirotinja kuće i nije gradila u glavnim sokacima, nego na periferiji.

Nogostup na ulici, opet ukoliko je domaćin bio u mogućnosti, popločavao bi se opekama. Ulične ceste bile su zemljane, a u svim sončanskim glavnim sokacima bili su posađeni drvoredi dudova. Ovo drvo davalo je slatke bijele ili crne plodove, koje bi vlasnici vrijedno prikupljali i od njih pekli danas vrlo cijenjenu rakiju dudovaču. Danas na sončanskim ulicama dudova više nema, a nema, doduše, ni onih blatnjavih sokaka. Ostala su samo nostalgična sjećanja i daleki okus dudovače.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

ЈКП Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Madaraš

Foto: Marija Matković

9. srpnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Finale

Nedjelja donosi veliko finale Svjetskog nogometnog prvenstva u Južnoj Africi i kraj nogometne bajke koja je stvarni život zamijenila zelenim travnjacima Johannesburga, Pretorie, Cape Towna i ostalih gradova domaćina najveće svjetske sportske manifestacije u 2010. godini. Kada sudac finala označi kraj susreta i još jednog SP-a, vrijeme je za buđenje i svakodnevne životno-egzistencijalne probleme. Samo da ne bude penala...

FOTO KUTAK

Sunce + kiša = Duga

KVIZ

Nelson Mandela

Koje godine je rođen Nelson Mandela?
Kada je uhićen i koliko je godina proveo u zatvoru?
Koje godine je pušten na slobodu?
Koliko je godina bio predsjednik Južne Afrike?
Kako glasi njegov poznati nadimak?
Koje godine je Mandela dobio Nobelovu nagradu za mir?

18. srpnja 1918. godine.
Uhićen je 1962. i proveo je 27 godina u zatvoru.
11. veljače 1990. godine.
5 godina (1994.-1999.).
Madiba.
1993. godine.

VICEVI

Kako se na engleskom kaže: punica neće doći na večeru?
Yes!

Preporučavaju se dva milijardera:

- Ja imam toliko novca da bih mogao kupiti cijeli svijet!
- Žao mi je, ali ja ga ne prodajem! - odgovori drugi.

Kaže muž ženi:

- Hajmo se igrati Velikog brata.

Žena pristane i upita:

- I što sada?
- Imaš dvije minute da napustiš kuću Velikog brata - odgovori muž.

STOLNI TENIS

Biznis liga

SUBOTICA – Susretima posljednjeg kola okončano je natjecanje subotičke stolnotenisačke ljetne rekreacijske Biznis »JKP Stadion – Joola« lige. Nakon 9 odigranih kola prvo mjesto s maksimalnim brojem bodova osvojila je momčad »Eurodrvo« (27 bodova), drugi su bili »Žednički lavovi« (24), dok je od tri momčadi s istim brojem bodova (18) prema propozicijama treće mjesto osvojila momčad »Stiga«.

KOŠARKA

Stojanka Došić novi trener Spartaka

SUBOTICA – Nekadašnja košarkašica ŽKK Spartak Stojanka Došić postavljena je za novog trenera u subotičkom ženskom košarkaškom prvoligašu i u narednoj sezoni pokušat će dati svoj doprinos razvoju kluba. Dosadašnji trener prve ekipe Slobodan Lukić imenovan je za koordinatora rada u svim klupskim selekcijama.

BICIKLIZAM

Pobjeda Borisa Kopunovića

SZEKSZÁRD – Kadet BK Spartak iz Subotice *Boris Kopunović* pobjednik je utrke na 15 kilometara koja je vožena prošloga vikenda u Szekszardu (Mađarska). I ostali natjecatelji koji su predstavljali subotički biciklizam na memorijalnoj utrci »Peter Sajo« postigli su zapažene rezultate. U kategoriji mladih kadeta *Dario Nimčević* je bio drugi u prvoj etapi, dok je *Tamara Luhović* bila treća u drugoj etapi.

NOGOMET

Spartak ZV na Zlatiboru

ZLATIBOR – Nogometaši subotičkog premier ligaša Spartak Zlatibor vode priprema se na Zlatiboru za nastupe u novoj prvoligaškoj sezoni i debi na europskoj sceni u okviru kvalifikacija za Europsku ligu. Idućeg tjedna (15. srpnja) Subotičani, predvođeni novim trenerom Draganom Miranovićem, gostuju FC Diferdangeu u Luxembourg u prvom susretu drugog kola kvalifikacija, a uzvrat se igra tjeđan dana kasnije u Novom Sadu, jer Gradski stadion ne ispunjava uvjete za odigravanje europskih susreta.

Memorijal Dušan Tepavac

BIKOVO – Proteklloga vikenda na Bikovu je održan I. memorijalni nogometni turnir Dušan Tepavac – Tepi, odigran u spomen na preminulog

mladog nogometaša koga je teška bolest zaustavila u uspješnoj igračkoj karijeri. Na turniru odigranom na Bikovu sudjelovalo je 6 momčadi igrača rođenih 2000. godine, a prvo mjesto i naslov pobjednika osvojili su mladi nogometaši Palića, koji su u finalnom susretu bili bolji od domaćeg sastava Bikova. Konačan poredak: 1. Palić, 2. Bikovo, 3. Dribling, 4. Olimpija šampion (Totovo Selo), 5. Đurđin, 6. Bačka

RONJENJE

Nova oprema

SUBOTICA – Sredstvima gradskog resora za sport i omladinu nabavljena je nova oprema za polaznike škole ronjenja u Subotici. Vrijednost donacije iznosi 550.000 dinara, a njezina namjena je popularizacija sporta koji se u RK Spartaku njeguje već punih 28 godina. Subotica ima jedini klub u državi koji obučava mališane u podvodnom ronjenju, pa će zahvaljujući ovoj pomoći biti prilike za obuku još više novih polaznika ovoga početnog tečaja.

ODBOJKA

Pojačanja u ŽOK Spartak

SUBOTICA – Pokraj novog trenera, odbojkašice Spartaka dobile su i dvije nove igračice koje će nastupati za subotičku ekipu u sljedećoj sezoni. *Ivana Mrdak* stigla je iz beogradskog Poštara, dok je *Milica Branković* protekle sezone nastupala za Jedinstvo iz Užica. Spomenute igračice trebale bi zamijeniti *Dubravku Stojanović*, koja je otišla u Belgiju, i *Danijelu Nikić*, koja karijeru nastavlja u ekipi beogradske Vizure.

ATLETIKA

Zlato za juniorsku štafetu

NOVI SAD – Na državnom prvenstvu za juniore održanom u glavnom gradu Vojvodine muška štafeta Spartaka na 4 x 400m u sastavu: Boris Nimčević, Kristijan Sokol, Dominik Sabo i Filip Tomović osvojila je prvo mjesto i naslov prvaka. Anita Keresi osvojila je broncu u utrci na 200 m.

KARATE

Pripreme u Subotici

SUBOTICA – Najbolji karatisti Srbije koji se natječu u okviru Srpske karate unije nalaze se na pripremama koje će trajati od 5. do 12. srpnja u Subotici. Mladi natjecatelji će sudjelovati na Svjetskom prvenstvu koje se ove godine održava u Italiji, dok će seniori nastupiti na SP-u u Japanu.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovađa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja.

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtnne pomoći koju daje PIO.

DAVISOV KUP

Hrvatska – Srbija

Tijekom predstojećeg vikenda (9.-11. srpnja) Split je domaćin četvrtfinalnog duela najelitnijeg momčadskog natjecanja u tenisu

S obzirom da se, nakon ždribeba početkom godine, u Davisovom kupu sve zna unaprijed, mjesecima unazad znalo se kako postoji realna mogućnost četvrtfinalnog duela između Hrvatske i Srbije. Isto tako, već mjesecima se »podgrijava« medijaska napetost u pogledu meča dviju reprezentacija, koji se igra ovoga vikenda u Spaladium Areni u Splitu. Ulog je velik, plasman među četiri najbolje momčadi svijeta, ali je prisutan i veliki rizik zbog ogromnog naboja koji od starta prati ovaj meč.

HRVATSKA

Domaćinstvo četvrtfinalnog susreta preuzeo je grad Split, što je odmah donijelo puno nedoumica glede svih mogućih aspekata izvan same teniske igre (sigurnost navijača, navijanje u dvorani i sl.), ali nitko ne bi smio sumnjati da u Spaladium Areni i izvan nje neće sve biti u najboljem redu. Izbornik *Goran Prpić* ima dva ozlijeđena

igrača koja bi konkurirala za nastup u prvoj postavi (*Ivo Karlović*, ahi-
lova tetiva i *Mario Ančić*, leđa) i

zbog toga je hvala vrijedan potez *Ivana Ljubičića* (15. igrač svijeta) da se vrati u reprezentaciju od koje

se svojedobno već jednom oprostio. Uz prvi reket, *Marina Čilića* (12. igrač svijeta), Ljubo će uz svoj igrački doprinos dati i maksimum samopouzdanja mladoj reprezentativnoj momčadi koju čine još i *Antonio Veić* (177.), *Ivan Dodig* (193.) i kao pričuvu *Nikola Mektić*.

SRBIJA

Gostujuća momčad Srbije u Split stiže predvođena drugim reketom svijeta *Novakom Đokovićem*, koji će zasigurno partijama u Davisovom kupu željeti popraviti propuštenu priliku plasmana u finale Wimbledon. Uz njega, izbornik *Bogdan Obradović* računa i na *Viktora Troickog* (42. igrač svijeta) i *Janka Tipsarevića* (45.) u singlu, te jednog od najboljih svjetskih igrača u dublu *Nenada Zimonjića*.

SATNICA

Petak, 9. srpnja, 14 sati – prvi susreti singla
Subota, 10. srpnja, 15 sati – igra parova
Nedjelja, 11. srpnja, 12 sati – nastavak singla

PODLOGA

Hard – Rukorthard tournament MF

LOPTICE

Head ATP

Dražen Prčić

NOGOMET

Smanjenje lige

P o odluci Skupštine Nogometnog saveza Hrvatske u sezoni 2011./12. smanjit će se Prva HNL, i umjesto 16 ponovno će brojiti 12 klubova, ali već od sljedeće 2012./13. u planu je dodatno smanjenje na svega 10 klubova. Manji broj klubova u elitnom razredu hrvatskog klupskog nogometa trebao bi donijeti veću koncentraciju kvalitete.

Hrvatska – Grčka

K rovnno tijelo hrvatskog nogometa odlučilo je da se prvi susret kvalifikacija za Europsko prvenstvo 2012. godine, između Hrvatske i Grčke, igra 7. rujna na stadionu Maksimir u Zagrebu.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obaveštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

SP POGLED S TRIBINA

Europa

Jedan od najvećih strijelaca u povijesti engleskog nogometa Gary Lineker, najbolji golador Svjetskog prvenstva 1986. u Meksiku sa 6 golova, svojevrjeme je rekao rečenicu po kojoj ga je, uz njegove brojne golove, zapamtio cijeli svijet: »Nogomet igraju svi, a na kraju uvijek pobjede Nijemci.« Ironično ili ne, upravo je njemački »Elf« došao glave njegovoj Engleskoj u osmini finala SP-a u Južnoj Africi, zabivši im pritom »četiri komada«. Da cijela priča dobije još više na vjerodostojnosti Linekerove glasovite izjave, pobrinuli su se Muller, Klose, Schweinsteiger i ostali igrači izbornika Joachima Loewa, demolirajući u četvrtfinalnom duelu favoriziranu Argentinu s nova četiri »torpeda«.

Nijemci ne samo da pobjeđuju na kraju, nego još i spakiraju nekoliko golova »za ponijeti«. A da je Europa ipak kolijevka nogometa, na koncu Englezi su uvijek bili i ostali dio Staroga kontinenta iako cijeli život provode na otoku, ponosno su dokazali i Nizozemci, poslavši Brazil doma već nakon četvrtfinala. »Karioke« su ostale nemoćne pred ubitačnim veznim redom »Oranjea«, a lepršava latinoamerička samba je utihnula pred rascvjetalim tulipanima. Pred početak Svjetskog prvenstva kladionice su davale veću šansu za osvajanje naslova prvaka momčadima iz Južne Amerike, ali se nogometna stvarnost pokazala drugačijom, jer je i Španjolska, kao treća europska momčad, uspjela zauzeti mjesto među četiri najbolje svjetske ekipe. Čast »latino nogometa« brani jedino reprezentacija Urugvaja, koja se nakon velike sreće i penal ruleta »provukla« pokraj Gane, momčadi koja je imala povijesnu priliku biti prva afrička selekcija koja je izborila plasman u polufinale jednog SP-a. Tko će na koncu, u nedjelju 11. srpnja, podići najvredniji pokal od kada se igra nogomet ostaje nam vidjeti, ali velike su šanse da to bude kapetan jedne od triju europskih momčadi.

D. P.

REZULTATI ČETVRTFINALA

Nizozemska – Brazil 2:1

Urugvaj – Gana 4:2 (nakon penala)

Njemačka – Argentina 4:0

Španjolska – Paragvaj 1:0

LISTA STRIJELACA

5 golova - David Villa (Špa), Wesley Sneider (Niz)

4 gola - Miroslav Klose (Njem), Thomas Müller (Njem), Robert Vittek (Slo), Gonzalo Higuain (Arg)

SP ZANIMLJIVOSTI

* Klupski drug Urugvajca Luisa Suraeza iz Ajaxa, vratar Nizozemske Maarten Stekelenburg, izjavio je kako bi nagradu za najboljeg vratara na SP-u trebao dobiti upravo ovaj napadač koji je svojom obranom protiv Gane spasio momčad od ispadanja.

* Glasovita njemačka hobotnica Paul do sada je pogodila sve rezultate svoje reprezentacije jer je uvijek jela hranu iz posude na kojoj je bila zastava Njemačke, a samo jednom je jela iz druge (na kojoj je bila zastava Srbije) i tada su Nijemci doživjeli jedini poraz tijekom ovoga prvenstva.

* Praznovjerje je oduvijek bilo vezano uz nogomet, pa njemački izbornik Joachim Low, na inzistiranje igrača i članova stručnog stožera, ne smije skinuti plavu vestu koju je nosio na svim dosadašnjim pobjedama svoje momčadi.

* Prema brojnim anketama najveća razočaranja SP-a u Južnoj Africi su upravo najbolji svjetski igrači: Wayne Rooney, Kaka, Christiano Ronaldo, Lionel Messi i Nicholas Anelka.

* Nakon ispadanja protiv Nijemaca, izbornik Argentine Diego Maradona izjavio je kako mu je ovo najteži trenutak u životu i da bi lakše podnio udarac Muhammada Alija.

* Najbolji strijelac Urugvaja Diego Forlan u 16. godini naprasno je, zbog automobilske nesreće svoje sestre u kojoj je ona ostala nepokretna, prekinuo igranje tenisa i posvetio se nogometu u kojem je vidio mogućnost bolje zarade za svoju obitelj.

* Mick Jagger, glasovit pjevač Rolling Stonesa, proglašen je najvećim baksuzom, jer je svaka momčad za koju je navijao iz počasne lože izgubila susret kojemu je bio nazočan.

* Susrete na SP-u u Južnoj Africi u prosjeku je pratilo oko 50.000 gledatelja, a ukupna brojka iznosi 4,1 milijun gledatelja.

SRĐAN MIKOVIĆ, NOGOMETNI VRATAR

Imam kvalitetu za Srpsku ligu

Dugi niz godina branim u Vojvođanskoj ligi i osjećam da sam vratarski sazrio za viši rang natjecanja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

VRATARSKI PUT

»Moj prvi trener u Spartaku bio je *Ivan Budimčević*, nekadašnji proslavljeni vratar Hajduka, potom sam kraće vrijeme radio s *Momirom Ćirićem*, a onda mi je duže razdoblje mentor bio *Dragan Krstić*, koji je iznimno pridonio mom vratarskom razvoju, dok bih od trenera izdvojio *Mirka Careka*, koji mi je prvi pružio pravu priliku u seniorskom nogometu. Seniorski debi sam imao sa 17 godina u momčadi NK Palića, u Vojvođanskoj ligi, i evo već punih 12 godina u kontinuitetu branim u momčadima koje se nalaze u Subotici i njenoj neposrednoj okolini. Nekoliko sam godina proveo u Bačkom Dušanovu, godinu i pol bio sam u Bačkoj, a evo drugu godinu sam u Radničkom iz Bajmoka.

PROTEKLA SEZONA

Kako sam kaže, zadovoljan je prvom sezonom u kojoj je stajao na vratima Bajmočana.

»Imam razloga za zadovoljstvo u pogledu protekle polusezone koju sam proveo u Radničkom, ponajprije zbog činjenice da sam na 16 susreta primio svega 12 pogodaka, što je dobar prosjek za vratara u ovom rangu natjecanja. Podigao sam formu nakon prelaska iz Bačke, tijekom zimskog prijelaznog roka, i zadovoljan sam s

razinom obrana koje sam pokazao tijekom cijeloga proljetnoga dijela prvenstva u Vojvođanskoj ligi.

NOGOMETNA ZRELOST

Za razliku od nogometaša koji su često kondicijski ograničeni kada pređu tridesetu, vratari doživljavaju pravu zrelost tek u kasnijim godinama i nerijetko najbolje partije pružaju u relativno starijoj igračkoj dobi.

»Smatram da sam tek sada vratarski sazrio i stekao igračko iskustvo, te dobio potrebnu mirnoću koja mi je prije nedostajala. Ipak je iza mene već preko 300 odigranih utakmica u vojvođanskom rangu natjecanja, što je brojka koja u startu u velikoj mjeri ulijeva igračko samopouzdanje. Nažalost, moj je hendikep uvijek bila visina (175 cm) i prema ocjenama mnogih stručnjaka, da sam samo 10 cm viši sigurno bih uspio stati na vrata neke od prvligaških momčadi.

VISINA

Iako nešto niži rastom nego što je to uobičajeno za nogometne vratare, Srđan Miković svojim kvalitetama često nadoknađuje ono što mu je priroda uskratila.

»Hrabar sam u istrčavanjima i nemam problema s visokim loptama jer se uvijek nastojim najbolje moguće postaviti. S obzirom da se vrlo dobro služim i nogama, često tijekom utakmice igram i tzv.

trećeg beka i aktivno sudjelujem u igri, a po potrebi znam i prekinuti protivnički napad daleko od svoga gola.

GOLOVI

»Igrajući za omladinu Palića, u jednoj sezoni sam uspio zabiti 14 pogodaka, naravno svi su bili iz kaznenih udaraca, dok sam tijekom seniorske karijere zabio samo jedan jedini pogodak i to na prijateljskom susretu protiv Crvene zvezde kada sam branio za momčad Hajduka iz Bačkog Dušanova.

REPREZENTACIJA HNV-A

Srđan Miković je branio i boje reprezentacije vojvođanskih Hrvata na nekoliko natjecanja.

»Nastupe za reprezentaciju HNV-a smatram svojim velikim uspjehom u dosadašnjoj nogometnoj karijeri, a branio sam na natjecanjima u Švicarskoj i Splitu, kada smo osvojili drugo, odnosno treće mjesto na nogometnim turnirima autohtonih hrvatskim manjina. I dalje ću se uvijek odazivati svakom pozivu i s radošću nastupati za reprezentaciju vojvođanskih Hrvata.

NOGOMETNA ŽELJA

»Mislim da bih mogao naći mjesto u višem rangu natjecanja, u Srpskoj ligi, jer smatram kako sam igrački napredovao i nadrastao Vojvođansku ligu u kojoj sada branim, a do tada mi slijedi nova sezona u kojoj ću i dalje braniti u Radničkom iz Bajmoka. Pripreme za novu sezonu počinju 10. srpnja, a novo prvenstvo kreće sredinom kolovoza.

Vratari na SP-u

Izuzetno mi se dopao vratar Paragvaja *Villar*, dok me je najviše razočarao francuski vratar *Loris*.

U svojoj dugoj nogometnoj karijeri *Srđan Miković* (1981.) s uspjehom brani vrata subotičkih momčadi, a već nekoliko godina standardni je čuvar mreže i reprezentacije vojvođanskih Hrvata, koja s uspjehom nastupa na nogometnim natjecanjima hrvatskih autohtonih manjina. Trenutačni vratarski angažman odraduje u Radničkom iz Bajmoka, članu Vojvođanske lige skupina Istok, čija je vrata branio u protekloj ligaškoj sezoni i primio svega 12 golova.

»Iako sam nešto niži rastom, oduvijek sam želio isključivo biti vratar i tako je to bilo od najranijih početaka prvo u Pioniru, pa potom u Spartaku, gdje sam ubrzo prešao. Od malih me je nogu privlačilo mjesto između vratnica, a prvi vratarski uzor bio mi je glasoviti Danac *Peter Schmeichel*, iako se generalno gledajući nikada poslije nisam vezivao ni za kojeg drugog vratara«, kaže Srđan Miković.

Srđan Miković (čuči, treći s desna)

PETAK
9.7.2010.

05.50 - Najava programa
 06.45 - TV kalendar
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 08.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Dolina sunca, telenovela
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Put oko svijeta u 80 vrtova: Sjedinjene Američke Države, dokumentarna serija
 11.15 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 8, serija
 14.10 - Vijesti
 14.35 - Glazbeni specijal
 15.05 - Poirot 11, serija
 16.45 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.55 - Hrvatska uživo
 18.20 - Kod Ane
 18.35 - Dolina sunca, telenovela
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Savršeni svijet, američki film
 22.30 - Lica nacije
 23.25 - Dnevnik 3
 23.55 - Poslovne vijesti
 00.00 - Vijesti iz kulture
 00.10 - Dr. House 1, serija
 01.00 - Tko je Cletis Tout?, američko-kanadski film
 02.30 - Strani igrani film
 05.30 - Moj grijeh, telenovela

07.00 - Najava programa
 07.05 - Šaolinski obračun, crtana serija
 07.25 - 101 dalmatinac, crtana serija
 07.50 - Na kraju ulice
 08.05 - TV vrtić
 08.15 - Garfield i prijatelji 1, crtana serija
 08.40 - Serija za djecu
 09.05 - Mega Mindy, serija za djecu
 09.30 - Zabavni program
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.40 - PP
 13.45 - Split: Tenis Davis Cup: Hrvatska - Srbija, prijenos

20.10 - Opera pod zvijezdama, prijenos
 21.45 - Vijesti na Drugom
 21.55 - Afrovizija - emisija
 22.55 - Struna u krvi 6, mini-serija
 00.25 - Šaptačica duhovima 3, serija
 01.10 - Kraj programa 06:25 Naši najbolji dani, serija

07.20 Jackie Chan, crtana serija
 07.45 Bratz, crtana serija
 08.10 Peppa, crtana serija
 08.30 Dona Barbara, serija
 10.30 U ime ljubavi, serija
 12.30 IN magazin
 13.10 Baywatch, serija
 14.10 Dona Barbara, serija
 16.10 U ime ljubavi, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18.25 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Prvi vitez, igrani film
 22.35 Kazna, igrani film
 00.30 Nevidljivi ubojica, igrani film
 02.05 Ezo TV, tarot show
 03.35 Događaj godine, igrani film
 05.15 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija
 07.50 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.05 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
 10.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 11.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 11.35 Raymond, humoristična serija
 12.05 Ekkluziv, magazin (R)
 12.20 Punom parom, kulinarski izazov
 12.50 K.T. 2, kriminalistička serija
 13.20 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
 14.55 Los Victorinos, telenovela
 15.45 Nestala, telenovela
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti, informativna emisija

18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama (dvije epizode)
 20.00 Nulta točka, igrani film, akcijski triler
 21.40 Policijska akademija 5: Zadatak Miami Beach, igrani film, komedija (R)
 23.20 Vijesti, informativna emisija
 23.35 Plavi led, igrani film, triler (R)
 01.20 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
10.7.2010.

06.45 - Najava programa
 06.50 - TV kalendar
 07.45 - Vijesti
 08.00 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Na sjever prema Aljasci, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.20 - Kućni ljubimci
 10.55 - Normalan život, emisija o obitelji
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporteri - izbor: Strogo povjerljivo (3/3)
 15.25 - Alpe Dunav Jadran
 16.00 - Vijesti
 16.15 - Krugovi života, američki film
 18.10 - Iza ekrana
 18.45 - Ukrajina - Hrvatska, dokumentarni film
 19.16 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Moj Dubrovnik - Jiri Menzel, dokumentarni film
 20.57 - Otvorenje Dubrovačkih ljetnih igara, prijenos
 21.50 - Vijesti
 22.05 - Vijesti iz kulture
 22.15 - Mamutica 2, kriminalistička serija
 23.10 - Filmski vikend s Kieferom Sutherlandom: Mladi revolvertaši, američki film
 01.00 - Noć kulturnih filmova: Dolina smrti, američki film
 02.25 - Noć kulturnih filmova: Stražar, američki film
 03.55 - Nogometno SP, snimka
 06.00 - Moj grijeh, telenovela

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
 07.10 - Najava programa
 07.15 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
 -- -- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tiga i Pooh
 08.00 - Žutokljunac
 08.30 - Danni, serija za djecu
 09.00 - Pokusi koji su promijenili svijet: Zvuk (6/6)
 09.20 - Navrh jezika
 09.30 - Sportske igre mladih (2/12)
 09.45 - Pinocchijeve pustolovine, serija za djecu
 10.45 - Briljanteen
 11.30 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Alojz Majetić: Žur u Magdenlandu
 12.45 - KS automagazin
 13.15 - 4 zida
 14.45 - Split: Tenis Davis Cup: Hrvatska - Srbija, prijenos
 17.30 - Donington Park: F1 - kvalifikacijska utrka, snimka
 19.10 - Afrovizija - emisija
 20.20 - Nogomet, SP - za 3. mjesto: L61 - L62, 1. poluvrijeme
 21.25 - Nogomet, SP - za 3. mjesto: L61 - L62, 2. poluvrijeme
 22.20 - Afrovizija - emisija
 23.30 - Sportske vijesti
 23.45 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
 00.25 - Noć u kazalištu - C.Goldoni: Ribarske svađe
 01.50 - Kraj programa

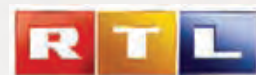
06.05 Ljubav nema pravila, igrani film
 07.55 Dora istražuje, crtana serija
 08.20 Timmy Time, crtana serija
 08.35 Jagodica Bobica, crtana serija
 09.00 Ben 10: Alien Force, crtana serija
 09.25 Dodir s neba, serija
 10.25 Frikovi, serija
 11.25 Čarobnice, serija
 12.25 Utrka s vremenom, igrani film
 14.00 Prvi vitez, igrani film
 16.30 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni

HRT1 13.7.2010. 20:10
LJETNA SLAGALICA

Mozaični program HTV-a pripremio je ljetni talk show, koji ćemo od 12. srpnja do 2. rujna gledati svake večeri od pone-djeljka do četvrtka odmah nakon Dnevnika.
 »Ljetnu slagalicu« vodit će mnoga poznata lica Hrvatske radio-televizije, a neki od njih prvi će se put naći u ulozi vodite-

show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show-nastavak
 17:45 Lud, zbunjen, normalan, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 U dobrom društvu, igrani film
 22:05 Posljednji Mohikanac, igrani film
 00:10 Ukletu blago, igrani film
 01:45 Ezo TV, tarot show
 03:15 Kazna, igrani film
 04:55 Nevidljivi ubojica, igrani film
 06:25 Kraj programa

07.05 Los Victorinos, telenovela (R)
 07.55 Miffy, animirana serija
 08.35 2 glupa psa, crtana serija
 09.00 Bakugan, crtana serija (R)
 09.25 Bikeri s Marsa, crtana serija (R)
 09.45 Ne daj se, Nina, humorna drama (dvije epizode)
 11.45 Skrivenе poruke, humoristična serija (R)
 12.10 Autoškola, igrani film, komedija (R)
 13.50 Umrijeti mlad, igrani film, romantična drama
 15.50 Vrijeme leptira, igrani film, drama (R)
 17.30 Zvijezde Ekstra: 20 najbogatijih zvijezdanih parova, zabavna emisija (R)
 18.30 Vijesti
 19.05 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
 20.00 Blues Brothers 2000, film, akcijski/glazbeni

lja talk showa. Među ostalima to su: Zoran Vakula, Dražen Ilinčić, Katja Kušec, Antun Ponoš, Robert Zuber, Lamija Alečković, Tanja Tušek, Edi Škovrlj, Zoran Šprajc, Andrea Buča, Hrvoje Hrengek, Stipe Božić, Ana Tomašković, Stela Kolar, Marija Sirišćević, Jasna Burić, Uršula Tolj, Branko Uvodić, Ante Batinović, Blaženka Leib, Mirko Fodor, Karmela Vukov-Colić.

»Ljetna slagalica« bavit će se različitim zanimljivim temama, a u svakoj emisiji bit će po tri vrlo zanimljiva gosta...

Uloge: Gabrijela Perišić i Zvonimir Varošaneć
Produkcija: Mozaični program HTV-a

- 22.10 Kameno srce, igrani film, triler
23.55 Osveta, igrani film, triler (R)
01.35 Astro show, emisija uživo

**NEDJELJA
11.7.2010.**

- 06.10 - Najava programa
06.15 - TV kalendar
06.30 - Alpe Dunav Jadran
07.00 - Duhovni izazovi
07.30 - Iza ekrana
08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: Max Emanuel Cenčić u Samoboru
09.15 - Rijeke Hrvatske: Mrežnica, dokumentarna serija
09.45 - TV kalendar
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Umorstva u Midsomeru 11, serija
11.40 - manjinski MOZAIK
12.00 - Dnevnik
12.20 - Plodovi zemlje
13.15 - Rijeka: More
13.50 - Donington Park: F1 za Veliku nagradu Velike Britanije, prijenos
15.40 - Studio F1
16.05 - Mir i dobro
16.40 - Vijesti
16.55 - Knjižničar: Potraga za oštricom, američki film
18.45 - Lažeš, Melita! - serija za djecu
19.16 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - Stipe u gostima, TV serija
21.00 - Moja besmrtna ljubavi, britansko-američki film
23.00 - Paralele

- 23.35 - Vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Filmski vikend s Kieferom Sutherlandom: Ground Control, američki film
01.45 - Nogometno SP, snimka
03.25 - Mini-serija
04.55 - Plodovi zemlje
05.45 - Rijeka: More

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.20 - Najava programa
07.25 - Trolovi, crtana serija
07.50 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu
08.15 - Džepni nožić, nizozemski film za djecu
09.45 - Sportske igre mladih (2/12)
10.00 - Gvozd: Misa, prijenos
11.00 - Biblija
11.15 - Split: Tenis Davis Cup: Hrvatska - Srbija, prijenos
18.10 - Jeeves i Wooster 4, humoristična serija
19.10 - Afrovizija - emisija
20.20 - Nogomet, SP - finale: W61 - W62, 1. poluvrijeme
21.25 - Nogomet, SP - finale: W61 - W62, 2. poluvrijeme
22.20 - Afrovizija - emisija
23.20 - Sportske vijesti
23.35 - Bez oduševljenja, molim 6 - humoristična serija
00.00 - Bez oduševljenja, molim 6 - humoristična serija
00.25 - Kraj programa

- 07.00 Dodir s neba, serija
07.55 Dora istražuje, crtana serija
08.20 Timmy Time, crtana serija
08.35 Jagodica Bobica, crtana serija
09.00 Ben 10: Alien Force, crtana serija
09.25 U slučaju frke, serija
09.55 Žene američkih vojnika, serija
10.55 Robinson Crusoe, serija
11.55 Automotiv, auto-moto magazin
12.25 Ljubav nema pravila, igrani film
14.25 U dobrom društvu, igrani film
16.25 Farma, specijal
17.00 Vijesti Nove TV
17.10 Farma, specijal-nastavak

- 17.45 Lud, zbunjen, normalan, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Nad lipom 35, show
21.15 Osmijeh Mona Lize, igrani film
23.25 Red Carpet, showbiz magazin
00.55 Tko je Samantha?, serija
01.55 Posljednji Mohikanac, igrani film
03.45 Utrka s vremenom, film
05.10 Red Carpet, showbiz magazin
06.20 Kraj programa

- 07.20 Miffy, animirana serija
08.00 2 glupa psa, crtana serija
08.25 Bakugan, crtana serija (R)
08.45 Bikeri s Marsa, crtana serija (R)
09.10 Ne daj se Nina, humorna drama (tri epizode)
12.00 Skrivena poruke, humoristična serija (R)
12.30 Max Dugan se vraća, igrani film, humorna drama
14.15 Brzi bijeg, igrani film, akcijska komedija
15.50 Čari salse, igrani film, romantična drama
17.40 Discovery: Preživjeti divljinu - Bearov jelovnik, dokumentarni film (R)
18.30 Vijesti, informativna emisija
19.05 Ekkluziv, magazin
20.00 Okrutna pravda, igrani film, drama
21.35 CSI: Miami, kriminalistička serija
22.30 Urota, igrani film, političko-kriminalistički triler (dvije epizode)
00.15 Kameno srce, igrani film, triler

**PONEDJELJAK
12.7.2010.**

- 06.10 - Najava programa
06.15 - Mir i dobro
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
08.35 - Vijesti
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.15 - Put oko svijeta kroz 80 vrtova: Kina i Japan, dokumentarna serija

- 11.15 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 8, serija
14.10 - Vijesti
14.35 - A sad u Europu!
15.25 - Jednog vedrog dana, britanski film
17.05 - Vijesti
17.15 - Hrvatska uživo
18.15 - Kod Ane
18.30 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Ljetna slagalica
21.05 - TV Bingo Show
21.50 - Potrošački kod
22.25 - Dnevnik 3
23.00 - Priča dana
23.20 - Dr. House 1, serija
00.10 - Noć francuskog filma: Zaruke su dugo trajale, francusko-američki film
02.20 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
03.05 - Sutra je novi dan 1, serija
04.05 - Potrošački kod
04.35 - A sad u Europu!
05.25 - Moj grijeh, telenovela

- 06.55 - Najava programa
07.00 - Šaolinski obračun, crtana serija
07.20 - 101 dalmatinac, crtana serija
07.45 - TV vrtić
07.55 - Brlog
08.15 - Garfield i prijatelji 1, crtana serija
08.40 - Igrana serija za djecu
09.05 - Heidi, serija za djecu
09.30 - Zabavni program
10.00 - Ružna Betty 2, serija
10.35 - Mala Miss Norveške, norveško-švedski film
12.00 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
12.40 - Crveni patuljak 3, humoristična serija
13.10 - Simpsoni 17, humoristična serija
13.35 - Na vodenome putu 3: Shetlandski otoci, dokumentarna serija
14.20 - Koga briga?
14.50 - Normalan život, emisija o obitelji
15.55 - Skrivena Azija: Djeca zmije sa sedam glava, dokumentarna serija
16.50 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
17.35 - Sutra je novi dan 1, serija
18.25 - Luda partija golfa 2, američki film
20.15 - Mučke 1a, humoristična serija
20.50 - Vijesti na Drugom
21.00 - 24 (7): Redemption

- 21.50 - Avenging Angelo, američki film
23.30 - Tračica, serija
00.20 - Prljavi seksi novac, serija
01.05 - Šaptačica duhovima 3, serija
01.50 - Kraj programa

- 06.25 Naši najbolji dan, serija
07.20 Jackie Chan
08.10 Peppa, crtana serija
08.30 Dona Barbara, serija
10.30 U ime ljubavi, serija
12.30 IN magazin
13.10 Baywatch, serija
14.10 Dona Barbara, serija
16.10 U ime ljubavi, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 U ime ljubavi, serija - nastavak
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Lud, zbunjen, normalan, serija
21.30 Najbolji od najboljih 4: Bez upozorenja, film
23.15 Večernje vijesti
23.30 Gotovčević, reality show
00.30 Seks i grad, serija
01.00 Bračne vode, serija
01.30 Ezo TV, tarot show
02.30 Medij, serija
03.20 Osmijeh Mona Lise, igrani film
05.15 Seks i grad, serija
05.40 Bračne vode, serija
06.05 Kraj programa

- 06.50 Miffy, animirana serija
07.05 YooHoo i prijatelji, animirana serija
07.25 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
09.40 Večera za 5, lifestyle emisija
10.30 Kralj Queensa, humoristična serija
11.00 Raymond, humoristična serija
11.30 Ekkluziv, magazin (R)
12.20 Punom parom, kulinarski izazov
12.50 K.T. 2, kriminalistička serija
13.20 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
14.55 Los Victorinos, telenovela
15.45 Nestala, telenovela
16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Kralj Queensa, serija
17.30 Raymond, serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti

18.55 Ekkluziv, magazin

19.10 Ne daj se, Nina,
humorna drama

20.00 Discovery pustolovine:

James Cameron
- Posljednje tajne
Titanika, dokumentarna
pustolovina

21.40 Gospodar i ratnik:

Druga strana svijeta,
igrani film, povijesni (R)

00.00 Vijesti,

informativna emisija

00.10 Discovery pustolovine:

James Cameron
- Posljednje tajne
Titanika, dokumentarna
pustolovina (R)01.45 Astro show,
emisija uživo**UTORAK
13.7.2010.**

06.40 - Najava programa

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti

07.40 - Dobro jutro, Hrvatska

08.35 - Vijesti

09.10 - Dolina sunca,
telenovela

10.00 - Vijesti

10.10 - Vijesti iz kulture

10.15 - Put oko svijeta kroz 80
vrtova: Mediteran,
dokumentarna serija

11.15 - Oprah show

12.00 - Dnevnik

12.35 - Moj grijeh, telenovela

13.20 - McLeodove kćeri 8,
serija

14.10 - Vijesti

14.35 - A sad u Europu!

15.20 - Bandolero!,
američki film

17.05 - Vijesti

17.15 - Hrvatska uživo

18.15 - Kod Ane

18.30 - Dolina sunca,
telenovela

19.30 - Dnevnik

20.10 - Ljetna slagalica

21.05 - Boje turizma

21.55 - Putovima rijeke

Amazona,
dokumentarna serija

22.50 - Dnevnik 3

23.20 - Vijesti iz kulture

23.25 - Priča dana

23.45 - Dr. House 1, serija

00.35 - Noć francuskog filma:

Boudu

02.20 - Zvezdane staze:

Enterprise 3, serija

03.05 - Sutra je novi dan 1,
serija

03.50 - Bez traga 6, serija

04.35 - A sad u Europu!

05.25 - Moj grijeh, telenovela

06.55 - Najava programa

07.00 - Šaolinski obračun,
crtana serija07.20 - 101 dalmatinac,
crtana serija

07.45 - Na kraju ulice

08.00 - TV vrtić

08.15 - Garfield i prijatelji 1,
crtana serija

08.40 - Igrana serija za djecu

09.05 - Heidi, serija za djecu

09.30 - Zabavni program

10.00 - Ružna Betty 2, serija

10.45 - Mladi magičar,
kanadsko-poljski film12.45 - Crveni patuljak 3,
humoristična serija

13.15 - Simpsoni 17,

humoristična serija

13.35 - Na vodenome putu
3: Bolnica za kornjače,
dokumentarna serija14.20 - Nenad i Jezera - 40
godina KUD-aKoledišće, emisija
pučke i predaje kulture14.50 - Među nama: Pravo i
pravne norme15.50 - Skrivena Azija:
Krisova nebeska snaga,
dokumentarna serija16.50 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija17.35 - Sutra je novi dan 1,
serija18.25 - Planet majmuna,
američki film20.15 - Mučke 1a,
humoristična serija

20.50 - Vijesti na Drugom

21.00 - 24 (7): Redemption,
serija

21.50 - Ucjena, američki film

23.50 - Bez traga 6, serija

00.40 - Drugi format

01.30 - Šaptačica duhovima
3, serija

02.15 - Kraj programa

06.25 Naši najbolji dani, serija

07.20 Jackie Chan,
crtana serija

07.45 Bratz, crtana serija

08.10 Peppa, crtana serija

08.30 Dona Barbara, serija

10.30 U ime ljubavi, serija

12.30 IN magazin

13.10 Baywatch, serija

14.10 Dona Barbara, serija

16.10 U ime ljubavi, serija

17.00 Vijesti Nove TV

17.20 U ime ljubavi, serija -
nastavak

18.25 IN magazin

19.15 Dnevnik Nove TV

20.05 Lud, zbunjen, normalan,
serija21.25 U zmajevom gnijezdu,
igrani film

23.10 Večernje vijesti

23.25 Nestali, serija

00.25 Seks i grad, serija

00.55 Bračne vode, serija

01.25 Ezo TV, tarot show

02.25 Post mortem, serija

03.15 Najbolji od najboljih 4:
Bez upozorenja,
igrani film

04.45 Seks i grad, serija

05.10 Bračne vode, serija

05.40 IN magazin

06.15 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija

07.50 YooHoo i prijatelji,
animirana serija08.10 RTL ritam zona - Priča
o..., glazbena emisija09.10 RTL ritam zona - Top 40
domaći, glazbena emisija10.20 Večera za 5,
lifestyle emisija11.05 Kralj Queensa,
humoristična serija11.35 Raymond,
humoristična serija

12.05 Ekkluziv, magazin (R)

12.20 Punom parom,
kulinarski izazov12.50 K.T. 2,
kriminalistička serija13.20 Najljepši urok,
telenovela (dvije
epizode)14.55 Los Victorinos,
telenovela

15.45 Nestala, telenovela

16.40 Pod istim krovom,
humoristična serija17.05 Kralj Queensa,
humoristična serija17.30 Raymond,
humoristična serija18.00 Večera za 5,
lifestyle emisija

18.30 Vijesti

18.55 Ekkluziv, magazin

19.10 Ne daj se, Nina,
humorna drama20.00 Kako sam upoznao vašu
majku, humoristična
serija (dvije epizode)20.50 Teorija velikog praska,
humoristična serija
(dvije epizode)21.40 Zbrka u sudnici, film,
romantična komedija

23.25 Vijesti

23.35 CSI: NY,
kriminalistička serija00.25 Gospodar i ratnik:
Druga strana svijeta,
film, pustolovni (R)02.35 Astro show,
emisija uživo**SRIJEDA
14.7.2010.**

06.40 - Najava programa

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti

07.40 - Dobro jutro, Hrvatska

08.35 - Vijesti

09.10 - Dolina sunca

10.00 - Vijesti

10.10 - Vijesti iz kulture

10.15 - Put oko svijeta kroz
80 vrtova: Južna Afrika,
dokumentarna serija

11.17 - Oprah show

12.00 - Dnevnik

12.35 - Moj grijeh, telenovela

13.20 - McLeodove kćeri 8,
serija

14.10 - Vijesti s

14.35 - A sad u Europu!

15.20 - Frank, američki film

17.05 - Vijesti

17.15 - Hrvatska uživo

18.15 - Kod Ane

18.30 - Dolina sunca,
telenovela

19.16 - LOTO 7/39

19.30 - Dnevnik

20.10 - Ljetna slagalica

21.05 - Prljavi Harry,
američki film

22.50 - Dnevnik 3

23.20 - Vijesti iz kulture

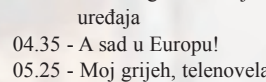
23.25 - Priča dana

23.45 - Dr. House 1, serija

00.35 - Noć francuskog filma:
Pakao, francusko-
belgijsko-talijansko-
japanski film02.15 - Zvezdane staze:
Enterprise 3, serija03.00 - Prekid programa radi
redovnog održavanja
uredaja

04.35 - A sad u Europu!

05.25 - Moj grijeh, telenovela

06.55 - Najava programa

07.00 - Šaolinski obračun,
crtana serija07.20 - 101 dalmatinac,
crtana serija

07.45 - Na kraju ulice

08.00 - TV vrtić

08.15 - Garfield i prijatelji 1,
crtana serija

08.40 - Igrana serija za djecu

09.05 - Heidi, serija za djecu

09.30 - Zabavni program

10.00 - Ružna Betty 2, serija

10.45 - Ekstremni primat,
kanadski film12.45 - Crveni patuljak 3,
humoristična serija

13.15 - Simpsoni 17,

humoristična serija

13.35 - Na vodenome putu 3:

Otok Vancouver -
Kanadski divlji otok,
dokumentarna serija

14.20 - Vrijeme za knjigu:

Dobriša Cesarić

14.50 - Riječ i život: Svećenik
- između žrtve i statusa,
religijski program

15.50 - Skrivena Azija:

Samuraji,
dokumentarna serija

16.50 - Zvezdane staze:

Enterprise 3, serija

17.35 - Sutra je novi dan 1,
serija18.25 - Antitrust,
američki film20.15 - Mučke 1a,
humoristična serija

20.50 - Vijesti na Drugom

21.00 - 24 (7), serija

21.50 - Siska 8, serija

23.00 - Narko, američko-
kanadski film00.45 - Na rubu znanosti:
Izvanzemaljska
prisutnost na Mjesecu01.25 - Šaptačica duhovima
3, serija

02.10 - Kraj programa

06.25 Naši najbolji dani, serija

07.20 Jackie Chan,
crtana serija

07.45 Bratz, crtana serija

08.10 Peppa, crtana serija

08.30 Dona Barbara, serija

10.30 U ime ljubavi, serija

12.30 IN magazin

13.10 Baywatch, serija

14.10 Dona Barbara, serija

16.10 U ime ljubavi, serija

17.00 Vijesti Nove TV

17.20 U ime ljubavi, serija -
nastavak

18.25 IN magazin

19.15 Dnevnik Nove TV

20.05 Periferija City, pilot

21.05 Navy CIS, serija

22.05 UFC specijal

23.10 Večernje vijesti

23.25 Nestali, serija

00.25 Seks i grad, serija

00.55 Bračne vode, serija

01.25 Ezo TV, tarot show

02.25 Post mortem, serija

03.20 U zmajevom gnijezdu,
igrani film

04.50 Seks i grad, serija

05.15 Bračne vode, serija

05.40 IN magazin

06.15 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija

07.50 YooHoo i prijatelji,
animirana serija08.05 RTL ritam zona - Retro,
glazbena emisija

10.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 11.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 11.35 Raymond, humoristična serija
 12.05 Ekkluziv, magazin (R)
 12.20 Punom parom, kulinarski izazov
 12.50 K.T. 2, kriminalistička serija
 13.20 Najljepši urok, telenovela (dvije epizode)
 14.55 Los Victorinos, telenovela
 15.45 Nestala, telenovela
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.30 Raymond, humoristična serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 L.A. Dragnet, kriminalistička serija
 20.55 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode)
 22.40 CSI:NY, kriminalistička serija
 23.35 Vijesti, informativna emisija
 23.45 Zbrka u sudnici, film, romantična komedija
 01.20 Astro show, emisija uživo

06.40 - Najava programa
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 08.35 - Vijesti
 09.10 - Dolina sunca
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Put oko svijeta kroz 80 vrtova: Sjeverna Europa, dokumentarna serija
 11.15 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.33 - Moj grijeh, telenovela
 13.20 - McLeodove kćeri 8
 14.10 - Vijesti
 14.35 - A sad u Europu!
 15.25 - Ciklus zabranjenog Hollywooda: Red-Headed Woman, američki film
 17.05 - Vijesti
 17.15 - Hrvatska uživo
 18.15 - Kod Ane
 18.30 - Dolina sunca
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Dome, slatki Dome - humoristična serija
 20.50 - Otvoreno
 21.55 - Kratki susreti
 22.30 - Dnevnik 3
 23.00 - Vijesti iz kulture
 23.05 - Priča dana
 23.25 - Dr. House 1, serija
 00.15 - Noć francuskog filma: Otkucaj koji je moje srce preskočilo

02.00 - Zvezdane staze: Enterprise 5, serija
 02.45 - Sutra je novi dan 1
 03.30 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
 04.10 - Kratki susreti
 04.35 - A sad u Europu!
 05.25 - Moj grijeh, telenovela

06.55 - Najava programa
 07.00 - Šaolinski obračun
 07.20 - 101 dalmatinac
 07.45 - Na kraju ulice
 08.00 - TV vrtić
 08.15 - Garfield i prijatelji 1
 08.40 - Igrana serija za djecu
 09.05 - Heidi, serija za djecu
 09.30 - Zabavni program
 10.00 - Ružna Betty 2, serija
 10.45 - Moj prijatelj špijun, kanadski film
 12.45 - Crveni patuljak 3, humoristična serija
 13.15 - Simpsoni 17, humoristična serija
 13.35 - Na vodenome putu 3: Delta Dunava - prirodni raj na Crnom moru, dokumentarna serija
 14.20 - Drugo mišljenje: Dječja otorinolaringologija
 14.55 - Trenutak spoznaje
 15.55 - Skrivena Azija: Gubavi kralj, dok. serija
 16.50 - Zvezdane staze: Enterprise 3, serija
 17.35 - Sutra je novi dan 1
 18.25 - Debeli Albert, film
 20.15 - Mučke 1a, serija
 20.50 - Vijesti na Drugom

21.00 - 24 (7), serija
 21.50 - Nova policijska priča, hongkonško-kineski film
 23.55 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
 00.45 - Drugi red partera, emisija o kazalištu
 01.35 - Šaptačica duhovima 3, serija
 02.20 - Kraj programa

06:25 Naši najbolji dani, serija
 07:20 Jackie Chan
 07:45 Bratz, crtana serija
 08:10 Peppa, crtana serija
 08:30 Baywatch, serija
 08:30 Dona Barbara, serija
 10:30 U ime ljubavi, serija
 12:30 IN magazin
 13:10 Baywatch, serija
 14:10 Dona Barbara, serija
 16:10 U ime ljubavi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:20 U ime ljubavi, serija - nastavak
 18:25 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Provjereno, magazin
 21:05 Navy CIS, serija
 22:05 Trenutak istine, game show
 23:10 Večernje vijesti
 23:25 Nestali, serija
 00:25 Seks i grad, serija
 00:55 Bračne vode, serija
 01:25 Ezo TV, tarot show
 02:25 Post mortem, serija
 03:20 Ubojita osveta, film
 04:55 Seks i grad, serija
 05:20 Bračne vode, serija
 05:45 IN magazin
 06:20 Kraj programa

07.35 Miffy, animirana serija
 07.50 YooHoo i prijatelji, animirana serija
 08.05 RTL ritam zona - almatinski libar, glazbena emisija
 09.05 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
 10.20 Večera za 5, lifestyle emisija
 11.05 Kralj Queensa, serija
 11.35 Raymond, serija
 12.05 Ekkluziv, magazin (R)
 12.20 Punom parom, kulinarski izazov
 12.50 K.T. 2, serija
 13.20 Najljepši urok, (dvije epizode)
 14.55 Los Victorinos
 15.45 Nestala, telenovela
 16.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.05 Kralj Queensa, humoristična serija
 17.30 Raymond, serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.10 Ne daj se, Nina, humorna drama
 20.00 Chuck, akcijska komedija (R)
 20.55 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)
 22.35 CSI: NY, serija
 23.35 Vijesti
 23.50 L.A. Dragnet, serija
 00.35 Kost, serija
 01.20 Astro show, emisija uživo
 02.20 Kost, serija

**ČETVRTAK
15.7.2010.**

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

104, 4 Mhz

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

www.kviskniteka.hr

POREKLO SLOVA	SLAVNA AMERIČKA GLUMICA (DOKTOR)	GRAFIČKI RADNIK NA BOJALNI JETRAČ	PUESIMA ORUŽJE TUTU PRUŽITI	ETELA ODMELA JETA	POTVRDA O NAMERE NAPUŠTITI DUGA	BARŠNIP (REG.)	MIKRO OD- STOJAR	OKAUFOLIO SLOVO	PRELAJUČ- NO VOZILO	BARBOLNI LUDY	NAOMAK PISCA JO- SEPHINA PELADANA	MINOZI GA MAGNETELI MINOZETI	KOŠKI
PUESIMA ORUŽIJE NA TACI- JANOVICA													
OPISATI U BITNIM ČESTIMA								BIJELA BMAHAC MOR MOLTE					BIJELINA
453 RU 3.1899													
UŠTANJE NE OČUJE KOŠKI BRATI				PERO- JANKE NASTI							POČETAK ZELJE JOKO ORAN		
"EAST"		PROČYO- DNE SIRA PRILUP LJATI OTRENU						ČELIK OCAL SLAVEN ZARABATA					
ČADANIT PAPIRA I SL							HALIK VRLO BUZNO						
MEMBRANE					IZOORN PROGORN ROKLI U PUŠKARIMA SITONIT						REPERI: 4 BILUTINA OPERNAL PUŠKARICA ROZETA		
"SANCTA ROMANA ECCLIESIA"				PUŠKAR ALEKSAN- DRA ANTE I KO LUCLIA				ROK S OVLJES ZAPADA ISKAVITI REZANJEM					
NAPISANE RUEČI AUTORA						DATA PRO- CESSING ACCESS VEŠTAČE ZARICA				OCN OSJET OSMERO BLAŠKA- RACA			
OSUŠČA- NO									OSVALDO ARDELES ČLAPEDE ROZMICH			"RADIUS" PULČNAVE TIA	
SARAJEV SIRA "SKAVODRA"					PEČORE RODOVNIK MOR TUČOR								
PRIPREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISHOTERE"	RUJKA U BANATU PULUP TRIMKOP						PSIHOLÓG BULJAS STEVE CARET						
TRIGLE SE									ILI OV PUŠKAR KO IVE TROJE				"MOR" RADOVA- LOVA
"RADIUS"		R.Č UPA			ODRED- VANE DIZE EPORNA								
QUEČAK INSTRUK- TOR KO- NEMONA				ENZO BEARZO? "UNA CICROJA			SUPROTHI VEDOMA MIRCLA FALLER				SVISA VARNINA GRUPA APNA KONICE		
UCENICA ZAVRŠNOGO RAZREDA SREDNJE ŠKOLE												"ENIGMA" "ELEK- TRON"	
ROŠILI JAMTRES						TRADICIONA KOCICA							

1. *Das ist ein sehr interessantes Thema. Ich habe es schon oft gehört, aber ich habe noch nie darüber nachgedacht. Ich finde es sehr wichtig, dass wir uns damit beschäftigen. Ich werde es mir genauer ansehen.*

WISSEN KREZALING